

”Siirtolaisnäkökulmasta vähemmistönäkökulmaan”

SVT Uutiset ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana

Miina Salokannas
Tampereen yliopisto
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö
Monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriopinnot
Ruotsin kääntämisen opintosuunta
Pro gradu -tutkielma
Kesäkuu 2016

Tampereen yliopisto

Monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriopinnot, ruotsin kääntämisen opintosuunta
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

SALOKANNAS, MIINA: *"Siirtolaisnäkökulmasta vähemmistönäkökulmaan" – SVT Uutiset ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana.*

Pro gradu -tutkielma, 85 sivua + liite 1 kpl ja ruotsinkielinen lyhennelmä, 12 sivua
Kesäkuu 2016

Suomen kielellä ja suomalaisilla on pitkä historia Ruotsissa, ja vuosikymmenten saatossa suomenkielisten määrä Ruotsissa on lisääntynyt. Suomenkielisillä on Ruotsissa myös tiettyjä kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia, ja ruotsinsuomalaisten asema Ruotsissa kehittyy jatkuvasti. Ruotsin suomenkieliset mediat ovat merkittävässä roolissa sikäli, että ne nostavat suomen kielen ja ruotsinsuomalaiset esiin mediassa. Yksi tällaisista medioista on Ruotsin television alaisuudessa toimiva SVT Uutiset, joka on tapaustutkimukseni kohteena.

Pro gradu -tutkielmani tarkoitus on selvittää, millainen rooli SVT Uutisilla on ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana ja millaisen kuvan ruotsinsuomalaisuudesta SVT Uutiset antaa. Näitä kysymyksiä peilaan ruotsinsuomalaisten historiallista taustaa vasten ja tarkastelen, miten vähemmistöryhmän kehitys näkyy SVT Uutisten toiminnassa ja sisällöissä.

Tutkimusaineistoni koostuu kolmesta kokonaisuudesta. Ensimmäisen osa käsittää SVT Uutisten uutispäällikön kanssa tekemäni haastattelun SVT Uutisten omista näkemyksistä. Toisen osan muodostavat SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistut uutiset, joita olen koonnut kolmen seurantajakson ajalta. Lisäksi tarkastelen kahta SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistua blogikirjoitusta, joista etsin sekä SVT Uutisten että ruotsinsuomalaisuuden diskursseja.

Teoreettinen viitekehyseni pohjautuu median toimintalogiikkaan ja rooleihin sekä vähemmistömedioiden erityispiirteisiin. Keskeinen osa teoreettista viitekehystäni ovat myös ruotsinsuomalaisten identiteettikäsitteet ja median rooli identiteettiaineksen tarjoajana.

Tutkimuksessani kävi ilmi, että SVT Uutiset käsittää itsensä selkeästi ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana. Aiemmin SVT Uutisten tehtävänä on ollut tarjota suomenkielistä sisältöä Ruotsissa asuville suomenkielisille, nyt tehtävänä on erottautua muista medioista tarjoamalla ruotsinsuomalaisiin liittyviä aiheita ja siten rakentaa ruotsinsuomalaista identiteettiä. SVT Uutiset on siis muuttanut luonnettaan siirtolaisjournalismista vähemmistöjournalismiin samalla kuin koko vähemmistöryhmä on muuttanut muotoaan: aiemmin suomen kielellä on ollut olennainen merkitys, sittemmin keskeisiksi ovat nousseet ruotsinsuomalaista vähemmistöä koskevat aiheet. Näin ollen SVT Uutiset ikään kuin elää vähemmistöryhmän mukana ja kokee ainakin itse tärkeäksi ruotsinsuomalaisen vähemmistön aseman edistämisen ja identiteettiaineksen tarjoamisen.

asiasanat: ruotsinsuomalaisuus, vähemmistömedia, identiteetti

Sisältö

1 Johdanto	7
1.1 Tutkimuksen aihe ja tarkoitus	9
1.1.1 Suomen kielen ja ruotsinsuomalaisten vähemmistöpoliittinen tausta	11
1.1.2 Ruotsin suomenkieliset mediat ja SVT Uutiset.....	12
1.2 Tutkimusaineisto ja -menetelmät	14
1.2.1 Haastattelututkimuksen luonteesta	15
1.2.2 Sisällönanalyysi ja sisällön erittely	17
1.2.3 Diskurssianalyysi mediatekstien jäsentämisen välineenä	18
2 Tutkimusteoreettinen tausta	20
2.1 Median näkökulmaan ja sisällöntuotantoon vaikuttavat tekijät	20
2.1.1 Median toimintaperiaatteet ja vähemmistömedian erityispiirteet	20
2.1.2 Media informoinnin, valvonnan ja vaikuttamisen rooleissa	23
2.2 Vähemmistöidentiteetti ja median merkitys vähemmistöille	25
2.2.1 Näkökulmia vähemmistöidentiteettiin	26
2.2.2 Ruotsinsuomalaisen vähemmistön identiteettikäsitteet	28
2.2.3 Media vähemmistöidentiteetin rakentajana.....	30
2.2.4 Päätelmiä ruotsinsuomalaisesta identiteetistä ja median merkityksestä	32
3 Aineiston analyysi	34
3.1 Näkemyksiä median sisältä – haastattelu SVT Uutisten uutispäällikön kanssa.....	34
3.1.1 Haastattelun analysointi ja menetelmät	34
3.1.2 SVT Uutiset mediainstituutioon	36
3.1.3 SVT Uutiset vähemmistön mediana.....	39
3.1.4 Päätelmiä	42
3.2 Uutisaiheet ja kielivalinnat SVT Uutisten verkkosivuilla.....	43
3.2.1 Verkkouutisten analysointi ja menetelmät	45
3.2.2 Seurantajaksot	47
3.2.3 Ruotsinsuomalaisiin liittyvät aiheet ja käännökset	53
3.2.4 Uutisaiheiden sävy	54
3.2.5 Päätelmiä SVT Uutisten verkkouutisista.....	56
3.3 Vähemmistönäkökulma SVT Uutisten blogikirjoituksissa	58
3.3.1 Blogikirjoitusten analysointi ja menetelmät.....	59
3.3.2 Blogikirjoitusten konteksti ja sisällöt.....	61
3.3.3 Ruotsinsuomalaisuuden diskurssi	65
3.3.4 SVT Uutisten diskurssi.....	71

3.3.5 Päätelmiä SVT Uutisten blogikirjoituksista	74
4 Päätelmiä SVT Uutisista ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana	76
Lähdeluettelo	80
Liitteet	86
Liite 1. Seurantajaksojen uutisaiheet ja käännökset	86

1 Johdanto

Suomen kielellä ja suomalaisilla on pitkä historia Ruotsissa. Suomen kieltä on puhuttu Ruotsissa vähintään 800 vuoden ajan. Kun Suomi oli osa Ruotsia, suomea puhuttiin silloinkin eri puolilla Ruotsia, ja etenkin toisen maailmansodan jälkeen suomen kielen puhujien määrä lisääntyi Ruotsissa huomattavasti. (Ruotsin Kielilautakunta 2003: 11.) Lainio (2014: 118) toteaa, että toisen maailmansodan jälkeen Suomesta muutettiin etenkin Ruotsin teollisuusalueille. Suomesta on muutettu Ruotsiin myös työn perässä. Etenkin 1960- ja 1970-lukujen suuria muuttoaaltoja on selitetty sillä, että Ruotsiin on lähdetty etsimään töitä ja siten parempaa elämää. (SOU 1997: 110.)

Suomalaistaustaisten määrä Ruotsissa on kasvanut viime vuosikymmenten aikana koko ajan, ja 2000-luvulta lähtien suomalaiset ovat muuttaneet erityisesti Ruotsin suurimpiin kaupunkeihin, kuten Göteborgiin ja Uppsalaan (Lainio 2014: 118). Näin ollen yhä suurempi osa isojen kaupunkien asukkaista on suomalaistaustaisia. Nykyisin suomenkielisillä on Ruotsissa myös laissa säädettyjä oikeuksia (ks. luku 1.1.1). Ruotsinsuomalaisten määrästä ei ole olemassa virallisia tilastoja, mutta Ruotsissa asuvien ja Suomessa alun perin syntyneiden määrä oli vuonna 2005 2,14 prosenttia koko väestöstä (Camauër 2005: 48–49). Tästä lukumäärästä puuttuvat Ruotsissa syntyneet henkilöt, joiden sukujuuret ovat Suomessa. Ruotsinsuomalaiset ovat siis lukumäärältään merkittävä vähemmistö Ruotsissa.

Huolimatta vähemmistöryhmän koosta on valtaväestö suhtautunut jopa erittäin negatiivisesti ruotsinsuomalaisiin (ks. esim. Sarvimäki ym. 2007). Monet ruotsinsuomalaiset ovat kuitenkin kokeneet, että ruotsalaisten ennakkoluulot heitä kohtaan ovat vähentyneet huomattavasti vuosikymmenten kuluessa. Suomalaistaustaisiin on alettu vähitellen suhtautua positiivisemmin, ja etenkin 2000-luvulle tultaessa suomalaistaustaiset on alettu nähdä yhä tärkeämpänä osana Ruotsin väestöä. Ongelmana vaikuttaakin nykyisin olevan valtaväestön tietämättömyys ruotsinsuomalaisesta vähemmistöstä ja heidän asemastaan (Lainio 2014: 119). Ruotsinsuomalaisuus ja suomen kielen laissa säädetty asema ovat siten monille ruotsalaisille vieraita asioita. Valtaväestön tietämättömyyttä suomalaistaustaisista asukkaista on selitetty muun muassa sillä, ettei Ruotsissa tilastoida henkilön äidinkieltä. Ruotsin päätöstä olla

tilastoimatta asukkaidensa äidinkieltä on puolestaan perusteltu sillä, että äidinkielen tilastoiminen saattaisi loukata henkilön yksityisyyttä. Tämä päätös voidaan tulkita myös niin, ettei valtio ole kiinnostunut esimerkiksi kielivähemmistöjen asemasta eikä siten ole kiinnostunut myöskään turvaamaan näiden asemaa yhteiskunnassa. (Parkvall 2009: 3.) Tästä kaikesta herää kuitenkin kysymys, ketkä lopulta ovat ruotsinsuomalaisia ja miten ruotsinsuomalaisuutta voidaan määritellä.

Ruotsinsuomalaisuutta voidaan lähestyä eri näkökulmista. *Ruotsinsuomalainen on* Kielitoimiston sanakirjan (2016) mukaan *Ruotsin suomalainen*. Ilmaus antaakin selkeästi kuvan ”Ruotsissa asuvasta suomalaisesta”. Lisäksi sanakirjassa mainitaan esimerkkeinä *ruotsinsuomalaisten järjestöt ja ruotsinsuomalainen taiteilija*. Kiinnostavaa tässä on, että esimerkeissä nousevat esiin toisaalta ruotsinsuomalaisten oikeudet ja niitä edistävät järjestöt, toisaalta ruotsinsuomalaiset kulttuurivaikuttajat. Toinen tapa määritellä ruotsinsuomalaisuutta on *suomalaistaustaisuuden* näkökulma, jota muun muassa Ruotsin tilastollinen keskustoimisto (Statistiska centralbyrån) käyttää. Suomalaistaustaisuus voidaan jakaa kolmeen eri sukupolveen: ensimmäisen sukupolven ruotsinsuomalaiset ovat Suomesta alun perin Ruotsiin muuttaneita, toisen sukupolven ruotsinsuomalaiset näiden lapsia ja kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaiset edellisten lastenlapsia. (Sisuradio 2012.) Ymmärrettiinpä ruotsinsuomalaisuus miten tahansa, selvää on, että vähemmistöryhmällä on erityinen asema Ruotsissa.

Puhuttaessa ruotsinsuomalaisten asemasta Ruotsissa on syytä ottaa huomioon Ruotsin suomenkieliset mediat, sillä ne ikään kuin tekevät suomalaistaustaisen vähemmistön näkyväksi. Toisaalta niiden voi nähdä myös heijastelevan suomalaistaustaisten mielipiteitä ja käsityksiä. On syytä huomata myös, että media tietoisestikin nostaa agendalle tärkeinä pitämiään aiheita ja siten itse vaikuttaa siihen, mitkä aiheet nousevat puheenaiheiksi (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009: 12; Strömbeck 2008). Yksi Ruotsissa toimivista suomenkielisistä medioista on SVT Uutiset, joka on osa Ruotsin televisiota SVT:tä ja siten ikään kuin vähemmistökielinen media valtakielisen median sisällä. SVT Uutiset tuottaa sisältöjä sekä verkkoon että televisioon ja tavoittaa laajan lukijakunnan. SVT Uutiset on Ruotsin radion alaisuudessa toimivan Sisuradion lisäksi ainoa julkisen palvelun media, joka tuottaa sisältöjä suomenkielisille. Kiinnostavaa onkin, miten tällainen julkisen palvelun vähemmistökielinen mediatoimitus

toimii osana valtakielistä mediaa ja millaisena ruotsinsuomalaisuutta esitetään SVT Uutisten sisällöissä. Ruotsinsuomalaisuudessa nimittäin vaikuttaa olevan kyse jostakin muusta kuin vain suomalaisuuteen tai ruotsalaisuuteen identifioitumisesta, ja suomalaiset juuret vaikuttavat myös olevan monelle ruotsinsuomalaiselle ylpeyden aihe ja tapa erottautua valtaväestöstä. Tähän voidaan lisätä, että sekä suomen että ruotsin kielillä vaikuttaa olevan merkitystä ruotsinsuomalaisten identifioitumisen kannalta. (Weckström 2008, 2011.)

Näin ollen SVT Uutisia ja sen tuottamia sisältöjä tutkittaessa myös kielellä on suuri merkitys, sillä sen voi nähdä kertovan jotakin siitä, millainen merkitys kielellä on ruotsinsuomalaisten identiteettikäsitteissä. Lisäksi voidaan todeta, että SVT Uutiset tutkimuskohteena on myös ajankohtainen. SVT Uutisten ja muiden Ruotsissa toimivien suomenkielisten medioiden asema ylipäätään vaikuttaa tällä hetkellä herättävän keskustelua etenkin juuri julkaistun lehdistöselvityksen vuoksi (ks. luku 2.1.1).

1.1 Tutkimuksen aihe ja tarkoitus

Oman tutkimusaineistoni pohjalta aion tarkastella SVT Uutisia kahdesta näkökulmasta. Tarkastelen ensinnäkin, miltä SVT Uutisten rooli ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana näyttää vähemmistöryhmän historialliseen kehitykseen peilaten. Lisäksi tarkastelen, millainen näkökulma ruotsinsuomalaisuuteen SVT Uutisilla on ja mitä tästä näkökulmasta voidaan sanoa historiallista taustaa vasten. Pro gradu -tutkielmani tarkoitus on tutkia SVT Uutisten luomaa kuvaa ruotsinsuomalaisuudesta ja SVT Uutisia ylipäätään vähemmistömediana.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miten SVT Uutiset määrittää roolinsa ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana?
2. Millaisena ruotsinsuomalaisuutta kuvataan SVT Uutisten sisällöissä?

On tarpeen huomauttaa, että pyrin tarkastelemaan SVT Uutisia laajemmin osana koko ruotsinsuomalaisuuden yhteiskunnallista, poliittista ja historiallista kontekstia (ks. esim. Pynnönen 2013). SVT Uutiset voidaan nähdä vähemmistökielisenä mediana ja

ruotsinsuomalaisten edustajana, ja siten SVT Uutisilla voidaan nähdä olevan erityinen, valtamedioista poikkeava näkökulma. SVT Uutiset on siinä mielessä ajankohtainen tutkimuskohde, että sillä on tällä hetkellä käynnissä SVT Uutiset 2017 -uudistusprojekti, jonka tavoitteena on siirtyä entistä enemmän ruotsinsuomalaisia koskettaviin aiheisiin (Sisuradio 2016). Ruotsinsuomalaisuudella ja suomen kielellä taas on pitkä historia Ruotsissa, ja suomen kieli on keskeinen osa Ruotsin vähemmistöpoliittista kehitystä. Vähemmistöpoliittisen kehityksen lisäksi ruotsinsuomalaisuudella ja suomen kielellä näyttää olevan myös vahva kulttuurinen merkitys (luku 2.1), jota SVT Uutisetkin omalta osaltaan edustaa. Siten aineistoni on nähtävä myös laajemmin osana koko ruotsinsuomalaisuuden historiallista, poliittista ja kulttuurista kontekstia Ruotsissa.

Tutkimusteoreettinen taustani koostuu kahdesta laajemmasta aihekokonaisuudesta. Yhtäältä tarkastelen median toimintaperiaatteita ja rooleja yleisellä tasolla, toisaalta käsittelen median (ja erityisesti vähemmistömedian) kenties tärkeintä tehtävää eli identiteettiaineksen tarjoamista. Tutkimukseni empiirinen osuus koostuu kolmesta aineistotyypistä. Ensinnäkin olen haastatellut SVT Uutisten uutispäällikköä Emma Eirtoa. Lisäksi tutkimusaineistooni kuuluvat SVT Uutisten verkkouutisista tekemäni sisällönanalyysi. Seurantajaksojen tueksi tarkastelen SVT Uutisten toimituspäällikön Elina Majakarin julkaisemia blogikirjoituksia diskurssianalyttisestä näkökulmasta. Näiden kolmen aineiston avulla pyrin vastaamaan edellä esittämiini tutkimuskysymyksiin. Viimeisessä luvussa pyrinkin kokoamaan saamani päätelmät yhteen ja luomaan jonkinlaisen kokonaiskuvan SVT Uutisista.

Alkuun esittelen tutkimusaiheeni kannalta keskeistä taustaa, Ruotsin vähemmistöpoliittista kehitystä suomenkielisten näkökulmasta (luku 1.1.1) ja Ruotsin suomenkielistä mediakenttää ja tutkimuskohdettani SVT Uutisia (luku 1.1.2). Tämän taustatiedon esittäminen on olennaista tutkimukseni kokonaiskuvan hahmottamiseksi: tutkimuksessani ei ole pelkästään kyse siitä, miltä nykytilanne näyttää, vaan myös siitä, miltä se näyttää historiallista taustaa ja ruotsinsuomalaisuuden laajempaa kontekstia vasten.

1.1.1 Suomen kielen ja ruotsinsuomalaisten vähemmistöpoliittinen tausta

Suomen kieli on yksi Ruotsin kansallisista vähemmistökielistä (Kielilaki 2009/600).¹ Niin ikään ruotsinsuomalaiset ovat yksi Ruotsin kansallisista vähemmistöistä (Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä 2009/724).²

Ruotsinsuomalaisilla on kansallisena vähemmistönä tiettyjä oikeuksia. Kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä annetun lain (2009/724) mukaan ruotsinsuomalaisilla on ensinnäkin oikeus oman kulttuurinsa ja kielensä säilyttämiseen ja edistämiseen, ja ”lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä on edistettävä erityisesti”. Kulttuuristen oikeuksien lisäksi vähemmistölaissa säädetään myös niin sanotuista hallintoalueista. Vähemmistölain 8 §:n mukaan henkilöllä on oikeus käyttää suomea ”ollessaan suullisesti tai kirjallisesti yhteydessä hallintoviranomaiseen, jonka maantieteellinen toimialue on kokonaan tai osittain sama kuin vähemmistökielen hallintoalue”. Suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien kuntien on siis pystyttävä tarvittaessa tarjoamaan suomenkielisiä palveluja asukkailleen. Lisäksi Ruotsin kuntien (etenkin suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien) on tarvittaessa pystyttävä järjestämään suomenkielinen esikoulupaikka tai suomenkielistä vanhustenhuoltoa.

Laissa säädetystä asemasta huolimatta ruotsinsuomalaisten oikeudet eivät aina toteudu käytännössä. Esimerkiksi Pietilän (2015) mukaan suomenkielisessä vanhustenhuollossa on selviä puutteita, eikä suomalaistaustaisille lapsille voida kaikissa kunnissa taata suomenkielistä esikoulupaikkaa vähemmistölain vaatimuksista huolimatta. Pietilä nostaa esiin myös huolen ruotsinsuomalaisuuden näkymättömyydestä ruotsalaisessa ja ruotsinkielisessä mediassa: Ruotsinkielisessä mediassa vähemmistökysymykset eivät juurikaan nouse esiin, eikä

¹ Alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan peruskirjan mukaan alueellinen kieli tai vähemmistökieli tarkoittaa kieltä, ”jota perinteisesti käytetään jonkin valtion tietyllä alueella ja jota käyttävät kyseisen valtion kansalaiset ovat lukumäärältään pienempi väestöryhmä kuin valtion muu väestö”. Lisäksi alueellisen kielen tai vähemmistökielen on oltava peruskirjan mukaan sellainen, ”joka poikkeaa valtion virallisesta kielestä tai kielistä; sellaisena ei pidetä valtion virallisen kielen tai kielten murteita eikä maahanmuuttajien kieliä”.

² Ruotsin hallituksen määrittelemien kriteerien mukaan *kansallinen vähemmistö* on tarkoittaa ryhmää, joka ei saa olla hallitsevassa asemassa valtaväestöön nähden ja jonka jäseniä yhdistää uskonnollinen, kielellinen tai kulttuurinen peruste. Viimeiseksi vähemmistöryhmällä tulee olla ”historiallinen” ja ”pitkäaikainen” kytkös Ruotsiin. Ruotsin hallitus on katsonut, että vain kansalliset vähemmistökielet täyttävät viimeksi mainitun historiallisuuden vaatimuksen. (SOU 2005: 52–53.)

valtaväestö näin ole tietoinen Ruotsin vähemmistöpolitiikassa käytävistä keskusteluista. Vähemmistöjen näkyvyyttä mediassa on tutkinut myös Suomela (2008), joka toteaa, että vuosina 1992–2005 Dagens Nyheterin ja Svenska Dagbladetin uutisissa sinänsä korostui vähemmistöjen aseman tärkeys, mutta sen sijaan vähemmistöjen edustajille ei annettu tilaa perustella, miksi vähemmistöt kokevat nimenomaan omakieliset palvelut tärkeiksi.

1.1.2 Ruotsin suomenkieliset mediat ja SVT Uutiset

Ruotsissa on lukuisia vähemmistökielellä toimivia medioita. Camauër (2005) käyttää käsitettä *vähemmistömediat* (minoritetsmedier) koskemaan kaikkia sellaisia Ruotsissa toimivia medioita, jotka suuntaavat sisältönsä erityistä *etnistä yhteenkuuluvuutta* tunteville yhteisöille. Camauërin määritelmän mukaan siis vähemmistömedioiden pääasiallista yleisöä yhdistää etninen alkuperä. Vähemmistömedioiden määrä on lisääntynyt Ruotsissa huomattavasti etenkin lisääntyneen maahanmuuton myötä.

Vuonna 2005 valtaosa Ruotsin vähemmistökielisistä aikakauslehdistä toimi ainakin osittain ruotsiksi. Seuraavaksi eniten oli suomenkielisiä aikakauslehtiä. (Camauër 2005: 102.) Viikoittain ilmestyviä suomenkielisiä lehtiä ilmestyy Ruotsissa nykyisin kaksi, Ruotsin Suomalainen ja Suomen Uutisviikko (Ulkoasiainministeriö 2015). Suomenkielisiä radio- ja tv-toimituksia sen sijaan oli vuonna 2005 huomattavasti vähemmän verrattuina muihin Ruotsissa toimiviin vähemmistömedioihin. Suomen kielen aseman voidaan kuitenkin siinä mielessä sanoa vakiintuneen radio- ja tv-toiminnassa, että nykyisin sekä Ruotsin televisiossa SVT:ssä että Ruotsin radiossa SR:ssä on säännöllisesti suomenkielisiä ohjelmia (Camauër 2005: 114–115, 121–123). SR:n suomenkielinen Sisuradio vastaa sekä valtakunnallisista että paikallisista suomen- ja meänkielisistä radiolähetyksistä.³

³ Selvityksen mukaan Sisuradiolla oli suomenkielisiä ohjelmia yhteensä neljällä radiokanavalla, ja suomenkielisistä medioista Sisuradio oli ainoa, jolla oli sisältöä myös verkossa. (Camauër 2005: 114, 124.) Nykyisin Sisuradio lähettää ohjelmia kolmella kanavalla (Sisuradio 2015). Näin ollen Sisuradion toiminta radiokanavilla on vähentynyt vuoden 2005 jälkeen, mutta oletettavasti verkossa olevien sisältöjen määrä on vastaavasti kasvanut.

Julkisen palvelun medioina sekä SR:n että SVT:n on toiminnassaan otettava huomioon esimerkiksi erilaiset vähemmistöt, ja näillä medioilla onkin Ruotsin radio- ja tv-toimintaa koskevassa laissa (Radio- och tv-lag 2010/696) säädetty tehtävä. SVT toteaa olevansa riippumaton mediatalo, jolla on julkisen palvelun tarjoajan tehtävä. Sen toimintaa ohjaavat demokraattiset ja humanistiset arvot, kansansivistystehtävä, monipuolisuus ja laatu. Tarjonnan on oltava kaikkien kansalaisten saatavilla. (SVT 2015a.) SVT:n on siten pyrittävä palvelemaan kaikkia Ruotsin kansalaisia ja otettava toiminnassaan huomioon sisältöjen monipuolisuus. Sekä SR:n että SVT:n toimintaa ohjaavat myös Ruotsin hallituksen myöntämät lähetysluvat. SVT:n tämänhetkinen lähetyslupa on voimassa vuoteen 2019 asti, ja siinä nostetaan esiin kansallisten vähemmistökielten merkitys SVT:n tarjonnassa (Regeringsbeslut 2013/83). Lähetysluvassa todetaan, että SVT:n tavoitteena on lisätä vuosittain vähemmistökielistä tarjontaa yhdessä Ruotsin radion ja Koulutusradion (Utbildningsradion) kanssa ja että tätä tarjontaa lisätään ”merkittävästi”. Lisäksi todetaan, että SVT käy neuvonpitoa vähemmistöjen edustajien kanssa. Näin ollen myös suomen kielellä on kansallisena vähemmistökielenä erityinen asema SVT:n tarjonnassa, ja tätä asemaa aiotaan entisestään parantaa. Lähetysluvassa ei sen sijaan määritellä, mitä tarkoitetaan vähemmistökielisen tarjonnan *merkittäväällä* lisäämisellä.

Edellä mainitun Sisuradion lisäksi Ruotsissa on toinen suomenkielinen julkisen palvelun media, SVT Uutiset. SVT Uutiset on SVT:n suomenkielinen alaosasto, joka toimii SVT:n uutisosaston (Nyhetsdivisionen) alaisuudessa, osana alueellista uutisosastoa. Näin ollen SVT Uutiset ei ole mukana SVT:n johtoryhmässä. (Markelin 2012: 81.) SVT Uutiset on toiminut vuodesta 1988 lähtien, jolloin se lähetti SVT1-televisiokanavalla ensimmäisen, viisiminuuttisen uutislähetysensä. SVT Uutisten lähettämien televisiolähetysten määrä oli huipussaan 2000-luvulla, ja 2010-luvulle tultaessa lähetysten määrä on vähentynyt. (Svensk Mediedatabas 2016.) Vuonna 2012 SVT Uutisten tarjonta koostui päivittäisuutisoinnista, kahdesta lastenohjelmasta sekä kahdeksasta 30 minuutin dokumentaarista vuosittain, ja kaikki suomenkieliset ohjelmat tekstitetään ruotsiksi. SVT Uutisten rahoituksesta päättää SVT:n uutisosasto, eikä SVT Uutiset näin ollen pysty yksin päättämään omasta budjetistaan. SVT Uutisten vuosittainen budjetti on noin 1,8 miljoonaa euroa. Uutisosaston eri alaosastojen rahoitukseen vaikuttaa osaston koko ja mahdollinen kasvu: niin kauan kuin osaston koko pysyy samana, myös budjetti pysyy samana. Eri alaosastojen ja näin ollen myös SVT Uutisten on kuitenkin mahdollista saada lisärahoitusta yksittäisiä projekteja varten. (Markelin 2012: 81–82.)

1.2 Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Pro gradu -tutkielmani on tapaustutkimus, jonka keskiössä on Ruotsin television SVT:n alaisuudessa toimiva SVT Uutiset. Tapaustutkimukselle on tyypillistä, että tutkimuksen kohteena on useimmiten tietty tapahtumakulku tai ilmiö ja että tapauksia voidaan tutkia joko niiden itsensä takia tai selittämään yleisemmin tiettyä ilmiötä (Laine, Bamberg & Jokinen 2007: 3, 31). Toisaalta tapaustutkimukselle on tyypillistä myös tutkimusaineiston ja -menetelmien monipuolisuus ja kuitenkin aineistojen muodostama tietty kokonaisuus (Saarela-Kinnunen & Eskola 2007). Tästä syystä hyödynnän omassa tutkimuksessani sekä eri aineistoja että eri tutkimusmenetelmiä. Tutkimusaineistoni liittyvät kaikki kuitenkin SVT Uutisiin, ja siten tutkimusaineistoni muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. On tarpeen myös lisätä, ettei saamiani tutkimustuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia Ruotsin suomenkielisiä medioita eikä kaikkia ruotsinsuomalaisia.

Tutkimusaineistoni koostuu kolmesta eri kokonaisuudesta. Ensimmäisen näistä muodostaa SVT Uutisten uutispäällikön Emma Eirton kanssa 22.1.2016 tehty haastattelu. Haastattelun tarkoituksena oli etsiä vastauksia tutkimukseni kannalta relevantteihin kysymyksiin ja teemoihin. Haastatteluaineiston avulla halusin päästä käsiksi siihen, miten SVT Uutiset itse määrittää asemansa suhteessa ruotsinsuomalaisuuteen, Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan ja muihin ruotsalaisiin medioihin. Toisen osan aineistostani muodostavat SVT Uutisten verkkouutiset, joita seurasin kolmen eri seurantajakson aikana. Tarkoituksena oli tarkastella syvällisemmin, missä määrin SVT Uutiset julkaisee juuri ruotsinsuomalaisia tai Ruotsin vähemmistöpolitiikkaa koskevia uutisjuttuja ja missä määrin juttuja julkaistaan esimerkiksi Suomea tai Ruotsia muuten koskettavista asioista. Uutisaiheiden valinnasta voidaan kenties päätellä jotakin siitä, mihin ruotsinsuomalaiset itsensä asemoivat kahden kulttuurin ja kielen välillä. Viimeisen osan tutkimusaineistostani muodostavat kaksi syksyllä 2015 SVT Uutisten sivuilla julkaistua blogikirjoitusta. Blogikirjoitukset on kirjoittanut SVT Uutisten toimituspäällikkö Elina Majakari. Blogikirjoitusten avulla on mahdollista tarkastella, miten SVT Uutiset puhuu itsestään ja ruotsinsuomalaisuudesta, miten lukijaa puhutellaan ja millaista yhteisöllisyyden mielikuvaa niissä luodaan.

Koska pro gradu -tutkielmani on tapaustutkimus, on välttämätöntä ensinnäkin antaa puheenvuoro SVT Uutisille ja siten tuoda esiin myös median oma näkökanta. Pidän haastattelua hyödyllisenä aineistona siksi, että se tuo muuhun aineistooni toisenlaisen ja syvemmän näkökulman – SVT Uutisten oman näkemyksen. Verkkouutiset ovat perusteltua tutkimusaineistoa siinä mielessä, että niiden voi sanoa antavan kattavan kuvan siitä, millaiset aiheet useimmin nousevat SVT Uutisten tarjonnassa esiin ja minkä voidaan ajatella kiinnostavan ruotsinsuomalaisia. Uutiset antavat sitä paitsi haastattelun tueksi kattavan kuvan siitä, miten asiat todellisuudessa SVT Uutisissa ovat. Edellä mainitut kaksi blogikirjoitusta valitsin taas niiden ajankohtaisuuden takia: ne on julkaistu vastikään ja samaan aikaan oman pro gradu -tutkielmani kirjoitusprosessin kanssa. On syytä huomauttaa, että syksyllä 2015 SVT Uutiset ei ole julkaissut muita blogikirjoituksia, ja siksi oma tutkimusaineistoni rajautuu näihin kahteen blogikirjoitukseen. Lisäksi nämä blogikirjoitukset kertovat kenties hieman syvällisemmin sekä SVT Uutisista vähemmistömedianä että ruotsinsuomalaisuudesta kulttuurisena ja kielellisenä ilmiönä – tällaista mediablogia kun voidaan pitää eräänlaisena toimituksen ”metatekstinä” ja toimituksellisenä lisäsisältönä (Heinonen & Domingo 2009), joka tuo esiin median oman näkökulman ja suhtautumisen yleisöön.

Tutkimusaineistooni kuuluvat vain SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistut tekstisisällöt. Aineistooni eivät siten kuulu SVT Uutisten televisiolähetykset eivätkä verkkouutisten yhteydessä julkaistut videoklipit. Aineistooni eivät kuulu myöskään SVT:n muiden osastojen kuin SVT Uutisten julkaisemat mediasisällöt, muut ruotsalaiset mediat tai muut Ruotsin suomenkieliset mediat. Aineistoni ei myöskään ota huomioon yleisön näkemyksiä siitä, miten ja mistä aiheista SVT Uutisten tulisi uutisoida.

1.2.1 Haastattelututkimuksen luonteesta

Haastattelu kuuluu kyselyn ohella laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmiin. Haastattelun voidaan kuitenkin katsoa olevan kyselyä luotettavampi monesta eri näkökulmasta. Haastattelussa kysyjän on ensinnäkin mahdollista toistaa kysymykset, oikaista väärinkäsitykset ja pyytää haastateltavalta tarkennusta. Toisaalta haastattelu mahdollistaa myös kysymysjärjestyksen joustavuuden. Haastattelun yhteydessä tutkija voi hyödyntää myös havainnoinnin menetelmää: ei pelkästään sitä, *mitä* asioita sanotaan, vaan myös, *miten* asioita

sanotaan. Lisäksi haastattelun etuna voidaan pitää myös sitä, että haastateltaviksi voidaan valita aihetta tuntevia henkilöitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 73–74.)

Haastattelututkimuksessa voidaan erottaa kolme eri tyyppiä: *lomakehaastattelu*, *syvähaastattelu* ja *teemahaastattelu*. Teemahaastattelua voidaan pitää yhtenä laadullisen tutkimuksen suosituimpina tapana kerätä aineistoa. Sitä voidaan kuvata myös eräänlaisena keskusteluna, joka etenee tutkijan johdolla mutta jossa pyritään selvittämään haastateltavaa kiinnostavat asiat. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 74–77.) Keskustelunomaisessa haastattelussa voidaan pyrkiä siihen, että haastattelutilanne olisi mahdollisimman epävirallinen, jotta haastateltava kokisi voivansa vastata mahdollisimman vapautuneesti. Toisaalta haastateltavalle tarjoutuu mahdollisuus tuoda esiin omia mielipiteitensä ja kertoa omista kokemuksistaan. (Eskola & Vastamäki 2007: 25–30.) Näin ollen siis haastattelu voi hyödyttää sekä tutkijaa että haastateltavaa.

Omassa tutkimuksessani sovelsin ennen kaikkea teemahaastattelun ja puolistrukturoidun haastattelun menetelmää. Rakensin teemahaastattelun rungon teoreettisen viitekehitykseni avulla jo ennen itse haastattelun toteuttamista, ja haastattelua tehdessäni tarkastelin, mitä asioita haastateltavani nostaa esiin näistä teemoista. Haastattelua varten tein kuitenkin apukysymyksiä sekä tarkentavia kysymyksiä siltä varalta, ettei haastattelussa nouse esiin tutkimukseni kannalta relevantteja näkökulmia (ks. Eskola & Vastamäki 2007: 37, 42–43). Huolimatta rakentamastani teemahaastattelurungosta tein haastattelutilanteesta keskustelunomaisen, enkä noudattanut haastattelurungon järjestystä orjallisesti niin, että kysyisin kysymykset juuri rungon mukaisessa järjestyksessä. Haastattelu sai siis edetä sen mukaan, mitä asioita haastateltava itse missäkin vaiheessa nostaa esiin. Tällä tavoin sain haastateltavaltani todennäköisemmin esiin sellaisiakin näkökulmia, jotka eivät välttämättä nousisi täysin strukturoidussa haastattelussa. Haastatteluaineistoani analysoin luvussa 1.2.2 esiteltävää teemoittelevaa sisällönanalyysin menetelmää käyttäen mutta kuitenkin niin, että lopulliset teemat rakentuivat vasta myöhemmin. (Ks. 3.1.1.)

1.2.2 Sisällönanalyysi ja sisällön erittely

Sisällönanalyysiä voidaan pitää laadullisen tutkimuksen perusmenetelmänä. Onkin perusteltua väittää, että tavalla tai toisella useimmat laadulliset tutkimukset hyödyntävät sisällönanalyysiä väljänä teoreettisena kehyksenä (Tuomi & Sarajärvi 2009: 91). Sisällönanalyysiä voidaan jaotella eri tavoin. *Sisällön erittelyssä* pyritään kuvaamaan kommunikaation ilmisisältöä objektiivisesti, systemaattisesti sekä määrällisesti. Sisällön erittelyssä tekstin sisältöä pyritään siten kuvaamaan kvantitatiivisesti. *Sisällönanalyysillä* tarkoitetaan puolestaan aineiston sisällön kuvaamista sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 106–107.) Omassa tutkimuksessani sovellan sekä sisällön erittelyä että sisällönanalyysiä, mutta puhun kuitenkin vain sisällönanalyysistä. Ensinnäkin keräämäni uutisaineiston avulla tarkastelen määrällisesti, kuinka monta uutista mistäkin määrittelemästäni teemasta on julkaistu viikon seurantajaksojen aikana ja kuinka monta suomen- ja ruotsinkielistä uutista seurantajaksojen aikana on kaiken kaikkiaan julkaistu. Kuvaan kaikkien seurantajaksojen aikana julkaistujen uutisten sisällöt myös sanallisesti.

Sisällönanalyysi voidaan jaotella myös *aineistolähtöiseen* ja *teorialähtöiseen* analyysiin. Näiden lisäksi voidaan erottaa myös *teoriaohjaava* sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2009: 117–118.). Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä edetään tutkimusaineiston ehdoilla, mutta niin, että empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä käsitteet tuodaan ikään kuin valmiina ja entuudestaan tiedettyinä. Sovellan teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä sekä verkkouutisten että haastattelun analysoinnissa. Teoreettinen viitekehyseni ohjaa uutisaineiston temaattista luokittelua. Muut kuin teoriasta tulevat teemaluokat rakennan aineistossa esiintyvien yhteisten piirteiden perusteella. Haastatteluaineistoni keruu- ja analysointimenetelmiä esittelen tarkemmin luvuissa 1.2.1 ja 6.1.

Sisällönanalyysissä keskeistä on myös analyysiyksiköiden määrittäminen. Tuomi ja Sarajärvi (2009: 110) toteavat, että analyysiyksiköt tulee määrittää jo ennen varsinaisen analyysin tekemistä. Analyysiyksikkö voi olla yksittäinen sana, lause tai useista lauseista koostuva ajatuskokonaisuus. Omassa tutkimuksessani analyysiyksiköt käsittävät uutisesta riippuen joko koko uutistekstin tai yksittäiset sanat. Lisäksi olen määrittänyt teoreettisen viitekehyseni pohjalta avainsanat, joiden perusteella olen teemoitellut aineistoni. Avainsanat vaihtelevat

aineistossani teemoittain, ja ne voivat olla esimerkiksi sellaisia sanoja kuin *vähemmistö*, *ruotsinsuomalaisuus*, *suomalaisuus* tai *ruotsalaisuus*. Määrittämäni avainsanat esittelen tarkemmin luvussa 3.1.

Verkkouutisia analysoidessani sovellan siis sisällön erittelyä niin, että kvantifioin aineistoani. Teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä taas hyödynnän siinä, että uutisten jaottelua varten rakennan teemat osin teoreettisen viitekehitykseni ja osin aineistoni pohjalta. Uutisaineiston analyysissäni sovellan siis teemoittelun menetelmää. Samaan tapaan teemoittelen myös haastatteluaineistoni (ks. 3.1.1). Aineiston olen jakanut eri teemoihin määrittämieni avainsanojen perusteella.

1.2.3 Diskurssianalyysi mediatekstien jäsentämisen välineenä

Diskurssianalyysi tarkastelee ”kieltä yhteiskunnallisena tuotoksena ja kieltä yhteiskunnallisena vaikuttajana” (Fairclough 2002: 76). Näin ollen diskurssianalyysissä kieltä voidaan tarkastella sekä itseisarvona todellisuuden jäsentämisessä että vaikuttamisen välineenä. Fairclough (2002: 76) toteaa kielen ja kielenkäytön rakentavan ja muuttavan sosiaalisia suhteita, identiteettejä sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä. Kieli muodostaa siten lingvistisen, diskursiivisen ja sosiaalisen järjestelmän: kieli luo sosiaalista todellisuutta, mutta samalla sosiaalinen todellisuus luo kielenkäyttöä (Pynnönen 2013). Joka tapauksessa diskurssianalyysiin liittyy siis oletus kielenkäytön ja merkityksenannon rooleista todellisuuden jäsentämisessä: todellisuutta luodaan kielenkäytössä. Diskurssintutkimuksen voidaan nähdä pohjaavan funktionaaliseen kielikäsitteeseen eli kielen tilannesidonnaisuuteen, ja funktionaalisessa kielikäsitteessä voidaan erottaa kolme eri ulottuvuutta. Kieli voidaan ensinnäkin nähdä viestinnän välineenä, jolloin viitataan sen tekstuaaliseen merkitykseen. Tämän lisäksi kieli voidaan nähdä representoimisen mahdollistajana, jolloin sillä nähdään olevan ideationaalinen merkitys. Lopuksi kieli voidaan nähdä sosiaalisten suhteiden ja identiteettien rakentajana, joka viittaa sen interpersonaaliseen merkitykseen. (Pynnönen 2013.)

Diskurssianalyysi on tutkimusmenetelmänä siitä pulmallinen, että se voidaan nähdä joko tutkimusmenetelmänä tai teoreettisena viitekehityksenä. On tarpeen todeta, ettei diskurssianalyysiä voida pitää kovin selkeärajaisena tutkimusmenetelmänä vaan ennemmin

”väljänä teoreettisena viitekehyksenä” (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016: 25). Kielikäsitteensä ansiosta diskurssianalyysin voidaan kuitenkin nähdä tarjoavan mahdollisuuden analysoida tekstejä eri näkökulmista. Pynnönen (2013) erottaa diskurssianalyysissä kolme analyysin tasoa: tekstin, tulkinnan ja kriittisyyden tason. Omassa tutkimuksessani sovellan diskurssianalyysin tulkinnan tasoa etenkin makrotason analyysissäni, sillä omassa tutkimusaineistossani etenkin konteksti vaikuttaa olevan keskeinen tekijä tekstien sisältämien merkitysten ymmärtämiseksi ja analysoimiseksi. Nimitän tätä kontekstia *ruotsinsuomalaiseksi* kontekstiksi, ja tällä viitataan ruotsinsuomalaisuuden historialliseen, poliittiseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin Ruotsissa.

On kuitenkin syytä mainita, että mikrotason analyysissäni sovellan samalla myös tekstin tasoa: tässä yksittäiset kielelliset seikat ovat keskeisiä kontekstin sijaan. Lisäksi on aiheellista huomauttaa, ettei blogikirjoituksissa hyödyntämäni analysointimenetelmä ole puhtaasti diskurssianalyttinen vaan pikemmin yhdistelmä diskurssianalyysiä ja sisällönanalyysiä: pyrin sekä kuvaamaan blogikirjoitusten ilmisisältöä ja ulkoisia seikkoja (kuten asioiden esittämisjärjestystä ja blogikirjoituksiin kytkeytyvää kielivalintaa) että etsimään blogikirjoituksista diskursseja, jotka perustuvat teoreettiseen viitekehykseeni ja aikaisempaan tutkimukseen ruotsinsuomalaisuudesta ja medioista.

2 Tutkimusteoreettinen tausta

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni taustalla vaikuttavaa teoreettista viitekehystä. Käsittelen ensin median roolia ja sen jälkeen ruotsinsuomalaisuutta. Ruotsinsuomalaisuus on keskeinen osa teoreettista viitekehystäni, sillä ruotsinsuomalaisuuden voidaan sanoa olevan peruste SVT Uutisten olemassaololle.

2.1 Median näkökulmaan ja sisällöntuotantoon vaikuttavat tekijät

Median sanotaan noudattavan omanlaistansa toimintalogiikkaa (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009: 48). Niinpä on syytä pohtia seuraavissa luvuissa, miksi media toimii, niin kuin se toimii ja miten median toimintatapoja voidaan selittää. Luvussa 2.1.1 tarkastelen ensin median toimintaa ohjaavia periaatteita. Lisäksi pureudun syvemmin siihen, millaisia toimintatapoja vähemmistömedioilla on – millaiset periaatteet ja toimintamallit ovat juuri vähemmistömedioille tyypillisiä. Luvussa 2.1.2 esittelen kolmea medialle perinteisesti nimettyä roolia: informoinnin, valvonnan ja vaikuttamisen tehtäviä. Pohdin myös, miten nämä kolme roolia voivat näkyä vähemmistömedian toiminnassa. On nimittäin syytä olettaa, että vähemmistömedian periaatteet poikkeavat ainakin jossakin määrin valtamediasta.

2.1.1 Median toimintaperiaatteet ja vähemmistömedian erityispiirteet

Medioille voidaan määritellä erilaisia toimintaperiaatteita, jotka ohjaavat niiden toimintaa. On syytä ottaa huomioon myös, että muuttuvassa mediakentässä käydään yhä tiukempaa kilpailua lukijoista, mikä tarkoittaa muuttuvia toimintatapoja ja myös entistä niukempia resursseja. Kenties kriittisimmässä asemassa ovat vähemmistömediat, jotka jo lähtökohtaisesti tarjoavat sisältöjä pienelle, rajatulle yleisölle. Vähemmistömedioilla vaikuttaa muutenkin olevan hieman erilaiset toimintaperiaatteet verrattuna valtamedioihin.

Median perinteisenä toimintaperiaatteellisenä ihanteena voidaan pitää pyrkimystä objektiivisuuteen. Monet toimittajat pitävät journalismin objektiivisuutta ja puolueettomuutta tärkeimpinä journalistisina arvoina ja monien eri näkökulmien esittämistä tärkeänä (ks.

Reunanen 2014: 52, 58). Yhtenä objektiivisuuden merkinä voidaan pitää tiedotusvälineen avoimuutta siinä, että yleisölle annetaan mahdollisuus arvioida sisältöjä esimerkiksi toimituksen omassa blogissa, jossa kerrotaan yleisölle tarkemmin toimituksellisista ratkaisuista (Reunanen & Koljonen 2014). Lopulta juttujen julkaisemiseen vaikuttavat objektiivisuuden lisäksi muun muassa toimittajien omat näkemykset.

Juttujen julkaisemiseen vaikuttavat ensinnäkin toimittajien omat intressit ja heidän journalistinen vapautensa. Toimittajat saattavat kokea velvollisuudekseen nostaa esiin tärkeinä pitämiään asioita ja herättää yhteiskunnallista keskustelua (Reunanen 2014: 52, 58). Tämän perusteella voidaan kysyä, kuinka objektiivista toimituksellinen työ lopulta on. Jos ajatellaan Ruotsin vähemmistöpolitiikkaa ja ruotsinsuomalaisten oikeuksia (ks. luku 1.1.1), on oletettavaa, että tämä tausta vaikuttaa myös suomenkielisten medioiden näkökulmaan ja toimittajien esiin nostamiin aiheisiin. Puhuttaessa toimittajien omista valinnoista ja näkemyksistä nousee esiin myös kysymys siitä, missä määrin toimittajilla on journalistinen vapaus tehdä juttuja ja vaikuttaa siihen, mistä aiheista juttuja tehdään (ks. esim. Reunanen & Koljonen 2014: 127–161). Ruotsissa journalismin markkinaehtoisuuden voidaan sanoa johtavan eräänlaiseen päätäntävällän kolmijakoon. Keskimmäiseen portaaseen kuuluu suurin osa toimittajista, ja tällä tasolla olevalla toimittajalla on jonkin verran päätäntävaltaa, joskin tuotantoprosessit ovat tiukasti säädeltyjä. (Palm & Sandström 2014.) Voidaan puhua myös tiedotusvälineen omista ”valintakriteereistä”, jotka vaikuttavat juttujen tekemiseen, ja lopulta valinta tapahtuu usein toimittajien omien valintojen ja valintakriteerien pohjalta (Huovila 2005: 64).

Juttujen julkaisemiseen ja koko median toimintaan vaikuttaa myös murrosvaihettaan elävä journalismi. Muuttuvassa mediakentässä kilpailu yleisöstä kiihtyy, ja journalismista tulee yhä enemmän yleisön ehdoilla toimimista, mikä ajaa ainakin osan medioista ahtaalle. (Väliaverronen 2009: 13.) On syytä todeta myös, että yhä useammin yleisö itse haluaa osallistua journalistisen sisällön tuottamiseen, ja voidaan puhua jopa *aktiivisesta yleisöstä*, yleisön uudesta roolista sisällöntuotannossa (Matikainen & Villi 2015). Yleisösuhteen muuttuminen vaikuttaa myös toimittajan toimenkuvaan, kun toimituksen on oltava entistä tiiviimmässä vuorovaikutuksessa yleisön kanssa (Heinonen 2008: 26–34). Yleisösuhteen voidaan sanoa tiivistyvän entisestään vähemmistömedioissa, joiden yleisö muodostaa usein muutenkin oman, tiiviimmän yhteisönsä

ja vähemmistömedia saatetaan kokea ”omaksi mediaksi” (vähemmistön oma media ks. Suihkonen 2003: 55–59).

Yleisön muuttuvan roolin lisäksi journalismi on muuttamassa muotoaan siinä, että monet perinteiset mediat (kuten sanomalehdet, televisio ja radio) menettävät yleisöään journalismin uusille muodoille ja siten monen tiedotusvälineen resurssit käyvät yhä niukemmiksi (Väliaverronen 2009: 13). Rajalliset resurssit tarkoittavat tiedotusvälineen kannalta luonnollisesti sitä, ettei kaikista aiheista pystytä tekemään juttuja, vaan joudutaan tekemään valintoja (Huovila 2005: 64). Resurssien niukentuessa yhä useammat mediat alkavat keskittyä vain tiettyyn aihealueeseen ja palvella pienten väestöryhmien erityisiä tarpeita. Syntyy *erikoistuva journalismi* tai *niche-media*. (Heinonen & Ruotsalainen 2015: 45–46, 80).

Suomenkieliset mediat voidaan lukea niche-medioiksi, sillä ne tekevät uutisia nimenomaan vähemmistöä koskevista asioista. Ruotsissa vähemmistöille suunnatun tarjonnan tarkoituksena on vahvistaa vähemmistöjen asemaa yhteiskunnassa, ja samalla vähemmistöt saavat säilyttää siteensä ”alkuperäiseen” maahan. (Christensen 2001: 83, 89.) Vähemmistömedioilla voidaankin nähdä olevan erilaisia ideologisia toimintaperiaatteita. Pietikäinen ja Kelly-Holmes (2012) toteavat vähemmistömedioiden usein pyrkivän haastamaan sen käsityksen, että vain valtaväestön puhumat kielet voivat saada mediatilaa ja valtiossa voi ylipäätään olla vain yksi standardikieli. Tähän voidaan lisätä, että vähemmistömediat usein toimivat pelkästään vähemmistökielellä ja nostavat näin vähemmistön käyttämän kielen mediassa paremmin esiin. Tätä voidaan kutsua myös *kielelliseksi purismiksi*. (Pietikäinen & Kelly-Holmes 2012.) Kielellisen purismin toimintamalli ei ole kuitenkaan ongelmaton. Yksikielisesti vähemmistökielinen media ensinnäkin olettaa vastaanottajien olevan ns. natiiveja kielenpuhujia, vaikka todellisuudessa vastaanottajat eivät sellaisia olisikaan. Lisäksi vähemmistömedian toimittajilta saatetaan vaatia natiivia vähemmistökielen ja -kulttuurin tuntemusta, minkä takia kielellistä purismia noudattavan vähemmistömedian voi olla hankala löytää riveihinsä toimittajia. (Pietikäinen & Kelly-Holmes 2012.)

Resurssien merkityksen voi sanoa korostuvan näiden kaltaisissa vähemmistömedioissa, jotka jo lähtökohtaisesti ovat usein kooltaan ja lukijamäärältään pienempiä valtamedioihin

verrattuina. Ruotsin hallituksen teettämän selvityksen mukaan kansallisilla vähemmistökielillä toimivien medioiden toiminnan mahdollisuuksia ei ole otettu riittävässä määrin huomioon (SOU 2015: 277). Ruotsissa toimivien suomenkielisten medioiden SVT Uutisten ja Sisuradion toimituspäälliköt ovatkin kokeneet rahoituksensa riittämättömäksi, ja keskeinen ongelma on toimitusten mukaan ollut valtaväestön piittaamattomuus koko vähemmistöpolitiikasta (Markelin 2012: 81–82). Näin ollen suomenkieliset mediat ovat kokeneet resurssinsa riittämättömiksi, mistä voidaan päätellä, että sisällöille olisi enemmän kysyntää kuin mitä suomenkieliset mediat kykenevät tarjoamaan.

2.1.2 Media informoinnin, valvonnan ja vaikuttamisen rooleissa

Medialla on jo vuosisatojen ajan nähty erilaisia rooleja ja tehtäviä suhteessa yksilöön, yhteiskuntaan ja valtaan. Perinteisesti median on nähty muun muassa välittävän informaatiota, muokkaavan mielipiteitä, tarjoavan puheenaiheita, valvovan päätöksentekijöitä ja ”kehystävän” näkökulmia.

Myöhäiskeskiajalla kehittyneet kauppayhteydet lisäsivät kauppiaiden tiedontarvetta, ja kauppiaiden toisilleen kirjoittamissa uutiskirjeissä syntyiikin alun perin idea uutisesta. Jo 1500-luvulla Euroopassa alettiin myydä käsin kirjoitettuja, lyhyitä uutislehtisiä, jotka tarjosivat kauppiaille tärkeää tietoa markkinoista. Vielä 1600–1700-luvuilla sanomalehden keskeinen tarkoitus oli informaation välittäminen lähinnä kauppiaille ja käsityöläisille, mutta 1700-luvun lopulla myös poliittinen lehdistö alkoi nousta. Poliittisen lehdistön tarkoituksena oli edistää yhteiskunnallisen keskustelun vapautta ja valtiovallan arvostelun sallimista. Teollistumisen ja kaupallistumisen myötä 1800-luvulla median tärkeimmäksi funktioksi nousi kuitenkin se seikka, jota nykyisinkin voidaan pitää journalismin ihanteena: puolueettoman ja neutraalin tiedon esittäminen. (Kunelius 2003: 57–63.) Näin ollen median keskeisimpänä tehtävänä pidetty informaation välittäminen on alun perinkin ollut syy sanomalehdistön syntyyn.

Medialla on vuosisatojen ajan nähty rooli myös vaikuttajana ja mielipiteen muokkaajana. Median vaikutusten tutkiminen alkoi 1800–1900-lukujen taitteessa, jolloin syntyi käsitys *massayleisöstä*. Medialla nähtiin tuolloin olevan suora vaikutus ihmisten mielipiteisiin. MCR-

perinteen (Mass Communication Research) aikana 1930–1960-luvuilla käsitys median vaikutuksista muuttui. Media itsessään alettiin nähdä epäsuorana mielipiteiden välittäjänä, jonka avulla ”mielipidejohtajat” vaikuttivat ihmisten mielipiteisiin. MCR-perinteen aikana median suoria vaikutuksia yleisöön alettiin pitää pienempinä, sillä ajateltiin, että ihmiset eivät suoraan omaksu uusia mielipiteitä ja asenteita, vaan vertaavat niitä aiempaan tietoon. (Kunelius 2003: 129–131, 137, 139.)

Median voidaan nähdä vaikuttavan myös puheenaiheisiin, ja samoin vähemmistömedioiden voidaan sanoa vaikuttavan vähemmistöä puhuttaviin aiheisiin. Journalistisessa tutkimuksessa puhutaan *agenda setting* -teoriasta tai *päiväjärjestysteoriasta*, jonka mukaan media ei niinkään määrittele, *mitä* ihmiset ajattelevat, vaan *mistä* ihmiset ajattelevat (Kunelius 2003: 142–143). Tämän teorian mukaan media ei niinkään muokkaa ihmisten mielipiteitä mutta sen sijaan määrittelee, mitkä asiat nousevat puheenaiheiksi. (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009: 398.) Oma kysymyksensä on, mitä asioita vähemmistömediat nostavat puheenaiheiksi. Kuten luvussa 2.1 totesin, Ruotsin vähemmistömedioiden tehtävänä on edistää vähemmistöjen asemaa yhteiskunnassa, ja tämän perusteella voisi olettaa, että vähemmistömediat nostavat esiin nimenomaan vähemmistöä koskettavia asioita.

Media vaikuttaa puheenaiheisiin myös *kehystämällä* aiheita, ja tämän vaikutuksen voidaan olettaa korostuvan vähemmistömedioissa. Kehystämisellä tarkoitetaan, että joukkoviestimet esittävät rajatusti näkökulmia asioihin ja jättävät toiset näkökulmat kokonaan näkyvistä. Kehystäminen perustuu usein siihen, että mediat alkavat toistaa samoja jäsennyksiä. (Kunelius 2003: 144–145.) Tiivistetysti voidaan siis todeta, että medialla voi olla suurikin vaikutus yhteiskunnallisiin puheenaiheisiin ja ylipäättään ihmisten käsityksiin todellisuudesta. Ruotsissa jopa valtiopäiväedustajat itse ovat aikaisemman tutkimuksen valossa olleet sitä mieltä, että niin radio- ja tv-medioilla kuin lehdistölläkin voi olla suuri vaikutus siihen, mitkä poliittiset aiheet nousevat keskusteluun. Samoin ruotsalaisilla medioilla nähdään olevan suuri vaikutus itse päätöksentekoon ja yhteiskuntaan. (Strömbeck 2008.) Vähemmistömediat suuntaavat jo lähtökohtaisesti sisältönsä rajatulle yleisölle (ks. luku 2.1), ja tästä päätellen vähemmistömedioiden näkökulmien voidaan olettaa olevan rajatumpia kuin valtamedioiden.

Yhtenä median keskeisenä tehtävänä on nähty myös päätöksentekijöiden ja päätöksentekoprosessien valvonta. Voidaan puhua mediasta *vallan vahtikoirana* tai jopa *neljäntenä valtiomahtina* (Kunelius 2003: 193). Uimonen (2009: 21, 23–29) huomauttaa, että aikaisemmin media on saatettu nähdä vallan ”sylikoirana”, mutta tästä roolista toimittajat ovat siirtyneet yhä vaikutusvaltaisemmiksi ja ammattimaisemmiksi toimijoiksi. Median voidaan nähdä huolehtivan päätöksentekojärjestelmän toimivuudesta ja uskottavuudesta. Media on päätöksentekoprosessissa korvaamaton väline siinä mielessä, että sen välittämänä päätöksentekijät voivat tiedottaa kansalaisille tulevista ratkaisuista ja median pakottamana päätöksentekijät joutuvat myös pohtimaan, miten päätökset esitetään suurelle yleisölle. Suuri osa toimittajista pitää kuitenkin vallan vahtikoirana toimimista tärkeimpänä tehtävänä: toimittajat kokevat tärkeäksi paitsi valvoa päätöksentekoa myös nostaa esiin epäkohtia ja epäoikeudenmukaisuuksia. (Kunelius 2003: 193–196.) Herääkin kysymys, missä määrin vähemmistömediat nostavat esiin juuri vähemmistöön kohdistuvia epäkohtia, sillä voisi olettaa, että niin vähemmistömediat kuin näiden yleisötkin ovat kiinnostuneita nimenomaan heitä koskettavasta päätöksenteosta.

Näin ollen medioilla (ja vähemmistömedioilla) voidaan nähdä erilaisia rooleja ja tehtäviä. Median perinteisenä tehtävänä on pidetty informaation välittämistä. Nykyisin median voidaan nähdä myös vaikuttavan etenkin puheenaiheisiin, ja erityisesti vähemmistömedioiden voidaan ajatella myös esittävän rajattuja näkökulmia asioihin. Samoin vähemmistömedioiden voidaan olettaa valvovan päätöksentekoa vähemmistön näkökulmasta siten, että vähemmistöä koskevat poliittiset epäkohdat nostetaan esiin.

2.2 Vähemmistöidentiteetti ja median merkitys vähemmistöille

SVT Uutiset voidaan mieltää nimenomaan ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediaksi, ja siksi on syytä tarkastella lähemmin, mitä ruotsinsuomalaisuus ja ruotsinsuomalainen identiteetti ovat ja miten identiteettiä ylipäätään voidaan määritellä. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, millainen merkitys vähemmistömedialla voi olla identiteetin rakentajana ja ylläpitäjänä.

Luvussa 2.2.1 esittelen ensin kolme näkökulmaa vähemmistöidentiteetin määrittelyyn. Luvussa 2.2.2 nostan esiin havaintoja aikaisemmasta ruotsinsuomalaisia koskevasta tutkimuksesta ja tarkastelen, miten ruotsalaisuus ja suomalaisuus näkyvät ruotsinsuomalaisten identiteettikäsityksissä ja miten esittämäni identiteettikäsitykset ovat nähtävissä ruotsinsuomalaisuudessa. Luvussa 2.2.3 pohdin median merkitystä etenkin vähemmistöidentiteetin kannalta. Luvussa 2.2.4 kokoan yhteen tässä luvussa esittämäni havainnot.

2.2.1 Näkökulmia vähemmistöidentiteettiin

Identiteetissä on kyse ihmisen perustavanlaatuisesta tarpeesta tietää, kuka hän on ja miten hän eroaa muista tai on samankaltainen muiden kanssa. Jenkins (2014: 18) ehdottaakin, että identiteetissä on kyse samanlaisuuden ja erilaisuuden vertailusta ja ettei identiteetti ole olemassa ”sellaisenaan” vaan se täytyy aina luoda. Identiteettiin liittyy keskeisesti myös henkilön vuorovaikutus ympäristönsä kanssa, ja siksi Jenkins (2014: 18) toteaa *sosiaalisen identiteetin* olevan tarpeeton käsite siinä mielessä, että kaikissa inhimillisissä identiteeteissä on kyse sosiaalisista identiteeteistä. Näin ollen identiteetti syntyy ihmisen vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, ja identiteetin avulla ihminen pyrkii löytämään syyn olemassaololleen.

Edellä sanotun perusteella identiteettiin siis näyttää liittyvän tietty vertailun näkökulma. Etenkin kieli- ja kulttuurivähemmistöön kuuluvien identiteettiä voidaan tarkastella myös ainakin kolmen muun näkökulman kautta. Ensimmäinen näistä tarkastelee identiteettiä *etnolingvistisen identiteetin* näkökulmasta. Tämä käsitys eroaa muista identiteettimalleista siinä, että etnisyydessä on kyse yksilön käsityksestä omasta alkuperästään. Liebkind ja Henning-Lindblom (2015) esittävät kolme syytä siihen, miksi etnolingvistiset identiteetit ovat usein yksilölle merkityksellisiä. Tällainen identiteetti omaksutaan ensinnäkin jo lapsuudessa sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Toiseksi käsitys yhteisestä alkuperästä viittaa symboliseen sukulaisuuteen. Kolmanneksi etnolingvistinen identiteetti tarjoaa osittaisen vastauksen olemassaolon dilemmaan. Näin ollen etnolingvistinen identiteetti voi auttaa yksilöä ymmärtämään omia juuriaan ja omaa etnistä taustaansa.

Toisen näkökulman vähemmistöidentiteettiin tarjoaa *kieliryhmäidentiteetti*, jonka avulla voidaan pohtia, millainen vaikutus kielellä ja kulttuurilla ylipäättään on identiteettikäsitykseen. Kielellä voi olla ryhmäidentiteetin kannalta suurikin merkitys silloin, kun kieli on jonkin ryhmän näkyvin ja tunnusomaisin piirre. Tällöin esimerkiksi kaksikieliset henkilöt usein identifioituvat molempien kieliryhmien jäseniksi. Toisaalta kieli voidaan nähdä myös kommunikoinnin välineenä, jolloin henkilö ei välttämättä identifioitu kielen kautta. (Liebkind & Henning-Lindblom 2015.) Näin ollen kielellä voi olla identiteetin kannalta merkitystä etenkin kieliryhmissä. Tämän merkityksen voidaan sanoa korostuvan entisestään kielivähemmistöryhmissä. Koska kielivähemmistöryhmissä on usein kyse kahden kielen ja kulttuurin kohtaamisesta, vähemmistöryhmän jäsenet saattavat identifioitua molempien kielten tai vain jommankumman kielen kautta. Tähän voidaan lisätä, että kun yksilö kokee merkitykselliseksi kieliryhmän yhteisen alkuperän, voidaan käyttää myös edellä mainittua etnolingvistisen identiteetin käsitettä. (Liebkind & Henning-Lindblom 2015.) Lisäksi kieliryhmistä puhuttaessa on tarpeen nostaa esiin *etnolingvistisen vitaliteetin* käsite, jolla viitataan siihen, kuinka ”elinvoimaisena” jonkin kieliryhmän käyttämä kieli säilyy valtaväestöön käyttämään kieleen nähden. Vaikka kieliryhmän elinvoimaisuus tästä näkökulmasta olisikin alhainen, se ei kuitenkaan välttämättä johda koko kieliryhmän katoamiseen vaan voi päinvastoin saada ryhmän jäsenet puolustamaan ryhmän asemaa. (Liebkind 2010.)

Kolmas näkökulma identiteetin tarkasteluun liittyy sekin vähemmistöihin. Liebkind ja Henning-Lindblom (2015) puhuvat *psykologisesti epävarmoista ja varmoista vähemmistöistä* ja näiden identifioitumisesta. Psykologisesti epävarma vähemmistö vertaa itseään kaikessa enemmistöön ja kokee häviävänsä vertailussa. Vähemmistön jäsenet identifioituvat tällöin enemmistön jäseniksi ja tuntevat vähemmistöön kuulumisesta enemmän häpeää kuin ylpeyttä. Psykologisesti varma vähemmistö taas korostaa omia erityispiirteitään, ja vähemmistön jäsenet identifioituvat voimakkaasti vähemmistöön. Vähemmistö vaatii tällöin erityispiirteillensä ja identiteetillensä sosiaalista tunnustusta, kuten tiettyä vähemmistöturvaa tai itsemääräämisoikeutta. Näin ollen psykologisesti varman vähemmistön jäsenet kokevat kuuluvansa vähemmistöön ja pyrkivät siksi turvaamaan vähemmistöasemansa.

Identiteettiä voidaan siis tarkastella muun muassa etnolingvistisen identiteetin, kielivähemmistöidentiteetin ja psykologisesti epävarman tai varman vähemmistön näkökulmista. Etnolingvistinen identiteettikäsitys pohjautuu yksilön alkuperään ja pyrkii selittämään olemassaoloa etnisten juurien avulla, kun taas kielivähemmistöön pohjautuva identiteettikäsitys pyrkii selittämään olemassaoloa kielen ja kulttuurin avulla. Psykologisesti varmaan tai epävarmaan vähemmistöön pohjautuva identiteettikäsitys pyrkii puolestaan selittämään olemassaoloa ikään kuin vertaamalla vähemmistön jäseniä valtaväestön jäseniin.

2.2.2 Ruotsinsuomalaisen vähemmistön identiteettikäsitykset

Ruotsinsuomalaista vähemmistöryhmää voidaan tarkastella edellä esitettyjen vähemmistöidentiteettiin liittyvien käsitysten valossa. Ruotsinsuomalaisessa vähemmistöryhmässä on nähtävissä sekä etnolingvistisen identiteettikäsityksen että kielivähemmistöidentiteetin piirteitä. Suurelle osalle ruotsinsuomalaisista suomalainen ”alkuperä” ja ruotsalaisuus ovat tärkeitä ja rinnakkain mukana kulkevia asioita. Osalle ruotsinsuomalaisista myös suomen ja ruotsin kielet ovat tärkeitä identiteettiä määrittäviä tekijöitä. Lisäksi ruotsinsuomalaisissa on nähtävissä sekä psykologisesti varman että epävarman vähemmistön merkkejä: osa on ylpeitä suomalaisjuuristaan ja haluaa erottautua niiden avulla valtaväestöstä, osa taas identifioituu ennemmin valtaväestöön.

Etnolingvistinen identiteetti vaikuttaa näkyvän monen ruotsinsuomalaisen elämässä jonkinlaisena suomalaisuuden ja ruotsalaisuuden rinnakkaiselona. Weckströmin (2008, 2011) mukaan ruotsinsuomalaiset kokevat suomalaisuuden usein joksikin abstraktiksi rakenteeksi, joka ei vaadi erityisiä suomalaisuuden riittejä ja joka koetaan hyvinkin henkilökohtaiseksi ja rakkaaksi asiaksi. Ruotsalaisuuteen taas identifioidutaan arkielämän ja Ruotsissa vietetyn lapsuuden kautta. Weckströmin (2011) haastattelemat henkilöt kertovat kokevansa itsensä jollakin tavalla erilaisiksi ruotsalaisiin verrattuna (oletettavasti suomalaisen taustansa takia) mutta toisaalta erilaisiksi suomalaisiin verrattuna Ruotsissa vietetyn lapsuuden takia. Niin ikään Ågrenin (2007) haastattelemat henkilöt totesivat Suomen ja suomalaisuuden olevan heille tunnetasolla tärkeitä, mutta Suomea ei silti välttämättä koettu kotoisana ympäristönä. Toisaalta haastatteluissa nousi esiin myös se kiintoisa seikka, että osa haastatelluista kertoi ruotsalaisten seurassa määrittelevänsä itsensä suomalaiseksi ja suomalaisten seurassa ruotsalaiseksi. Näin

ollen vaikuttaa siltä, ettei ruotsinsuomalaisuus ole vain joko suomalaisuutta tai ruotsalaisuutta vaan yhdistelmä suomalaisia juuria ja Ruotsissa elettyä arkielämää ja lapsuutta.

Osalle ruotsinsuomalaisista myös suomen kielellä on suuri merkitys, toiset taas eivät pidä kieltä merkityksellisenä identifioitumisen kannalta. Weckströmin (2011: 60–81) mukaan suomenkielisyyttä ei välttämättä nähdä edellytyksenä ruotsinsuomalaisuudelle, mutta toisaalta suomen kieli nähdään olennaisena asiana vähemmistöryhmän säilymisen kannalta. Haastateltavat kokevat tietyissä tilanteissa suomen kielen luontevammaksi ja toisissa tilanteissa taas ruotsin kielen sopivammaksi käyttökieleksi. Weckström (2011) toteaaakin, että haastateltavat antavat suomen kielelle sekä toiminnallisuuden että tunteellisuuden merkityksiä. Ruotsinsuomalaisille suomen kieli näyttää olevan tilanteen mukaan sekä kommunikoinnin väline että omaan identiteettiin kytkeytyvä tunnuspiirre. Suomen kielellä saatetaan haluta erottautua, mutta toisaalta Weckströmin (2011) haastattelemat henkilöt kokevat kuitenkin ruotsin kielen taidon välttämättömäksi, sillä suurin osa arjessa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta käydään ruotsiksi. Weckströmin (2011) haastattelemat henkilöt tuovat esiin myös, että kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaiset oppivat ruotsin kielen ikään kuin itsestään – elämällä ruotsinkielisessä yhteiskunnassa syntymästään lähtien.

Näin ollen suomen ja ruotsin kieliin näyttää kytkeytyvän sama ilmiö kuin Ruotsiin ja Suomeen maina: Ruotsi ja ruotsin kieli liittyvät ruotsinsuomalaisten arkielämään, kun taas Suomi ja suomen kieli – joskin nekin voivat liittyä arkielämään ja monella ruotsinsuomalaisella liittyvätkin – ovat henkilökohtaisiksi ja jopa niin rakkaiksi koettuja asioita, että suomalaisen taustan takia halutaan tehdä eroa ruotsalaisuuteen. Toisaalta haastateltavat toteavat myös, että lapsille on yhä hankalampaa löytää suomenkielistä koulupaikkaa: kuntien järjestämän suomenkielisen opetuksen määrä vähenee, kun lähestulkoon kaikki ruotsinsuomalaiset lapset osaavat ruotsia, eikä suomenkieliselle opetukselle nähdä enää tarvetta. Kysymys kuuluukin, millaiset mahdollisuudet tulevien sukupolvien ruotsinsuomalaisilla on oppia suomen kieltä.

Ruotsinsuomalaisessa vähemmistöryhmässä on nähtävissä myös sekä psykologisesti varman että epävarman vähemmistön piirteitä. Esimerkiksi Ågrenin (2007) ja Virran (2007: 446–447) haastatteluissa nousee esiin tietty häpeällisyyden tunne suomalaisesta taustasta ja myös halu identifioitua enemmistöön, siis ruotsalaisiin. Tämä voidaan tulkita merkiksi psykologisesti

epävarmasta vähemmistöstä, jonka jäsenet identifioituvat ennemmin enemmistön jäseniksi. Psykologisesti epävarman vähemmistön merkiksi voidaan tulkita sekin, että ruotsinsuomalaiset saattavat kokea ruotsalaisuuden joksikin, johon heillä ei omasta mielestään *ole oikeutta*. Esimerkiksi suomalaiselta kuulostava nimi saatetaan kokea jonkinlaiseksi suomalaisuuden leimaksi (Ågren 2007: 495–496). Kuitenkin Weckströmin (2011) haastatteluista käy ilmi, että suomalainen tausta saatetaan kokea ylpeyden aiheeksi ja tavaksi erottautua valtaväestöstä. Sinänsä kiinnostava kysymys onkin, kertovatko Ågrenin ja Weckströmin haastatteluissa ilmenneet näkemyserot ainakin osin ruotsalaisten asenneilmapiiriin ja ylipäättään koko vähemmistöpolitiikan kehityksestä: Ågrenin haastattelemat henkilöt olivat kaikki syntyneet ennen 1980-lukua, kun taas Weckströmin haastattelemissa henkilöistä puolet oli syntynyt 1980-luvulla.

Kaikesta päätellen ruotsinsuomalaisuus koetaan hyvin eri tavoin, ja ruotsinsuomalaisten identiteettikäsitteitä voidaan myös lähestyä eri näkökulmista. Edellä havainnollistin, että ruotsinsuomalaista identiteettiä voidaan tarkastella ainakin etnolingvistisen identiteetin, kielivähemmistöidentiteetin ja psykologisesti varman ja epävarman vähemmistön näkökulmista.

2.2.3 Media vähemmistöidentiteetin rakentajana

Internet on kiistatta hallitseva teknologia nyky-yhteiskunnassa. Internetin tarjoama ja jatkuvasti lisääntyvä informaatiotulva aiheuttaa sen, että yhä useammat ihmiset kaipaavat yhä yksilöllisempiä sisältöjä. Tällainen yksilöllisyyden kaipuu vaatii kuitenkin yksilöltä itseltään jatkuvaa identiteetin rakentamista ja itsereflektiota. Internetin tarjoamat mediasisällöt toimivatkin eräänlaisena ”identiteettiteknologiana”: median keskeisenä funktiona etenkin nykyisin voidaan pitää sen roolia identiteettiaineksen tarjoajana yksilöille ja yhteisöille, sillä median tuottamat sisällöt koostuvat symboleista, kielestä ja kulttuurisista merkityksistä. (Heinonen & Ruotsalainen 2015: 38, 71.)

Kunelius (2003: 184) taas nimeää median keskeiseksi tehtäväksi kiinteyden ylläpidon identiteettiaineksen tarjoajana: media luo yhteenkuuluvuuden tunnetta nostamalla esiin yhteisiä

puheenaiheita ja tarjoamalla yhteisesti jaettuja kokemuksia. Median voidaankin sanoa luovan ”me”-henkeä, ja tämän merkitys korostuu etenkin vähemmistömedioissa, jotka erikoistuneina niche-medioina suuntaavat sisältönsä tietyille yleisölle (Christensen 2001: 83–84). Median voidaan sanoa toimivan symbolisena yhteishengen nostattajana etenkin pienemmille kulttuurisille yhteisöille. Median avulla yhteisön jäsenet voivat nimittäin kokea tunteen ”kuvitteellisesta yhteisöstä”: vaikka yhteisön jäsenet eivät olisikaan konkreettisesti vuorovaikutuksessa keskenään, median kautta he jakavat tunteen yhteisöön kuulumisesta. Median kautta tällaiset yhteisöt myös pystyvät kokemaan yhteisesti jaetun, kulttuurisen identiteetin. (Jansson 2001: 57, 69.)

Media voi sekä rakentaa että ylläpitää kulttuurista identiteettiä. Etenkin kansalliset tiedotusvälineet keskittyvät usein paikallisten kulttuuristen yhteisöjen ylläpitämiseen. Tämän lisäksi media voi myös korostaa joko kulttuuristen identiteettien heterogeenisyyttä tai homogeenisyyttä. Heterogeenisyyden korostaminen on tyypillistä etenkin niche-medioille ja vähemmistöryhmille suunnatulle tarjonnalle. On kuitenkin syytä huomata, ettei median käytön ja kulttuurisen identiteetin välinen suhde ole yksisuuntainen, vaan median käyttö ja kulttuurinen identiteetti toimivat jatkuvasti kaksisuuntaisessa syy-seuraussuhteessa. (Jansson 2001: 72, 74.) Medialla voi siis olla suurikin merkitys kulttuurisen identiteetin ylläpitäjänä, ja tämän merkityksen voidaan sanoa korostuvan kieli- ja kulttuurivähemmistöissä. Etenkin henkilöt, joiden juuret ovat jossakin toisessa maassa kuin missä he asuvat ja ovat syntyneet, saattavat kokea vähemmistömedian tarjoaman sisällön tärkeäksi juuri vähemmistön kulttuurisia juuria koskettavien aiheiden takia, eivät niinkään vähemmistökielen takia. On syytä huomauttaa, että kaksikieliset mediat (sekä vähemmistö- että valtakielellä toimivat) joutuvat käymään kamppailua siitä, miten ne onnistuisivat palvelemaan koko yleisöään. Yleisöön nimittäin oletettavasti kuuluu sekä yksikielisesti vähemmistökielisiä että kaksikielisiä (vähemmistö- ja valtakieltä puhuvia). Toisaalta kaksikielisten medioiden hyötynä voidaan pitää niiden kykyä sopeutua yleisönsä uudenlaiseen, kaksikulttuuriseen identiteettiin. (Santana 2013.)

Vaikuttaa siis siltä, että etenkin vähemmistömediassa korostuu median merkitys identiteetin ylläpitäjänä ja rakentajana: vähemmistömedia voi ylläpitää sekä vähemmistön käyttämää kieltä että sen kulttuuriperinteitä (ks. Suihkonen 2003: 58). Tähän on syytä lisätä, ettei etnistä vähemmistöä edustavan median tarkoituksena yleensä ole ilmentää vain joko valtakulttuuria tai

vähemmistön ”alkuperäistä” kulttuuria, vaan ikään kuin vähemmistöä valtakulttuurissa (Suihkonen 2003: 29). Kuten luvussa 2.2.2 totesin, ruotsinsuomalaisuudessa on aiemman tutkimuksen perusteella kyse juuri tästä ilmiöstä: ruotsinsuomalaisuus vaikuttaa olevan yhdistelmä suomalaisia juuria ja Ruotsissa elettyä elämää. Osalle ruotsinsuomalaisista myös kielellä on tärkeä merkitys, ja joka tapauksessa suomen kielellä nähdään olevan vähintäänkin symbolinen merkitys vähemmistön säilymisen kannalta. Kaikesta päätellen kysymys kuuluukin, miten ruotsinsuomalaiselle vähemmistölle sisältönsä suuntaavat mediat ilmentävät tätä identiteettikäsitystä ja miten tämä näkyy medioiden uutisaiheissa ja toiminnassa – toisin sanoen, missä määrin nämä mediat rakentavat ja ylläpitävät ruotsinsuomalaista identiteettiä. On syytä nimittäin olettaa, että Ruotsin suomenkielisten medioiden uutisaiheet ja toimintamallit heijastelevat ainakin osittain ruotsinsuomalaisen vähemmistön identifioitumiskäsityksiä.

2.2.4 Päätelmiä ruotsinsuomalaisesta identiteetistä ja median merkityksestä

Ruotsinsuomalaiseen vähemmistöön näyttää liittyvän kysymys identiteetistä. Ruotsinsuomalaiset vaikuttavat identifioituvan sekä vähemmistökielen ja -kulttuurin että valtakielen ja -kulttuurin kautta. Weckströmin (2011) ja Ågrenin (2007) haastatteluiden perusteella vaikuttaa siltä, etteivät ruotsinsuomalaiset identifioi itseään yksiselitteisesti vain jommankumman kulttuurin kautta, vaan suomalaisuus ja ruotsalaisuus elävät ruotsinsuomalaisten arjessa rinnakkain, etenkin tunnetasolla. Ruotsia pidetään selvästi kotimaana ja arkielämän paikkana, kun taas Suomi vaikutti monelle olevan eräänlainen lomaviettäpaikka. Kuitenkin suomalaisuus koetaan haastatteluiden perusteella hyvin henkilökohtaiseksi asiaksi ja jopa ylpeyden aiheeksi.

Osalle ruotsinsuomalaisista suomen kielellä näyttää olevan tärkeä symbolinen merkitys sekä henkilökohtaisen kokemuksen että koko vähemmistöryhmän säilymisen kannalta, ja tietyissä tilanteissa suomen kieli koetaan myös ainoaksi sopivaksi käyttökieleksi. Toisaalta ruotsin kielen taitoa pidetään välttämättömänä ruotsinkielisessä yhteiskunnassa – suurin osa arjen kommunikoinnista tapahtuu luonnollisesti ruotsiksi. Kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaisille ruotsin kielen oppiminen vaikuttaa olevan lähes itsestäänselvyys, mutta sen sijaan suomen kielen oppiminen käy yhä haastavammaksi, kun suomenkielisen opetuksen

määrää vähennetään jatkuvasti ja suomen kielen oppiminen on yhä enemmän vanhempien vastuulla.

Vaikuttaa siltä, että osalla ruotsinsuomalaisista on halu erottautua valtaväestöstä – siis ruotsalaisista. Haastatteluiden perusteella vaikuttaa kuitenkin myös siltä, että osa ruotsinsuomalaisista pikemmin häpeää omaa suomalaistaustaansa ja haluaa identifioitua valtaväestön jäseneksi. Mikäli henkilö ei itse koe kuuluvansa ruotsinsuomalaiseen vähemmistöön, tällöin ei myöskään toteudu Ruotsin hallituksen laatima kansallisen vähemmistön määritelmä. Kaikesta päätellen ruotsinsuomalaisuus koetaan siis hyvin eri tavoin: toisille se on ylpeyden aihe ja identiteetin määrittäjä, toisille pikemmin taakka ja häpeän aihe. Aiheellista on pohtia myös, miltä ruotsinsuomalaisen vähemmistöryhmän tulevaisuus näyttää. Suomenkielisen opetuksen määrä vaikuttaa vähenevän Ruotsissa jatkuvasti, ja siksi on perusteltua kysyä, millainen merkitys suomen kielellä ja toisaalta suomalaisilla juurilla on tuleville sukupolville.

Keskeinen kysymys on, millainen merkitys medioilla ja erityisesti Ruotsin suomenkielisillä vähemmistömedioilla on ruotsinsuomalaisen identiteetin rakentajina ja ylläpitäjinä ja miten vähemmistömedioiden käsitykset yleisönsä identifioitumisesta kenties näkyvät medioiden uutisaiheissa ja toiminnassa muutenkin. Vähemmistömediat voidaan nimittäin nähdä eräänlaisiksi niche-medioiksi, jotka suuntaavat sisältönsä nimenomaan tietylle, rajatulle yleisölle. Tästä syystä etenkin vähemmistömedioilla voi olla suurikin merkitys identiteetin rakentajina: pienen kulttuurisen yhteisön jäsenet voivat kokea kuuluvansa yhteisöön ikään kuin median kautta, vaikka eivät olisikaan konkreettisesti vuorovaikutuksessa yhteisön jäsenten kanssa. Vähemmistön jäsenet saattavat kokea nimenomaan vähemmistöä koskettavat uutisaiheet tärkeiksi, ja näiden uutisten avulla vähemmistömedia voi ylläpitää vähemmistön kieltä ja kulttuuriperinteitä. Niinpä vähemmistömedian uutisaiheiden ja toimintamallien on tulkittava kertovan jotakin siitä, miten vähemmistömedia käsittää yleisönsä ja miten vähemmistömedia olettaa yleisönsä identifioituvan. Vähemmistömediat eivät yleensä pyri ilmentämään pelkästään valtakulttuuria tai vähemmistön ”alkuperäistä” kulttuuria, vaan ikään kuin vähemmistön kulttuuria valtakulttuurissa. Ruotsinsuomalaisuudessa vaikuttaa olevan kyse juuri tämän kaltaisesta ilmiöstä, ja siksi on syytä olettaa, että Ruotsin suomenkieliset mediat ainakin jossakin määrin pyrkivät ilmentämään tätä identiteettiä toiminnassaan.

3 Aineiston analyysi

Tutkimukseni empiirinen osa koostuu kolmesta kokonaisuudesta. Luvussa 3.1 esittelen SVT Uutisten uutispäällikön kanssa tekemääni haastattelua ja siitä tekemiäni havaintoja. Luvussa 3.2 analysoin seurantajaksojen ajalta keräämiäni uutisia sisällönanalyysin keinoin. Luvussa 3.3 tarkastelen kahta SVT Uutisten sivuilla julkaistua blogikirjoitusta sisällönanalyysiä ja diskurssianalyysiä yhdistäen. Yhteenveto ja päätelmät tekemistäni havainnoista ovat omana lukunaan (ks. luku 4).

3.1 Näkemyksiä median sisältä – haastattelu SVT Uutisten uutispäällikön kanssa

Tässä luvussa analysoin SVT Uutisten uutispäällikön kanssa tekemäni haastattelun pohjalta SVT Uutisten omaa näkemystä roolistaan ruotsinsuomalaisen vähemmistön medianana. Luvussa 3.1.1 esittelen ensin analysointimenetelmiäni. Luvussa 3.1.2 pohdin SVT Uutisten toimintaan vaikuttavia tekijöitä ja luvussa 3.1.3 SVT Uutisten rooleja vähemmistömedianana.

3.1.1 Haastattelun analysointi ja menetelmät

Luvussa 1.2.1 esittelin haastattelua tutkimusmenetelmänä. Omassa haastattelututkimuksessani hyödynnän ennen kaikkea teemahaastattelua ja puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelurunkoni teemat olivat *uutisaiheiden valinta, kielen/kielten valinta, SVT Uutisten toimintaperiaatteet, SVT Uutiset vähemmistön medianana ja SVT Uutiset ennen, nyt ja tulevaisuudessa*. Lisäksi tein jokaiseen teemaan apukysymyksiä ja tarkentavia kysymyksiä – tällä pyrin varmistamaan, että saisin haastattelusta riittävästi aineistoa irti. Päätin kuitenkin jo ennen haastattelun tekemistä, etten noudattaisi tekemääni runkoa orjallisesti, vaan etenisin haastattelussa sen mukaan, miten haastateltavani uutispäällikkö Emma Eirto nostaa tutkimiani teemoja esiin. Tällä tavoin pyrin luomaan mahdollisimman vapaasti etenevän, keskustelunomaisen haastattelutilanteen. Haastattelu tehtiin Skype-videoneuvottelutyökalun välityksellä 22.1.2016 mutta ilman web-kameroita. Koska teimme haastattelun äänen varassa, koin tarpeelliseksi reagoida haastateltavani puheenvuoroihin. Pyrin kuitenkin reagoimaan mahdollisimman neutraalein vastauksin, kuten ”joo”, ”okei” ja ”niin”. Tämä kenties lisäsi haastattelun keskustelunomaisuutta.

Alkuun esitin uutispäällikölle hänen toimittajataustansa liittyviä taustakysymyksiä, jotka eivät sinänsä kuulu varsinaiseen tutkimusaineistooni. Tämän kaltaisen ”esipuheen” tärkeydestä haastattelutilanteessa puhuvat myös Eskola ja Vastamäki (2007: 31). Ennen varsinaista haastattelua kerroin haastateltavalleni, että nauhoittaisin haastattelun useammassa osassa varmuuskopioinnin takia, ja pilkoinkin lopulta haastattelun kahteen osaan niin, että sopivassa kohdassa lopetin puhelun, varmuuskopioin ensimmäisen osan ja soitin haastateltavalleni uudestaan. Voidaan toki pohtia, jäikö haastateltavaltani tämän takia kenties sanomatta jotain. Mitään kovin olennaista kuitenkin tuskin jäi sanomatta, ja haastateltavanikin totesi tämän olleen hyvä hengähdystauko haastattelun lomassa.

Pilkoin haastatteluaineiston osiin ja yhdistin samaan asiaan viittaavat puheenvuorot toisiinsa. Teemoittelussa käytin apuna teoreettista viitekehystäni, enkä siis noudattanut haastattelurunkoani. Jaoin aineistoni kolmeen pääteemaan: *ruotsinsuomalainen yleisö*, *SVT Uutiset vähemmistön mediana* ja *SVT Uutiset mediainstituutiona*. Kunkin pääteeman sisällä pilkoin aineistoa vielä pienempiin teemoihin. Tämän jaottelun tein lähinnä haastatteluaineiston jäsentelyä ja analysointia helpottaakseni.

Litterointini ei ollut sanatarkkaa: karsin esimerkiksi täytesanoja. Ensinnäkin tutkimuksessani on tärkeämpää, *mitä* sanotaan kuin *miten* sanotaan (vrt. sisällönanalyysi ja diskurssianalyysi), eikä täytesanojen ja esimerkiksi toistojen litterointi siksi ollut tarpeellista. Toiseksi tämä valinta oli luontevampi siitä syystä, että sain haastatteluaineistoni helpommin luettavaan muotoon. Tauot olen kuitenkin merkinnyt aineistooni pilkulla lähinnä aineiston luettavuutta helpottamaan.

Seuraavassa esittelen haastatteluaineistoni pohjalta, mitkä tekijät SVT Uutisten toimintaan vaikuttavat ja mitä tehtäviä SVT Uutiset määrittelee itselleen vähemmistömediana. Pyrin tarkastelemaan SVT Uutisia nimenomaan vähemmistömediana: mitkä piirteet ovat tyypillisiä SVT Uutisille ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana.

3.1.2 SVT Uutiset mediainstituutiona

SVT Uutiset on julkisen palvelun media, jolla on erityinen tehtävä (ks. luku 1.1.2 ja julkisen palvelun tarjoajan tehtävä). Mediainstituutiona SVT Uutisten toimintaan vaikuttavat useat muutkin tekijät. Toimintaan ja tarjontaan vaikuttavat ensinnäkin toimittajien omat juttuvalinnat, ja uutispäällikkö Emma Eirto nostaakin esiin toimittajien päätäntävällän sisällöntuotannossa:

EE: Totta kai toimittajilla on sit omii ideoita ja, lähteitä ja, [toimittajat]⁴ saa juttuvinkkejä ja kaikkia, et mistä sit kuki innostuu, et harvemmin tulee semmosii vastaa et ois jotenki keskusteltu et no tätä ei nyt tehä siitä ja siitä syystä.

Uutispäällikön näkemyksen mukaan SVT Uutisten toimittajilla on melko paljon päätäntävaltaa siinä, mistä aiheista juttuja tehdään. Hän toteaa, että useimmiten toimittajat saavat toteuttaa omia ideoitaan ja valita näin uutisaiheet. Uutispäällikkö ei ota kantaa siihen, millä perustein hän uskoo toimittajien valitsevan uutisaiheensa ja millainen merkitys esimerkiksi objektiivisuudella (ks. luku 2.1) on uutistarjonnassa. Uutispäällikkö toteaa kuitenkin uutisia tehtävän sillä perusteella, mistä kukin toimittaja *innostuu*, joten uutiskynnyksen ylittymiseen vaikuttaa ainakin jollain tavalla se, kuinka kiinnostavaksi tai tärkeäksi toimittaja kokee aiheen. Juttuvinkkejä toimittajat saavat uutispäällikön mukaan muun maussa yleisöltä, jolla vaikuttaakin olevan entistä merkittävämpi rooli SVT Uutisten toiminnassa. Uutispäällikön mukaan murrosvaihetta elävän mediakentän vaikutukset näkyvät myös SVT Uutisten toiminnassa:

⁴ Sitaateissa käyttämäni hakasulkeet kuvaavat omia lisäyksiäni, joita olen käyttänyt selventääkseni sitaatteja. Merkki -- taas (ks. esim. seuraava sitaatti) tarkoittaa, että olen jättänyt kyseisestä kohdasta tekstiä pois. Tauot olen merkinnyt sitaatteihin pilkuin.

EE: Nythän koko niinku mediakenttä on menos siihen et ei oo vaa sillee että täs on tää lehti, tai niinku et nyt meil on tää uutislähetys varttii vaille kuus, et kattokaa se ja sit keskustelu loppu vaan et tavallaan se on semmonen prosessi koko ajan että -- pystyttäs niinku reagoimaa katsojien palautteeseen ja tekemää siit juttuja ja, et se niinku eläis koko ajan.

Uutispäällikön näkemyksen mukaan median murrosvaihe näkyy SVT Uutisissa ainakin siten, että yleisö haluaa aiempaa enemmän vaikuttaa sisällöntuotantoon. Ainakin jollakin tasolla siis SVT Uutisten yleisö on aktiivisempi kuin ennen, ja tämä tukee aikaisempaa tutkimusta aktiiviseen yleisöön liittyvästä käsityksestä (luku 2.1). Yleisö on näin ollen nähtävä yhä tärkeämpänä SVT Uutisten toimintaan vaikuttavana tekijänä. Muuttuva mediakenttä asettaa selvästi SVT Uutisille haasteita myös siinä, etteivät resurssit tahdo riittää. Tätä uutispäällikkö pohtii tavoitettavuuden näkökulmasta:

EE: Kylhän me ollaan tosi Tukholma-keskeisiä ja on tosi pieni toimitus, niinku verrattuna siihe et kuin paljon sitte tuotetaan ja muuta, mutta sitä on nyt kans alettu miettii et, jotenki se maantieteellinen ulottuvuus pitäis saada, et edustettas enemmän niinku koko Ruotsia.

Uutispäällikkö toteaa SVT Uutisten uutisaiheiden koskettavan tällä hetkellä eniten Tukholmaa ja sen ympäristöä rajallisten resurssien vuoksi. Sitaatista päätellen SVT Uutisilla onkin selvä tavoite laajentaa toimintaansa muualle Ruotsiin. Uutispäällikkö lisää vielä SVT Uutisten toimituksen olevan kooltaan pieni verrattuna siihen, miten paljon uutisia tuotetaan. Näin ollen vaikuttaa siltä, että SVT Uutisten toimintaa ohjaavat väistämättä myös resurssit, mikä tukee aikaisempaa tutkimusta median toimintalogiikasta sekä Ruotsin suomenkielisten medioiden rahoituksesta (ks. luku 2.1). Uutispäällikön näkemyksen mukaan vaikuttaa siis siltä, että maantieteellinen tavoitettavuus on SVT Uutisille tärkeä seikka. Toimintaan vaikuttavat myös roolit, joita uutispäällikkö nimeää SVT Uutisille. Uutispäällikkö määrittelee SVT Uutisille ensinnäkin eräänlaisen ”valistajan” tehtävän:

EE: Varsinki aikasemmin ni, ihan jopa niinku svt:n sisällä on ollu semmost et miks näit suomenkielisiä uutisia tarvitaan ja miks ne on olemassa, ehkä mun mielestä vähä vähemmän nyt viime vuosina mut et kyl sitä niinku jatkuvasti joutuu vähä kertomaan et miks ja että on tällöinen vähemmistöasema ja kaikkee.

Uutispäällikkö toteaa valtaväestön toisinaan kyselevän, miksi suomenkielisiä uutisia tarvitaan, mikä viittaa valtaväestön tietämättömyyteen koko vähemmistöpolitiikasta (ks. luku 2.1.1). Uutispäällikkö lisää vielä, että SVT Uutisten olemassaoloa ja suomenkielisten vähemmistöasemaa *joudutaan* jatkuvasti perustelemaan, eikä tämä tehtävä siksi selvästikään ole SVT Uutisten itse valitsema. Vähemmistöpolitiikasta ja vähemmistöpoliittisista aiheista puhuttaessa nousee esiin myös SVT Uutisten rooli päätöksentekijöiden valvojana:

EE: Jos me tai Sisuradio ei nosta niitä [vähemmistöpoliittisia aiheita] ni ei niit sit oikei kukaan nosta, et kyl mä koen et se on niinku tosi tärkeä -- ja sit varsinki nyt tavallaan kun on toi vähemmistölaki Ruotsissa -- et meil on mun mielestä myös aika tärkeä tehtävä niinku valvoa et toteutuuko se.

Uutispäällikön näkemyksen mukaan SVT Uutiset on siis selvästi ottanut tehtäväkseen valvoa, toteutuuko vähemmistölaki käytännössä niin kuin sen pitäisi. Uutispäällikkö täsmentää tätä näkemystä toteamalla, että SVT Uutiset ja Ruotsin radion alaisuudessa toimiva Sisuradio (ks. johdanto) ovat ainoita, jotka voivat nostaa vähemmistöpoliittisia epäkohtia näkyvämmiin esille ja siksi epäkohtien esiin tuominen on ikään kuin heidän vastuullaan. Sitaatista ei suoraan käy ilmi, pyrkiikö SVT Uutiset vaikuttamaan itse päätöksentekoon, mutta joka tapauksessa agendalle halutaan selvästi nostaa vähemmistöpoliittisia aiheita (ks. luku 2.1.1. ja agenda setting -teoria). Uutisaiheiden lisäksi kieli on tärkeä seikka SVT Uutisten sisällöissä. SVT Uutiset julkaisee uutisia sekä suomeksi että ruotsiksi, ja kiintoisaa tässä on, miksi näin tehdään ja millä perusteilla juuri tietyt uutiset käännetään suomesta ruotsiksi. Uutispäällikkö määrittelee SVT Uutisille myös informointitehtävän:

EE: Siit tavallaan suomenkielisestä tarjonnast yritettäs poimii ne jotka niinku ruotsinkielist yleisöö kiinnostas -- tavote ois tietenki et siel ois vähä erilaist ja semmost niinku ilmiötä ja muuta, niinku ilmiöt Suomesta ehkä, vois sanoo.

Tässä sitaatissa tulee esiin kaksi näkökulmaa. Uutispäällikkö puhuu ensin sisällöistä, jotka *kiinnostaisivat* ruotsinkielistä yleisöä. Julkisen palvelun median on toki toimittava muilla perustein kuin kaupallisin, mutta jonkinlainen yleisön ehdoilla toimiminen sitaatista välittyy. Tässä sitaatissa tulee esiin Suomen tapahtumista ja puheenaiheista informointi: yleisö halutaan pitää kartalla siitä, mitä Suomessa tapahtuu ja mistä siellä puhutaan. Ruotsinkielisistä uutisista puhuttaessa uutispäällikkö alkaa pohtia myös SVT Uutisten roolia identiteettiaineksen tarjoamisessa:

EE: [Ruotsinkielisissä uutisissa] on haluttu palvella näit niinku toisen ja kolmannen polven ruotsinsuomalaisia, et jotka ehkä kokee sen identiteetin mut et on niinku, jotenki kadottanu sitä kieltä.

Uutispäällikön näkemyksen mukaan toisen ja kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaiset koetaan paitsi tärkeäksi osaksi SVT uutisten yleisöä myös ruotsinsuomalaisten tulevaisuutta: toisen ja kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaisten halutaan selvästi säilyttävän juurensa tarjoamalla ”ruotsinsuomalaista” ainesta identiteettityöhön (ks. luku 2.1 ja identiteettiaineksen tarjoaminen). Edellä olevasta sitaatista käy ilmi ylipäättään se seikka, että välttämättä suomen kielellä ei ole ”käyttökielenä” enää niin suurta merkitystä, vaan tärkeää ovat ruotsinsuomalaiset aiheet ja niiden välittämä identiteettiaines ruotsinsuomalaiselle yleisölle.

3.1.3 SVT Uutiset vähemmistön mediana

Vähemmistön mediana SVT Uutisten toimintaan vaikuttavat useat toimintaperiaatteelliset ja ideologiset seikat. Uutispäällikkö mainitsee ensinnäkin koko Ruotsin vähemmistöpoliittisen kehityksen, joka on hänen mukaansa vaikuttanut myös SVT Uutisten olemassaoloon ja toimintaan:

EE: Tavallaan sillon ku tuli se vähemmistölaki ni se jotenki vahvisti mun mielest meijän asemaa ja siihe et nyt me ollaan niinku lähetysluvassa ja -- [lähetyslupa] anto paljon et voidaan niinku perustella meijän olemassaoloo sillä.

Uutispäällikkö toteaa sekä vähemmistölain että lähetysluvan vaikuttaneen siihen, että SVT Uutiset on edelleen olemassa ja että sen toiminnalle on selkeät perusteet. Sitaatin voi tulkita myös psykologisesti varman vähemmistön merkiksi: toiminnalle on vaadittu tietty vähemmistöturva, tässä tapauksessa lähetyslupa, jonka mukaan SVT Uutisten tehtävänä on tarjota suomenkielisiä sisältöjä suomenkieliselle yleisölle (ks. luku 1.1.2). Uutispäällikkö täsmentää vielä näkemystänsä suomen kielen merkityksestä SVT Uutisten toiminnassa:

EE: Tavallaan ku se suomenkielisyyys on kuitenkin sitte ollu ainaki tähä asti aika iso osa sitä meijän niinku olemassaoloa, perustetta et mä en tiää että - - kuin paljon meil niinku jää sitä semmost erikoist tarjottavaa jos se kieli otettas pois.

Uutispäällikkö toteaa suomenkielisyyden olevan keskeinen SVT Uutisten toimintaa ja jopa olemassaoloa määrittävä seikka. Suomen kielellä on selvästi edelleen suuri merkitys koko toiminnan kannalta. Edellä esitystä sitaatista päätellen SVT Uutiset tekee uutisia jatkossakin suomeksi, vaikka ruotsinkielinen tarjonta lisääntyisikin. Näkemys ainakin jonkinasteisesta kielellisestä purismista tulee esiin myös seuraavassa sitaatissa, jossa uutispäällikkö pohtii SVT Uutisten toimittajilta vaadittavia ominaisuuksia:

EE: Mä yleensä aattelen nii et tavallaan et meil [kun] on uutistoimittajana ni et ois hyvä et on semmonen niinku kolme asiaa et tää suomen kieli sujuu ja sit tää niinku toimittaminen on hallussa ja sitte tietysti tää ruotsinsuomalainen maailma.

Uutispäällikkö mainitsee toimittajien tärkeimmiksi ominaisuuksiksi suomen kielen taidon, journalistisen koulutuksen tai kokemuksen ja ruotsinsuomalaisen vähemmistön tuntemuksen.

Uutispäällikön näkemyksen mukaan siis natiivia ruotsinsuomalaisuutta pidetään toimituksessa ihanteena. Tämäkin näkemys tukee siten käsitystä kielellisestä purismista, joskin tässä on kenties enemmän kyse jonkinlaisesta kulttuurisesta purismista. Natiivin ruotsinsuomalaisuuden ihanne viittaa siihen, että ruotsinsuomalaisia koskettavat aiheet koetaan tärkeiksi. Uutisaiheista puhuttaessa uutispäällikkö päätyy pohtimaan, kuinka SVT Uutisten (ja kenties koko Ruotsin suomenkielisen vähemmistömediakentän) painopiste on muuttunut vuosien saatossa:

EE: Vuosia sitten ni, oli enemmän vähän semmosta niinku, siirtolaisjournalistiikkaa tai sil tapaa et tavallaan pyrittiin niinku tarjoamaan päivän tärkeimmät uutiset suomeks -- ja nyt, sit itse asiassa meil, onkin nyt ihan tän vuoden alusta sit ihan entist enemmän aateltu et satsattas just siihen, et tehdään niinku, ruotsinsuomalaisist aiheista -- et ois aina niinku joku oma aihe, niinku semmonen mitä muil ei välttämät oo tai käsiteltäs jotain päivän polttavaa aihetta semmosest näkökulmasta mikä antas meijän katsojille sit vähän niinku erityistä [sisältöä].

EE: Kyl mä luulen et se menee niinku enemmän ja enemmän -- en tie onks se nyt vähemmistöjournalismia vaikee sanoo mut että -- vähä haetaan semmosia tiettyi itselle sopivii sisältöjä, et ei voi niinku hallita kaikkee.

Uutispäällikkö toteaa, että aikaisemmin SVT Uutisten ja muiden Ruotsissa toimivien suomenkielisten medioiden tehtävänä on ollut tarjota Ruotsissa asuville suomenkielisille päivän tärkeimmät uutiset suomeksi. Tästä on uutispäällikön mukaan kuitenkin siirrytty siihen, ettei suomenkielisyys niinkään ole enää tärkein seikka (vaikkakin olemassaoloa määrittävä tekijä, kuten edellä todettiin), vaan uutistarjonnassa tärkeämmäksi seikaksi ovat tulleet nimenomaan ruotsinsuomalaisia koskettavat uutisaiheet. Tämä on selvästi myös sellainen seikka, jolla halutaan erottautua muista medioista. Uutispäällikkö alkaa pohtia käsitystä erikoistuvasta journalismista (ks. luku 2.1.1) vielä tarkemmin.

Ensinnäkin hän toteaa koko mediakentän olevan menossa siihen suuntaan, että erikoistutaan johonkin tiettyyn aihealueeseen, ja tämä näkemys tukeekin ajatusta niche-medioista (ks. luku 2.1.1). SVT Uutiset on siis uutispäällikön käsityksen mukaan eräänlainen niche-media. Lisäksi uutispäällikkö nostaa tässä esiin käsitteen *vähemmistöjournalismi*, joskaan ei selvästi ole aivan

varma, sopiiko tämä käsite täysin SVT Uutisiin. Uutispäällikön näkemyksessä piilee kuitenkin näkemys siitä, että vähemmistöasiat ovat niitä uutisaiheita, joilla SVT Uutiset haluaa erottautua muista medioista ja jonka avulla SVT Uutiset haluaa tarjota ruotsinsuomalaiselle yleisölle erilaista sisältöä. Kahteen viimeiseen edellä esitettyyn sitaattiin kiteytyykin ajatus siitä, että sitä mukaa kuin ruotsinsuomalainen vähemmistö on vuosien saatossa muuttanut luonnettaan ja vakiinnuttanut asemansa Ruotsissa (ks. luvut 1.1.1 ja 2.2; laissa säädetty asema ja ruotsinsuomalaisten identiteettikäsitykset), myös SVT Uutiset on muuttunut ja muuttumassa yhä vahvemmin siirtolaisten mediasta vähemmistön mediaksi.

3.1.4 Päätelmiä

Julkisen palvelun mediana SVT Uutisten toimintaan vaikuttavat samat lainalaisuudet kuin moneen muuhunkin mediainstituutioon. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että SVT Uutiset on ennen kaikkea vähemmistön media, jonka toimintaan vaikuttavat vähemmistöideologiset periaatteet.

SVT Uutisten tarjontaa ohjaavat ensinnäkin toimittajien omat ideat, ja toimittajilla vaikuttaa uutispäällikön näkemyksen mukaan olevan kohtalaisen paljon päätäntävaltaa siinä, mistä aiheista juttuja tehdään. Kuitenkin myös yleisön mieltymykset halutaan ottaa yhä enenevässä määrin huomioon, mikä kertoo siitä, että koko mediakentän muutos näkyy myös SVT Uutisissa. SVT Uutisten toimintaan vaikuttaa myös rahoitus, jonka uutispäällikkö kokee riittämättömäksi: SVT Uutiset ei tavoita maantieteellisesti niin suurta yleisöä kuin haluaisi, ja muutenkin toimitus on kooltaan pieni siihen nähden, kuinka paljon sisältöjä tuotetaan. Lopuksi yhtenä SVT Uutisten toimintaan ja sisältöön vaikuttavana tekijänä uutispäällikkö mainitsee SVT Uutisille erilaisia tehtäviä, joita se ottaa: informoinnin, valistajan ja valvonnan tehtävät. Lisäksi uutispäällikkö puhuu SVT Uutisten merkityksestä identiteettiaineksen tarjoajana ruotsinsuomalaiselle yleisölleen.

Vähemmistön mediana SVT Uutisten toimintaan vaikuttavat erilaiset ideologiset periaatteet. Vaikuttaa ensinnäkin siltä, että vähemmistölaki ja koko vähemmistöpoliittinen kehitys on vaikuttanut myös SVT Uutisten olemassaoloon: vähemmistölain turvin SVT Uutiset ikään kuin perustelee olemassaoloaan ja lähetysluvassa olemistaan. Lähetysluvassa mainitaan

suomenkielisyys, ja uutispäällikkö toteaaakin kielen olevan sekä tärkeä peruste SVT Uutisten olemassaololle ja että myös tapa erottautua muista medioista. Toimittajuudessa eräänlaisena ihanteena vaikuttaa olevan natiivi ruotsinsuomalaisuus, siis ruotsinsuomalaisia koskettavien aiheiden tunteminen. Vaikuttaakin siltä, että aikaisemmin tärkeää on ollut tarjota suomenkielisiä uutisia suomenkieliselle yleisölle, mutta nyt SVT Uutiset haluaa entistä enemmän suuntautua ruotsinsuomalaista vähemmistöä koskettaviin aiheisiin ja siten erottautua monista muista medioista. Kielen sijaan tärkeämmäksi ovat siis tulleet uutisaiheet.

3.2 Uutisaiheet ja kielivalinnat SVT Uutisten verkkosivuilla

Luvussa 1.2. puhuin SVT Uutisten verkkosivuista tekemistäni kolmesta seurantajaksosta. Tarkastelin toisaalta uutisten aihepiirejä ja toisaalta kieltä, ts. olivatko uutiset suomeksi, ruotsiksi vai sekä että. Tarkastelin myös, mitkä uutiset olivat käännöksiä ja mitä aiheita käännökset käsittelivät. Lisäksi selvitin yleisellä tasolla, mihin sävyyn eri aihepiireistä uutisoitiin. Luokittelin keräämäni aineiston teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteiden mukaan (ks. luku 1.2.1).

Uutisissa näytti nousevan esiin kolme eri teemaa: 1) vähemmistöpolitiikka tai ruotsinsuomalaisuus, 2) Ruotsin yhteiskunta ja 3) Suomen yhteiskunta (ks. myös luku 2.2 ja ruotsinsuomalaisten kolme identifioitumisen tapaa). Näiden teemojen lisäksi esiin nousi myös muita teemoja. Koska pidin tarpeellisena saada mukaan kaikki seurantajaksoiden aikana julkaistut uutiset, määrittelin aineistoni pohjalta kaksi muuta teemaa: kansainväliset tapahtumat ja sekä Suomen että Ruotsin yhteiskunnat. Viimeksi mainittu kategoria on tarpeellinen ensinnäkin siksi, että joissakin uutisissa Suomen ja Ruotsin yhteiskunnat ovat molemmat selkeästi esillä, eikä näitä uutisia näin ollen voida jaotella yksiselitteisesti vain Ruotsin tai Suomen yhteiskuntaan liittyviksi. Tällaiset uutiset ovat sitä paitsi kiinnostavia siksi, että niissä ikään kuin rinnastetaan Suomen ja Ruotsin yhteiskunnalliset ja kulttuuriset olot, mikä omalta osaltaan kertoo myös ruotsinsuomalaisuudesta. Vähemmistöpolitiikkaan ja ruotsinsuomalaisuuteen liittyvät uutiset jaottelin vielä alakategorioihin. Vähemmistöpolitiikkaan liittyvien uutisten alakategorioiksi nousivat *esikoulu*, *kielelliset tai kulttuuriset oikeudet* ja *hallintoalueet*, kun taas ruotsinsuomalaisuuteen liittyvien uutisten alakategorioiksi muotoutuivat *ruotsinsuomalaiset ”esikuvat”*, *traditiot*, *suomenkieliset mediat*

ja *muut* (ks. luku 2.2. ja ruotsinsuomalaisten laissa säädetty asema sekä luku 2.2 ja ruotsinsuomalaisten identiteettikäsitteet).

Sisällytin aineistooni kaikki seurantajaksojen aikana julkaistut uutiset, olipa niiden pituus mikä tahansa tai olipa niihin lisätty videoklippejä tai ei. En kuitenkaan analysoinut videoklippejä kahdesta syystä. Ensinnäkin seurantajaksojen aikana julkaistut videoklipit tuovat lähinnä lisätietoa käsiteltävästä aiheesta, eivätkä ne siten ole olennaisia tutkimukseni kannalta. Toiseksi videoklipit ovat tutkimusaineistona hankalia, sillä ne ovat saatavilla vain sähköisesti. Niinpä keskityin vain itse tekstisisältöjen analysoimiseen. Tässä vaiheessa on aiheellista huomauttaa, ettei uutisten luokittelu kategorioihin ollut mitenkään ongelmallista ja jotkin uutiset olisivat luokiteltavissa useampaan kategoriaan. Tällaisia uutisia ovat esimerkiksi uutiset 3.1.1., 3.2.2. ja 3.2.4 (ks. liite 1).⁵ Vaikka pyrin luokittelemaan uutisia niiden ”ilmisisällön” perusteella, luokittelu vaati osin myös omaa tulkintaani. Näin ollen tutkimustuloksiini vaikutti oma tulkintani uutisisällöistä, ja jossakin toisessa kontekstissa uutiset olisi voitu luokitella toisin. Tästä huolimatta voidaan kuitenkin todeta, että tutkimustulokseni ovat vähintäänkin suuntaa-antavia.

Uutisia tutkittaessa on syytä ottaa huomioon uutiselle lajityypilliset piirteet. Uutista voidaan pitää journalismin perinteisimpänä juttutyypinä. Nimensä mukaisesti se kertoo jonkin uuden tiedon ja kertoo, mitä on tapahtunut. Uutiselle tyypillistä on, ettei se sisällä kirjoittajan omia mielipiteitä. (Jaakkola 2013: 179.) Luvussa 2.1 totesin kuitenkin, että toimittaja joutuu jatkuvasti pohtimaan, mistä asioista ja aiheista uutisia tehdään. Näin ollen kyse on *uutiskynnyksestä* ja sen ylittymisestä. Uutiskynnyksen ylittymiseen vaikuttavat usein puolestaan *uutiskriteerit*. Jaakkola (2013: 180–182) erottaa toisistaan *ulkoiset*, *sisäiset* ja *ylimääräiset uutiskriteerit*. Ulkoiset uutiskriteerit antavat aiheelle arvoa sen mukaan, missä määrin itse aihe vaikuttaa vastaanottajaan riippumatta siitä, tiedostaako vastaanottaja tämän vaikutuksen (kuten uutisen ajankohtaisuus, maantieteellinen läheisyys, toistuvuus ja kulttuurinen merkittävyys). Sisäiset uutiskriteerit taas antavat aiheelle arvoa sen mukaan, miten merkittäväksi vastaanottaja sen oletetusti kokee (kuten uutisen yksiselitteisyys, odotettavuus, yllätyksellisyys ja negatiivisuus). Ylimääräisiin uutiskriteereihin puolestaan kuuluvat uutisten

⁵ Liitteestä 1 käyvät ilmi tiedot siitä, mihin kategoriaan olen kunkin uutisen jaotellut.

julkaisemista ohjailevat ”reunaehdot”, kuten uutisen kohdeyleisö, uutistoimituksen konsepti, mediakilpailu ja uutistoimituksen talous.

3.2.1 Verkkouutisten analysointi ja menetelmät

Jaottelin uutisia kategorioihin etukäteen valitsemieni avainsanojen avulla. Näitä avainsanoja etsin sekä uutisten otsikoista että itse uutisista. Edellä mainittujen kolmen pääteeman avainsanoiksi valitsin sanat *ruotsinsuomalaisuus*, *vähemmistö*, *vähemmistöpolitiikka*, *suomen kieli* (ruotsinsuomalaisuuteen ja vähemmistöpolitiikkaan liittyvissä uutisissa), *Ruotsi* (Ruotsiin liittyvissä uutisissa), *Suomi* (Suomeen liittyvissä uutisissa) sekä *Suomi* ja *Ruotsi* rinnastettuina Suomeen ja Ruotsiin liittyvissä uutisissa. Kansainvälisiin uutisiin liittyviä avainsanoja oli hankalampaa löytää. Tähän kategoriaan pyrin jaottelemaan sellaisia uutisia, joissa esiteltiin yleisesti, mistä maailmalla puhutaan. Osa uutisista sisälsi useamman eri kategorian avainsanoja, ja osassa taas ei ollut löydettävissä mitään edellä mainituista avainsanoja. Näitä uutisia jaottelin siksi yleisesti uutisen sisällön perusteella. Esimerkkejä tällaisista uutisista ovat uutiset 2.2.5., 2.3.3. ja 3.4.3. (ks. liite 1). Vähemmistöpolitiikkaan liittyvissä uutisissa käytin lisäksi apuna avainsanoja *esikoulu* (esikouluun liittyvissä uutisissa), *laki*, *selvitys* ja *hallitus* (kielellisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin liittyvissä uutisissa) ja *hallintoalue* (suomen kielen hallintoalueeseen liittyvissä uutisissa). Kaikista vähemmistöpolitiikkaan liittyvistä uutisista ei kuitenkaan ollut löydettävissä näitä avainsanoja, ja siksi jaottelin osan uutisista niiden sisällön perusteella (kuten uutisen 1.3.2.). Ruotsinsuomalaisen kulttuuriin liittyvät uutiset olen jaotellut avainsanojen *ruotsinsuomalainen* (ruotsinsuomalaisiin esikuviin liittyvissä uutisissa), *perinne* (traditioihin liittyvissä uutisissa) sekä *ohjelma*, *tarjonta* ja *media* (suomenkielisiin medioihin liittyvissä uutisissa). Näiden lisäksi oli kaksi uutista (alkuperäisteksti ja sen ruotsinnot), jotka eivät olleet sisältönsä perusteella jaoteltavissa mihinkään edellä mainituista kategorioista. Olen jaotellut ne kategoriaan ”muut”. Kaikista ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyvistä uutisista ei ollut selkeästi löydettävissä edellä mainittuja avainsanoja. Ne on jaoteltu sisällön perusteella (kuten uutisen 2.1.5.).

Laskin suomenkieliset uutiset ja niiden ruotsinnokset omiksi uutisikseen. Tämän valinnan tein, koska suomenkieliset ja ruotsinkieliset uutiset on julkaistu eri päivinä, ja ne saattavat hieman poiketa toisistaan ainakin pituudeltaan. Jaottelin käännökset vielä erikseen

”alkuperäsiteksteistä” julkaisupäivämäärien perusteella. On syytä olettaa, että aiemmin julkaistu uutinen on alkuperäisteksti ja myöhemmin julkaistu tämän käännös. Lisäksi listasin vielä erikseen, mitä aihekategorioita käännökset käsittelivät (ks. liite 1). Näin sain tehtyä yhteenvedon siitä, mitä aiheita käännökset enimmäkseen käsittelevät.

Seurantajaksot valitsin sattumanvaraisesti, sillä tarkoitukseni on tutkia, mitkä uutisaiheet SVT Uutisissa *tavanomaisimmin* nousevat esiin. Vertaan seurantajaksoja toisiinsa siitä näkökulmasta, onko seurantajaksoissa nähtävissä joitakin yhteneväisiä piirteitä. Näin ollen pyrin myös yleistämään tutkimustuloksiani sen mukaan, mitkä aihealueet saavat eniten mediatilaa SVT Uutisissa ja millaisena ruotsinsuomalaisuutta esitetään SVT Uutisten verkkouutisissa: onko ruotsinsuomalaisuudessa SVT Uutisten perusteella kyse ruotsalaisuudesta, suomalaisuudesta, kummastakin vai kenties jostakin muusta. Vaikka aineistoni pohjalta ei voida sanoa lopullista totuutta ruotsinsuomalaisuutta, verkkouutisissa esiin nousevista aiheista voidaan kuitenkin päätellä jotain siitä, miten SVT Uutisten yleisö (tai ainakin osa siitä) identifioituu. Median yksi keskeinen tehtävä kun on antaa yksilölle ainesta identiteettityöhön (ks. luku 2.1).

Toteutin kaikki kolme seurantajaksoa samalla tavalla. Keräsin ensin seurantajaksojen ajalta kaikki uutiset talteen. Luokittelin uutiset valitsemiini teemoihin ja erotin toisistaan myös suomen- ja ruotsinkieliset uutiset. Tarkastelin myös, mitkä uutiset olivat käännöksiä ja mihin aiheisiin nämä käännetyt uutiset liittyivät. Lopuksi kirjoitin sanallisesti, mitä uutiset käsittelivät ja kokosin saamani tulokset yhteen.

Seuraavassa esittelen seurantajaksoista saamiani tuloksia. Kuvatessani uutisten sisältöä puhun uutisista otsikoiden sijaan koodein, jotka olen rakentanut seuraavasti: Koodin ensimmäinen numero kertoo seurantajakson järjestysluvun (ensimmäinen, toinen tai kolmas), toinen numero taas, monentenako seurantajakson päivänä uutinen on julkaistu, ja kolmas numero uutisen järjestysluvun kyseisenä päivänä.

3.2.3 Seurantajaksot

Ensimmäinen seurantajakso

Pidin ensimmäisen seurantajaksoni 23.–29.11.2015. Tarkasteleman seurantajakson aikana SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistiin yhteensä 14 uutista. Näistä seitsemän uutista käsitteli selkeästi Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan ja ruotsinsuomalaisiin liittyviä aiheita. Uutinen 1.1.2. käsittelee tarkemmin Österåkerin kuntaa, jossa tehtävänsä on aloittanut suomenkielinen toimintaterapeutti. Uutisessa 1.1.3. taas kerrotaan Ruotsinsuomalaiset 2015 -gaalasta, jossa palkittiin vuoden ruotsinsuomalainen, vuoden nuori ruotsinsuomalainen ja arjen sankari. Uutisessa 1.2.5. kerrotaan tukholmalaisesta Yksi Kaksi Orkestrasta, joka laulaa suomeksi. Uutinen 1.3.1. taas käsittelee selvitystä, jonka Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta on jättänyt Ruotsin vähemmistöministerille. Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta haluaa yhdessä muiden ruotsinsuomalaisten etujärjestöjen kanssa yhteisen kielikeskuksen suomalaiselle ja meänkielille. Uutisessa 1.3.2. kerrotaan, että Uppsalan kouluissa suomen kielen opetusta on lisätty 30–40 minuutista tuntiin viikossa. Uutinen 1.4.1. käsittelee Ruotsin valtiopäivillä käsiteltyä välikysymystä, joka koski suomenruotsalaisten nostamista kansalliseksi vähemmistöksi. Uutinen 1.4.3. on ruotsinnos uutisesta 1.3.2.

Ruotsin yhteiskuntaan liittyviä uutisia julkaistiin kolme. Uutinen 1.1.1. koostuu henkilöhaastattelusta trollhättanilaisen Ritva Hallbergin kanssa. Uutinen 1.2.6. on edellä mainitun ruotsinnos. Uutisessa 1.2.3. puolestaan kerrotaan, ettei Ruotsi pysty enää ottamaan vastaan suuria määriä turvapaikanhakijoita ja joutuu siksi tiukentamaan turvapaikkakäytäntöjään. Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia oli yksi. Uutinen 1.2.1. käsittelee paljon Suomen medioissa esillä ollutta Juha Valjakkalaa, joka oli jälleen paennut vankilasta. Yksi uutinen käsitteli kansainvälisiä tapahtumia. Uutinen 1.2.2. käsittelee Turkin alas ampumaa venäläiskonetta Pohjois-Syyriassa.

Sekä Suomen että Ruotsin yhteiskuntia käsitteleviä uutisia oli kaksi. Uutisessa 1.2.4. kerrotaan Ruotsin ulkoministerin Suomen-vierailusta sekä Suomen ja Ruotsin ulkoministereiden yhteisestä haaveesta saada Pohjoismaiden ministerit koolle maahanmuuttopoliittisissa asioissa.

Uutisessa 1.4.2. esitellään SVT:n televisiosarjaa ja sen Suomi-jaksoa, jossa pohditaan vaihtoehtoja historiankirjoitusta.

Seurantajakson aikana julkaistiin 12 suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä uutista. Käännöksiä oli kaksi, ja molemmat olivat suomenkielisistä uutisista tehtyjä ruotsinnoksia. Toinen käännöksistä käsitteli Ruotsin yhteiskuntaa, toinen ruotsinsuomalaisiin liittyviä asioita. Ensimmäisen seurantajakson uutisista valtaosa, seitsemän uutista 14:stä, käsitteli Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaisiin liittyviä aiheita. Kolme uutista käsitteli Ruotsin yhteiskuntaa muutoin kuin vähemmistöpoliittisesta näkökulmasta, ja kaksi uutista liittyi selkeästi sekä Suomen että Ruotsin yhteiskuntiin. Yksi uutinen käsitteli Suomen yhteiskuntaa. Suomen- ja ruotsinkielisten uutisten määrässä oli selkeä ero: 12 uutista oli suomenkielisiä ja 2 ruotsinkielisiä. Tämän seurantajakson perusteella vaikuttaa siltä, että suurin osa SVT Uutisten uutisista on edelleen suomenkielisiä, vaikka yksikielisesti ruotsinkielisiä ruotsinsuomalaisia on yhä enemmän.

Toinen seurantajakso

Pidin toisen seurantajakson ajalla 14.–20.12.2015. Tämän seurantajakson aikana SVT Uutiset julkaisi yhteensä 36 uutista. Näin ollen toisen seurantajakson aikana julkaistiin huomattavasti enemmän uutisia kuin ensimmäisen seurantajakson aikana. Seurantajakson aikana julkaistuista 36 uutisesta 13 käsitteli vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaisuuteen liittyviä uutisia.

Uutisessa 2.1.1. kerrotaan Ruotsin hallituksen teettämästä lehdistöselvityksestä ja siinä esitetystä lehdistötuen lakkauttamisesta. Uutinen 2.1.10. on tämän ruotsinnos. Uutinen 2.1.2. käsittelee samaa lehdistöselvitystä: yksi selvityksen tekijöistä pahoittelee selvityksessä käytettyä muotoilua, jonka mukaan vähemmistöjen erityiskohtelu on ”epämodernia”. Uutinen 2.1.9. on tämän ruotsinnos. Niin ikään uutisessa 2.1.3. käsitellään Ruotsin hallituksen lehdistöselvitystä: juttuun on haastateltu Helsingin yliopiston vierailevaa tutkijaa Tom Moringia, joka pitää selvityksessä käytettyä muotoilua vähemmistömedioista huolestuttavana. Uutisessa on haastateltu myös Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan puheenjohtajaa Veera Florica Jokirinnettä. Uutinen 2.1.8. on tämän ruotsinnos.

Uutisessa 2.1.4. kerrotaan, että Ruotsin Kielineuvosto on koonnut piirtäjä Markku Huovilan Kieliviesti-lehteen tekemät piirrookset yhdeksi kirjaksi. Uutisessa 2.1.5. kerrotaan, että Ruotsin kouluissa on vietetty Lucian-päivää. Uutisessa 2.2.7. esitellään sarja *Inför bastubaletten* esimerkkinä vähemmistökielisestä tarjonnasta, joka houkuttelee myös ruotsinkielistä väestöä. Uutisessa 2.2.9. puolestaan kerrotaan tarkemmin tornionlaaksolaisuutta esittelevästä Bastubaletten-sarjasta. Uutisessa 2.3.4. kerrotaan, että Solnaan ollaan perustamassa tammikuussa 2016 kaksikielistä esikouluosastoa. Juttuun on haastateltu Solnan kaupungin lapsi- ja koulutushallinnon hallintopäällikköä Anne Rönnerbergiä. Uutinen 2.4.8. on ruotsinnos uutisesta 2.3.4.

Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä uutisia julkaistiin yhteensä 10. Uutinen 2.1.6. käsittelee kaamosaikaa. Uutisessa 2.2.4. taas esitellään meänkielinen ohjelma, jossa kerrotaan elämästä nyky-Pajalassa. Uutisessa 2.2.5. kerrotaan SVT Uutisten selvittäneen ihmisten mielipiteitä joululahjojen ostamisesta. Uutisessa 2.2.6. on haastateltu Ruotsin poliisin kansallisen tiedustelupalvelun päällikköä Linda Staafia, joka kertoo Ruotsin poliisin rekisteröineen romanikerjäläisiä selvittääkseen mahdollisia kytköksiä ihmiskauppaan. Uutinen 2.3.7. on tämän ruotsinnos. Uutisessa 2.3.1. kerrotaan eri jouluruoista ja -koristeista, jotka voivat olla hengenvaarallisia lemmikeille. Uutinen 2.3.8. on puolestaan tämän ruotsinnos. Uutisessa 2.3.3. kerrotaan, että autonvalmistaja Nevs on saanut suurtilauksen Kiinasta ja että tilattuja sähköautoja aiotaan ainakin osittain valmistaa Nevsin Ruotsin-tehtaalla Trollhättanissa. Uutisessa 2.3.5. taas kerrotaan Ruotsin valtiopäivien hyväksyneen lain, jonka nojalla ihmisten henkilöllisyyksiä aletaan tarkistaa julkisissa kulkuneuvoissa. Uutisessa 2.4.2. on puolestaan haastateltu sigtunalaisen vastaanottokeskuksen yksikön johtajaa Paula Walleniusta, joka kertoo paikallisten yritysten kiinnostuksesta majoittaa turvapaikanhakijoita.

Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia julkaistiin seitsemän. Uutisessa 2.1.7. kerrotaan, että Suomen Tukholman-suurlähetystössä on juhlistettu Sibeliuksen 150-vuotissyntymäpäivää ja Kalevalalaisten Naisten Liiton 80-vuotispäivää. Uutinen 2.2.2. käsittelee kieli-imitaattorina tunnettua suomalaisesta Sara Forsbergia, joka loi uusimpaan Tähtien sota -elokuvaan kielen. Uutisessa 2.2.3. taas kerrotaan Forssassa rakennettujen valmiiden kylpyhuoneiden olevan erittäin kysyttyjä maailmalla. Uutinen 2.3.2. käsittelee siian pyyntiä Sodankylässä: siinä

kerrotaan, että lämpimän alkutalven takia siian pyynti on viivästynyt. Uutisessa 2.4.4. kerrotaan Helsingin Sanomien teettämästä verkkokyselystä, jonka mukaan suomalaisten rakkain jouluruoka on graavilohi. Uutinen 2.4.6. käsittelee Ulvilan surman vuosia kestänyttä oikeudenkäyntiprosessia, joka on tullut päätökseen. Uutinen 2.3.6. puolestaan on ruotsinkielinen uutinen, joka käsittelee samaa aihetta kuin uutinen 2.2.2. Suomenkielisen uutisen yhdeksi lähteeksi on mainittu SVT, joten on syytä olettaa, että suomenkielinen uutinen on käännetty SVT:n ruotsinkielisestä uutisesta.

Sekä Ruotsin että Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia julkaistiin neljä. Uutisessa 2.2.1. kerrotaan, että Ruotsin lisäksi myös Suomessa halutaan lisätä kaivosyhtiöiden taloudellista vastuuta ympäristövahinkojen aiheuttamisesta. Uutisessa 2.4.5. kerrotaan ensin, että viime vuosina Palojärven paliskunta Suomessa on menettänyt yli 130 poroa vuosittain. Lisäksi uutisessa kerrotaan, kuinka Vantaalla on saatu estettyä haitallisen kuoriaisen leviäminen. Uutisen viimeisessä kappaleessa kerrotaan myös, ettei Ruotsin Maatalousvirastolla ole havaintoa kyseisestä kuoriaisesta Ruotsissa. Uutisessa 2.2.8 kerrotaan, että Tiernapojat kuuluvat suomalaiseen jouluperinteeseen, mutta Ruotsissa on sen sijaan jo 13 vuoden ajan ollut Tiernatyöt, joka koostuu nykyisin eläkeläisistä. Uutinen 2.2.10. puolestaan on edellisen ruotsinnos. Lisäksi toisen seurantajakson aikana julkaistiin kaksi uutista, jotka liittyivät Suomen ja Norjan yhteiskuntaan. Uutisessa 2.4.3. kerrotaan, että Norja voisi lahjoittaa Suomelle Halti-tunturin Norja puolella olevat maa-alueet. Uutinen 2.4.7. puolestaan on edellisen ruotsinnos.

Seurantajakson aikana julkaistuista uutisista 28 oli suomenkielisiä ja 8 ruotsinkielisiä. Seurantajakson aikana julkaistuista 35 uutisesta suurin osa (13 uutista) käsitteli Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaisuuteen liittyviä asioita, ja seuraavaksi eniten (10 uutista) oli Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä uutisaiheita. Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia oli 7, ja sekä Ruotsin että Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia 4. Lisäksi seurantajakson aikana julkaistiin ehkä hieman poikkeuksellisesti kaksi Suomeen ja Norjaan liittyvää uutista. Toisen seurantajakson aikana saadut tulokset tukevat siten ensimmäisen seurantajakson aikana saatuja: suomen- ja ruotsinkielisten uutisten määrässä oli selkeä ero, ja suurin osa uutisista käsitteli Ruotsin vähemmistö politiikkaa tai ruotsinsuomalaisuutta. Seuraavaksi eniten SVT Uutiset julkaisi Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä uutisia.

Kolmas seurantajakso

Kolmannen seurantajakson toteutin ajalla 11.–17.1.2016. Tämän seurantajakson aikana julkaistiin yhteensä 35 uutista. Tämän seurantajakson aikana julkaistiin siten lähes yhtä monta uutista kuin edellisen seurantajakson aikana.

Näistä 35 uutisesta 11 käsitteli vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaisiin liittyviä aiheita. Uutisessa 3.2.5. kerrotaan, että Upplands Väsbyssä on avattu suomenkielinen esikouluosasto. Uutinen 3.2.12. on edellisen ruotsinnos. Uutisessa 3.2.7. listataan vuoden 2015 merkittävimpiä ruotsinsuomalaisiin liittyviä tapahtumia, ja uutisessa 3.2.8. kerrotaan suomenkielisten vuoden 2015 vähemmistöpoliittisista tapahtumista. Uutinen 3.3.9. on uutisen 3.2.7. ruotsinnos ja uutinen 3.3.10. uutisen 3.2.8. ruotsinnos. Uutinen 3.2.10. käsittelee ohjelmaa Bastubaletten, joka kertoo tornionlaaksolaisista miehistä. Uutisessa 3.3.1. kerrotaan, että Ruotsin radion kuuntelijoilta on tullut kyselyjä siitä, voitaisiinko vähemmistökielinen tarjonta siirtää kokonaan omalle kanavalleen. Uutinen 3.4.5. on edellisen ruotsinnos. Uutinen 3.5.1. käsittelee rikosvyyhtiä, jonka kohteena ovat olleet Ruotsissa asuvat suomalaisvanhukset. Uutinen 3.5.4. puolestaan on edellisen ruotsinnos.

Niin ikään Ruotsin yhteiskuntaan liittyviä uutisia julkaistiin 11. Uutinen 3.1.1. käsittelee Tumbassa asuvan tytön cosplay-harrastusta. Uutinen 3.2.1. on edellisen ruotsinnos. Uutinen 3.2.2. käsittelee ruotsinsuomalaiseen kouluun tehtyä polttopulloiskua, minkä seurauksena koulussa on kiristetty turvatoimia. Uutinen 3.3.7. on edellisen ruotsinnos. Uutisessa 3.2.4. puhutaan Lars-Gunnar Winsan kirjoittamasta romaanista, joka käsittelee hänen tornionlaaksolaisen kotipaikkakuntansa poliittista historiaa. Uutisessa 3.4.1. kerrotaan Pajalassa toimineen Northlandin kaivoksen konkurssista. Uutisessa 3.4.3. puhutaan Jällivaarassa tapahtuneesta postilentokoneen maahansyöksystä. Uutinen 3.4.4. käsittelee tukholmalaisen hedelmöitysklinikan hankkimaa HBTQ-sertifikaattia, jonka turvin hoitoa saavat jatkossa myös sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt. Uutinen 3.5.5. on edellisen ruotsinnos. Uutisessa 3.5.2. puolestaan kerrotaan, että ruotsalaisiin kohdistuneet verkkopetokset lisääntyivät vuonna 2015 puolella edelliseen vuoteen verrattuna. Uutisessa 3.5.3. kerrotaan SVT Uutisten kyselleen tukholmalaisvanhusten ajatuksia huijausyrityksistä.

Suomen yhteiskuntaan liittyviä uutisia julkaistiin seurantajakson aikana seitsemän. Uutisessa 3.2.3. kerrotaan, että Helsingin seudulla lisätään turvallisuusvalvontaa tuntuvasti ja että myös busseihin tulee mahdollisuus hälyttää apua. Uutinen 3.3.2. taas käsittelee Suomessa yleistyneitä katupartioita, ja uutinen 3.3.6. on tämän ruotsinnos. Uutinen 3.3.3. liittyy edelliseen uutiseen, ja siinä kerrotaan Suomen pääministeri Juha Sipilän tuomitsevan katupartiot. Uutisessa 3.3.4. on haastateltu imatralaisen koulun rehtoria, ja siinä kerrotaan, että kouluikäisten turvapaikanhakijoiden opetus on aloitettu eri puolilla Suomea. Uutisessa 3.3.5. taas kerrotaan Suomen Urheilutoimittajien Liiton Vuoden Urheilija -äänestyksessä eniten ääniä saaneista urheilijoista. Uutisessa 3.4.2. taas kerrotaan, ettei osa suomalaisista harrasta liikuntaa lainkaan ja että urheiluharrastamisen hinta on noussut.

Sekä Suomen että Ruotsin yhteiskuntiin liittyviä uutisia julkaistiin seurantajakson aikana kolme. Uutisessa 3.2.6. kerrotaan Suomen ja Ruotsin välisistä ministeritapaamisista, suomalaisten lisääntyneestä muuttoinnokkuudesta Ruotsiin ja Ruotsin kautta Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista. Uutinen 3.3.8. on edellisen ruotsinnos. Jutussa 3.2.11. todetaan, että uusi vuosi on alkanut kylmänä Suomessa ja Ruotsissa, ja siinä pyydetään lukijoita lähettämään SVT Uutisille talviaiheisiä kuvia. Kansainvälisiin tapahtumiin liittyviä uutisia julkaistiin niin ikään kolme. Uutinen 3.1.2 käsittelee vastikään syöpään menehtynyttä David Bowieta. Uutisessa 3.2.9. taas listataan vuoden 2015 kansainvälisesti merkittävimpiä uutistapahtumia sekä kerrotaan myös Ruotsissa tapahtuneista kouluiskuista. Uutinen 3.3.11. on edellisen ruotsinnos.

Kaikkiaan ruotsinsuomalaisuuteen ja vähemmistöpolitiikkaan liittyviä uutisia julkaistiin seurantajakson aikana yhteensä 11. Samoin Ruotsiin liittyviä uutisia julkaistiin 11. Suomeen liittyviä uutisia julkaistiin 7 ja sekä Suomeen että Ruotsiin liittyviä 3. Kansainvälisiin tapahtumiin liittyviä uutisia julkaistiin 3. Näin ollen viimeinen seurantajakso eroaa aihejakaumaltaan kahdesta aiemmasta siinä, ettei ruotsinsuomalaisuuteen ja vähemmistöpolitiikkaan liittyviä uutisia julkaistu selvästi eniten vaan yhtä paljon kuin Ruotsiin liittyviä uutisia. Kielijakaumassa oli kuitenkin edellisten seurantajaksojen tapaan selkeä ero: suomenkielisiä uutisia julkaistiin seurantajakson aikana 25 ja ruotsinkielisiä 10. Viimeisen seurantajakson perusteella vaikuttaa siis edelleen siltä, että vaikka ruotsinkielisiäkin uutisia julkaistaan, suomen kieli hallitsee vahvasti SVT Uutisten tarjontaa.

3.2.3 Ruotsinsuomalaisiin liittyvät aiheet ja käännökset

Seurantajaksojen aikana julkaistuista 85 uutisesta 31 käsitteli vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyviä uutisia (ks. liite 1). Vähemmistöpolitiikkaan liittyviä uutisia julkaistiin 17 ja ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyviä uutisia 14. Vähemmistöpolitiikkaan liittyvistä uutisista 10 käsitteli ruotsinsuomalaisten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia, 4 esikoulua ja 3 suomen kielen hallintoaluetta. Ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyvistä uutisista puolestaan 5 käsitteli ruotsinsuomalaisia ”esikuvia”, 5 suomenkielisiä medioita ja niiden tarjontaa, 2 ruotsinsuomalaisia traditioita sekä 2 muita aiheita.

Edellä sanotun perusteella voidaan todeta, että vähemmistöpoliittisia aiheita hallitsevat kielellisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin liittyvät uutiset ja ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyviä aiheita puolestaan ruotsinsuomalaisiin esikuviin ja suomenkielisiin medioihin liittyvät uutiset. Seurantajaksojen aikana julkaistuista uutisista saakin sen kuvan, että ruotsinsuomalaisessa vähemmistössä koetaan tärkeäksi oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja edistäminen ja toisaalta suomenkieliset mediat, jotka omalta osaltaan oletettavasti pyrkivät vahvistamaan vähemmistön asemaa (luku 2.1).

Seurantajaksojen aikana julkaistiin yhteensä 22 käännöstä ja näistä vain yksi oli suomenkielinen (ks. liite 1). Vaikuttaa siis siltä, että suurimmaksi osaksi SVT Uutiset julkaisee uutisia suomeksi, ja suomenkielisistä uutisista osa käännetään ruotsiksi. Käännöksistä suurin osa, 10 käännöstä, käsitteli vähemmistöpolitiikkaan tai ruotsinsuomalaisuuteen liittyviä asioita. Seuraavaksi eniten oli Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä käännöksiä: tällaisia uutisia oli 6. Suomen yhteiskuntaan liittyvistä aiheista, kansainvälisiin tapahtumiin liittyviä käännöksiä ja sekä Suomeen että Ruotsiin liittyviä käännöksiä oli kaikkia 2.

Edellä sanotusta voidaan päätellä, että käännettyissä uutisissa vaikuttavat nousevan esiin samat teemat kuin alun perin suomeksi julkaistuissa uutisissa: selvästi eniten julkaistaan ruotsinsuomalaiseen vähemmistöön liittyviä uutisia ja seuraavaksi eniten Ruotsiin liittyviä uutisia. Herääkin kysymys, miksi käännökset liittyvät useimmiten ruotsinsuomalaisia

koskettaviin aiheisiin: halutaanko ruotsinkielisillä uutisilla palvella niitä ruotsinsuomalaisia, jotka eivät osaa suomea vai halutaanko niillä tietyllä tavalla ”valistaa” ruotsinkielistä valtaväestöä ja tuoda ruotsinsuomalainen vähemmistö paremmin esiin. Kenties molemmat perusteet vaikuttavat ruotsinkielisten uutisten julkaisemiseen.

3.2.4 Uutisaiheiden sävy

Edellisessä luvussa esittelin, mitä asioita seurantajaksojen aikana julkaistut uutiset käsittelevät. Tässä luvussa esittelen, millaiseen sävyyn eri uutisaiheista uutisoidaan. Uutisaiheiden sävystä on kenties pääteltävissä jotakin siitä, miten SVT Uutiset olettaa ruotsinsuomalaisen yleisönsä suhtautuvan Suomeen ja suomalaisuuteen tai Ruotsiin ja ruotsalaisuuteen.

Vähemmistöpolitiikkaan liittyvissä uutisissa nousee usein esiin ajatus siitä, etteivät ruotsinsuomalaisten oikeudet toteudu vähemmistölain edellyttämällä tavalla. Tämä käy erityisen hyvin ilmi lehdistöselvitystä koskevasta uutisoinnista. Esimerkiksi uutisessa 2.1.1. kerrotaan, kuinka selvitys *kimmastutti* vähemmistöedustajat, ja uutisessa 2.1.3. Helsingin yliopiston mediaprofessori huomauttaa, kuinka tällainen ajattelutapa on *pöyristyttävä*. Ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyvissä uutisissa taas nousevat usein esiin ruotsinsuomalaisten jonkinlaiset kulttuuriset esikuvat ja ”sankaritarinat”. Esimerkiksi uutisessa 3.2.7. kerrotaan, kuinka monen ruotsinsuomalaisen työ ruotsinsuomalaisen kulttuurin hyväksi *poiki mainetta ja kunniaa*. Uutisessa 1.1.3. taas kerrotaan Ruotsinsuomalaiset 2015 -gaalasta, jossa on palkittu vuoden *merkittävät* ruotsinsuomalaiset henkilöt. Näin ollen ruotsinsuomalaisia koskevissa uutisissa esiin nousevat sekä vähemmistöpoliittiset epäkohdat että menestystä saavuttaneet ruotsinsuomalaiset kulttuurivaikuttajat.

Ruotsin yhteiskuntaan liittyvien uutisten sävy on kahdenlainen. Paikoin uutisissa luodaan tiettyä turvattomuuden tunnetta ja negatiivista kuvaa Ruotsista turvapaikanhakijoiden vastaanottamisessa. Uutisessa 3.2.2. todetaan, kuinka koulun oppilaat tuntevat olonsa *turvattomaksi*, ja uutisessa 2.2.6. taas *kyseenalaistetaan* Ruotsin poliisin *kerjäläisrekisteri* ja todetaan, että tällaisesta rekisteröinnistä on annettu *sapiskaa* aiemminkin. Toisaalta taas uutisessa 3.4.4. Ruotsista annetaan kuva edistyksellisenä yhteiskuntana, kun se *ensimmäisenä Pohjoismaana* tarjoaa *tasavertaista hoitoa* sukupuolivähemmistöille. Niin ikään Suomen

yhteiskunnasta puhutaan kahdenlaiseen sävyyn. Joissakin uutisissa korostuu negatiivinen kuva Suomesta jonkinlaisena valvontayhteiskuntana. Esimerkiksi uutisessa 3.2.3. kerrotaan, kuinka Helsinkiä *valvovat* kamerat, ja uutisen 3.3.2. otsikossa taas todetaan suomalaisten *lähtevän kaduille partioimaan*. Toisaalta Suomeen liittyvissä uutisissa nousevat esiin myös merkittävät suomalaiset kulttuurivaikuttajat ja esikuvat samaan tapaan kuin ruotsinsuomalaisiin liittyvissä uutisissa. Uutisen 2.1.7. otsikossa todetaan, kuinka Sibelius on *kaikkien sydämissä*, ja uutisen 3.3.5. mukaan puolestaan vuoden urheilija Tero Pitkämäki otti tittelinsä vastaan *nöyrästi*.

Sekä Suomen että Ruotsin yhteiskuntiin liittyvissä uutisissa vaikuttaa korostuvan vahva yhteishenki ja maiden yhteistyö. Esimerkiksi jo uutisen 3.2.6. otsikossa puhutaan Ruotsin ja Suomen välisestä *yhteistyöstä*, ja uutisen 1.2.4. otsikossa mainitaan puolestaan Pohjolan *yhteinen* maahanmuuttopolitiikka. Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvistä uutisista syntyy näin ollen se mielikuva, että mailla on läheiset välit ja ne halutaan säilyttää. Sen sijaan kansainvälisiin tapahtumiin liittyvissä uutisissa korostuvat turvattomuus sekä surulliset ja jopa traagiset aiheet. Esimerkiksi uutisen 3.1.2. otsikossa kerrotaan koko *maailman surevan* edesmennyttä David Bowieta. Uutisessa 3.2.9 puolestaan kerrotaan, kuinka *vuosi alkoi synkästi*, Ruotsissa tehty koulusurma *järkytti* ja Eurooppa *havahtui pakolaiskriisiin*.

Näin ollen vähemmistöpolitiikkaan liittyvissä uutisissa korostuvat suomenkielisten oikeuksiin liittyvät epäkohdat ja se, kuinka ruotsinsuomalaisten oikeudet eivät ole käytännössä toteutuneet. Tämä herättääkin kysymyksen siitä, ovatko ruotsinsuomalaiset enemmän kiinnostuneita oikeuksiensa toteutumisesta käytännön elämässä kuin vähemmistöpolitiikasta *sinänsä*. Ruotsinsuomalaisiin liittyvissä uutisissa taas korostuvat kulttuurin merkitys ja ruotsinsuomalaiset ”esikuvat”. Tästä herääkin se mielikuva, että vähemmistöpolitiikan sijaan ruotsinsuomalaisille on tärkeää oman kulttuurinsa ja kulttuuristen juuriensa säilyttäminen. Ruotsiin liittyvissä uutisissa korostuu sekä turvattomuuden tunne ja tyytymättömyys Ruotsin viranomaisten toimintaan että myös Ruotsi edistyksellisenä yhteiskuntana. Näistä uutisista saakin sen kuvan, että Ruotsi on ruotsinsuomalaisille ainakin se maa, jossa arkielämää eletään: maantieteellisesti lähellä tapahtuvat asiat järkyttävät enemmän. Toisaalta uutisista voi saada myös sen kuvan, että ruotsinsuomalaiset ovat ylpeitä kotimaastaan. Suomeen liittyvissä uutisissa taas korostuu sekä viranomaisten ja kansalaisten negatiiviseen sävyyn esitetty valvonta että suomalaiset esikuvat. Uutisissa esitetyt suomalaiset esikuvat luovatkin sellaista

kuvaa ruotsinsuomalaisuudesta, että suomalainen ”alkuperä” koetaan tärkeäksi asiaksi ja ylpeyden aiheeksi. Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvissä uutisissa korostuu ennen kaikkea maiden välinen yhteistyö, minkä voi tulkita merkiksi siitä, että molemmat maat koetaan tärkeiksi. Tästä kertoo jo pelkästään se seikka, että uutisissa ylipäättään nostetaan molemmat maat yhtäaikaaisesti esiin. Kansainvälisiin tapahtumiin liittyvissä uutisissa taas korostuvat traagiset tapahtumat ja turvattomuus, minkä voi tulkita merkiksi siitä, että esimerkiksi ulkomailla tapahtuneet traagiset terrori-iskut ovat yhä lähempänä Pohjoismaita.

3.2.5 Päätelmiä SVT Uutisten verkkouutisista

Toteutin kaikki kolme seurantajaksoani samalla tavalla: keräsin ensin talteen kaikki seurantajakson aikana julkaistut uutiset, luokittelin uutiset valitsemiini teemoihin ja kieliluokkiin ja lopuksi kirjoitin sanallisesti, mitä asioita uutiset käsittelivät. Seuraavaksi kokoon saamani tulokset yhteen ja pyrin muodostamaan jonkinlaisen kokonaiskuvan SVT Uutisten uutisoinnista. Lisäksi tuon esiin joitakin yhteisiä piirteitä, joita voidaan kolmen seurantajakson perusteella havaita SVT Uutisten uutisoinnissa. Luonnehdin yleisellä tasolla myös, mihin sävyyn eri teemoista uutisoidaan ja voidaanko saamistani tutkimustuloksista päätellä jotakin siitä, minkälaista kuvaa ruotsinsuomalaisuudesta välitetään SVT Uutisten verkkouutisissa.

Kaikki seurantajaksot yhteen laskettuina SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistiin yhteensä 85 uutista. Ruotsinsuomalaisuuteen ja vähemmistöpolitiikkaan liittyviä uutisia julkaistiin 33. Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä uutisia julkaistiin 24 ja vastaavasti Suomen yhteiskuntaan liittyviä 15. Kansainvälisiin tapahtumiin liittyviä uutisia julkaistiin 4 ja sekä Suomeen että Ruotsiin liittyviä 9. Suomenkielisiä uutisia julkaistiin seurantajaksojen aikana 64 ja ruotsinkielisiä 21. Selvästi eniten julkaistiin siten ruotsinsuomalaisuuteen ja vähemmistöpolitiikkaan liittyviä, suomenkielisiä uutisia.⁶ Näin ollen suomen kieli on selvästi keskeinen määrittävä tekijä SVT Uutisten julkaisemille uutisille, vaikkakaan SVT Uutiset eivät selvästi harjoita uutisoinnissaan luvussa 2.2 mainittua kielellistä purismia.

⁶ On toki syytä mainita, että viimeisen seurantajakson aikana julkaistiin yhtä paljon (11) ruotsinsuomalaisuuteen tai vähemmistöpolitiikkaan ja Ruotsin yhteiskuntaan muuten liittyviä uutisia, ja kahden muunkin seurantajakson aikana Ruotsin yhteiskuntaan liittyviä aiheita julkaistiin toiseksi eniten.

Ruotsinsuomalaisuutta ja vähemmistöpolitiikkaa koskevissa uutisissa nousee esiin kaksi pääaihetta: ruotsinsuomalaiset kulttuurivaikuttajat ja vähemmistöpoliittiset epäkohdat. Uutiset herättävät mielikuvan siitä, että ruotsinsuomalaisuus on jotakin yhteiseksi ja yhteisölliseksi koettua kulttuuristen juurien vaalimista. Samaan aikaan voidaan kuitenkin todeta, etteivät SVT Uutisten uutisaiheet kata koko heterogeenistä vähemmistöryhmää. Kaikkien ruotsinsuomalaisten ei voida sanoa olevan kiinnostuneita vähemmistöpolitiikkaa tai ylipäätään ruotsinsuomalaisuutta koskevasta uutisoinnista tai SVT Uutisten uutisoinnista – toisin sanoen SVT Uutiset eivät kuvaa koko ruotsinsuomalaista vähemmistöryhmää. On myös syytä huomata luvussa 2.2.2 esitetty käsitys siitä, että ruotsinsuomalaisuus ylipäätään koetaan hyvin eri tavoin, eikä se välttämättä kaikissa suomalaistaustaisissa herätä yhteisöllisyyden tai vahvan kulttuurisen identifioitumisen tunnetta.

Ruotsin yhteiskuntaa koskevassa uutisoinnissa esiin nousee niin traagisia kansallisia ja kansainvälisiä aiheita (kuten kouluiskut ja turvapaikanhakijoita koskeva uutisointi) kuin enemmän arkielämään liittyviä uutisia (Saabin ja Northlandin tehtaiden konkurssit ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien hedelmöitysklinikka). Suomea koskevassa uutisoinnissa nousee esiin sekä Suomessa merkittäviä uutisaiheita (kuten turvapaikanhakijat ja katupartiot) että myös tiettyjä suomalaisuuteen ja suomalaiseen perinteeseen liittyviä uutisia (kuten uutiset 2.1.7. ja 2.4.4.). Sekä Suomea että Ruotsia koskevissa uutisissa nousee esiin etenkin poliittinen yhteistyö ja maiden välinen pitkä historia.

Uutisten sävy ja tapa kuvata Suomea ja Ruotsia vaihtelee eri uutisten välillä. Esimerkiksi turvapaikanhakijoita koskevissa uutisissa Ruotsi esitetään usein negatiivisessa valossa, eräänlaisen ”portinvartijan” roolissa. Sama negatiivinen sävy on Ruotsin yhteiskuntaa koskevassa uutisoinnissa, kuten kouluiskuja tai luottokorttipetoksia koskevissa uutisissa. Näissä uutisissa luodaan selkeästi tietynlaista turvattomuuden tunnetta. Toisaalta taas Ruotsia esitetään myös edistyksellisenä ja suvaitsevana maana esimerkiksi sukupuolivähemmistöjen hedelmöitysklinikkaa koskevassa uutisessa sekä vähemmistöpoliittisia edistysaskelia koskevissa uutisissa. Vaikka olenkin jaotellut viimeksi mainitut uutiset ruotsinsuomalaisuutta ja vähemmistöpolitiikkaa koskevien uutisten kategoriaan, voidaan ajatella, että ne samalla kuvaavat myös Ruotsia yhteiskuntana.

SVT Uutisten uutisissa kuvataan niin ikään Suomea sekä negatiivisessa että positiivisessa valossa. Negatiivissävvyiset uutiset liittyvät erityisesti Suomessa mediahuomiota herättäneisiin aiheisiin (kuten katupartiot, Anneli Auerin tapaus ja Juha Valjakkalan vankilapaot). Positiivissävvyiset uutiset liittyvät yhtäältä aiemmin mainittuihin, suomalaisuutta ja suomalaista perinnettä koskeviin uutisiin ja toisaalta eräänlaisiin suomalaisiin ”sankaritarinoin” (kuten Tähtien sota -elokuvassa mukana ollut Sara Forsberg, Vuoden urheilija Tero Pitkämäki ja forssalaisen yrityksen kansainvälinen menestys). Tästä herääkin kysymys, heijastelevatko Suomeen liittyvät uutiset yhtäältä jonkinlaista ruotsinsuomalaisten tuntemaa ylpeyttä suomalaistaustastaan ja toisaalta suomalaiseen ”sisuun” samaistumista, joista muun muassa Weckström (2011) puhuu. Joka tapauksessa SVT Uutisten julkaisemien uutisten perusteella vaikuttaa siltä, että kiinnostus Suomea ja suomalaisia kohtaan on vahva.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että SVT Uutisten uutiset käsittelevät pääosin ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyviä aiheita ja vähemmän vähemmistöpoliittisia aiheita. SVT Uutiset pyrkinee tekemään uutisia sellaisista aiheista, jotka ruotsinsuomalaisia kiinnostavat, ja näin ollen SVT Uutisten verkkouutisoinnin voidaan päätellä heijastavan vähintäänkin joiltakin osin SVT Uutisten sisältöjä käyttävien ruotsinsuomalaisten identifioitumista nimenomaan ruotsinsuomalaisuuteen. Silti myös vähemmistöpoliittisilla aiheilla on merkitystä. Etenkin ruotsinkieliset aiheita käsittelevät uutiset herättävät pohtimaan, halutaanko näillä kiinnittää huomiota luvussa 2.1 esitettyyn huomioon valtaväestön piittaamattomuudesta vähemmistöpolitiikkaa kohtaan ja saada ruotsalaiset kiinnostumaan aiheesta.

3.3 Vähemmistönäkökulma SVT Uutisten blogikirjoituksissa

Tässä luvussa tarkastelen valitsemiani kahta SVT Uutisten verkkosivuilla julkaistua blogikirjoitusta, jotka ovat SVT Uutisten toimituspäällikön Elina Majakarin kirjoittamia. Hyödynnän blogikirjoitusten analyysissäni sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin menetelmiä.

Aluksi esittelen analyysimenetelmäni (luku 3.3.1). Analysoin blogitekstejä toisaalta kontekstin ja sisällön, toisaalta diskurssien näkökulmasta (luvut 3.3.2, 3.3.3 ja 3.3.4). Lopuksi kokoaan yhteen blogikirjoituksista tekemäni havainnot (3.3.5).

3.3.1 Blogikirjoitusten analysointi ja menetelmät

Analyysini koostuu sekä makro- että mikrotasojen analyysistä. Makrotason analyysissä käyn ensinnäkin läpi blogikirjoitusten kontekstia ja kirjoittajan statuksen merkitystä kontekstin kannalta. Hyödynnän analyysissäni Pynnösen (2013) kontekstimallia diskursiivisten käytänteiden tai niin sanotun genrekontekstin tunnistamisesta. Genrekontekstin avulla tarkastelen blogikirjoituksia tekstilajina ja pohdin, mitä merkitystä genrellä on analyysini tuloksiin. On syytä muistuttaa, että genrekontekstin lisäksi blogikirjoitukset ovat myös osa laajempaa yhteiskunnallista kontekstia, jonka esittelin luvussa 1.1. Analyysissäni hyödynnän osin myös sisällönanalyysin menetelmää tarkastelemalla blogikirjoitusten otsikoita ja sisältöjä. Otsikoiden ja sisältöjen avulla kuvaan yleisellä tasolla, mitä asioita blogikirjoitukset käsittelevät ja missä järjestyksessä asiat esitetään. Sisällönanalyysi luo pohjan diskurssien tarkastelua varten. Otan huomioon myös ruotsin ja suomen kielten merkityksen blogikirjoituksissa, sillä blogikirjoituksissa tehtyjen kielivalintojen voi nähdä heijastelevan SVT Uutisten kielipolitiikkaa ja kenties sitä kautta osin myös kielten merkitystä ruotsinsuomalaisuudessa.

Mikrotason analyysissäni tarkastelen diskursseja. Pohdin diskurssien näkökulmasta, miten ruotsinsuomalaisuutta ja SVT Uutisia nimitään ja kuvataan SVT Uutisten blogikirjoituksissa. Nimeämisellä tarkoitetaan sitä, millaisia nimityksiä valitaan, kun viitataan ilmiöihin. Kuvaamisella puolestaan tarkoitetaan sitä, millaisin ilmauksin (esimerkiksi adverbeja, lauseita ja lausekkeita) ilmiöitä kuvataan. (Pynnönen 2013.) Tarkastelen ensinnäkin, millaisia substantiiveja tai substantiivilausekkeita käytetään puhuttaessa ruotsinsuomalaisista tai yleisöstä, Ruotsista, Suomesta ja SVT Uutisista tai mediasta.⁷ Toiseksi katson, minkälaisia verbejä, adverbeja tai substantiiveja käytetään niissä lauseissa, joissa puhutaan

⁷ Yleisöä ja ruotsinsuomalaisia on vaikea erottaa toisistaan, sillä jollakin substantiivilla viitataan samanaikaisesti sekä SVT Uutisten yleisöön että ruotsinsuomalaisuuteen. Tästä syystä en erota toisistaan yleisöyttä ja ruotsinsuomalaisuutta.

ruotsinsuomalaisuudesta, Ruotsista, Suomesta tai SVT Uutisista. Toisin sanoen tarkastelen nimeämisen kohteita myös lausetasolla. Lisäksi pidän tarpeellisenä erottaa edellisistä vielä yhteisöllisyyden näkökulman, sillä se nousee selkeästi esiin SVT Uutisten blogikirjoituksissa. Tarkastelen, miten blogikirjoituksissa luodaan yhteisöllisyyden mielikuvaa persoonapronominein ja persoonamuotoisin verbein. Tällä tavoin tarkastelen, miten mainitsemiani diskursseja nimetään ja mitä niistä puhutaan.

Kuten edellä sanotusta käy ilmi, diskurssini ovat ruotsinsuomalaisuus ja SVT Uutiset. Diskurssit pohjautuvat teoreettiseen viitekehykseeni: ruotsinsuomalaisuutta ja mediaa koskevaan aikaisempaan tutkimukseen. Ruotsinsuomalaisuuden diskurssia tutkiessani kiinnitän huomiota myös siihen, miten Suomea ja Ruotsia nimetään ja kuvataan blogikirjoituksissa. Tämä on tarpeellista siksi, että ruotsinsuomalaisuus vaikuttaa liittyvän läheisesti suomalaisuuteen ja ruotsalaisuuteen. SVT Uutisten diskurssia tutkiessani kiinnitän huomiota siihen, missä määrin esiin nousee nimenomaan vähemmistömedian näkökulma ja missä määrin mediasta puhutaan yleisellä tasolla, ikään kuin viittaamassa kaikkiin medioihin ja mediankäytön tapoihin.

Esimerkkini ovat molemmista blogikirjoituksista. En siis tee eroa blogikirjoitusten välille. Vaikka kummastakin blogikirjoituksesta on julkaistu sekä ruotsin- että suomenkielinen versio, keskityn vain suomenkielisen version tarkasteluun. Tutkimuskysymysteni kannalta ei ole relevanttia tarkastella suomen- ja ruotsinkielisten versioiden mahdollisia sisällöllisiä tai kielellisiä eroavaisuuksia. Näiden erojen tarkasteleminen olisi hankalaa myös siitä syystä, että olisi mahdotonta sanoa varmasti, mitkä erot ruotsin- ja suomenkielisissä versioissa ovat tietoisia ja tarkoituksenmukaisia valintoja, mitkä taas tiedostamattomia tai kielten rakenne-eroista johtuvia seikkoja. Toiseksi suomenkielisen version tarkasteleminen on luontevampaa kuin ruotsinkielisen version, sillä koska kirjoitan tutkimuksen suomeksi, on selkeämpää ja luontevampaa kuvata suomenkielisessä versiossa käytettyjä kielellisiä rakenteita.

3.3.2 Blogikirjoitusten konteksti ja sisällöt

Analysoimani blogitekstit on kirjoittanut SVT Uutisten toimituspäällikkö Elina Majakari. Blogeja voidaan jaotella eri tavoin, ja niille voidaan määritellä eri käyttötarkoituksia. Heinonen ja Domingo (2009) puhuvat mediablogista yhtenä blogityyppinä ja viittaavat tällä toimitusten omiin blogeihin. Jaakkola (2013: 243) taas jakaa blogit journalistisiin ja ei-journalistisiin blogeihin. Journalistisia blogeja voidaan käyttää journalistisen tiedonvälityksen jatkeena ja journalismin mielipideaineistona. Näin ollen SVT Uutisten blogi voidaan luokitella kuuluvaksi mediablogien tai journalististen blogien kategoriaan, sillä blogia julkaistaan selkeästi muun toimituksellisen sisällön yhteydessä eikä omana sivustonaan, irrallaan uutisjutuista.

Huomionarvoista tässä on myös, että blogitekstit ovat nimenomaan SVT Uutisten toimituspäällikön eivätkä esimerkiksi ”rivitoimittajan” julkaisemia. Toimituspäällikön voidaan katsoa edustavan *journalistista eliittiä* ja siten toimituspäälliköllä on korkeampi status muihin toimittajiin verrattuna. Vallankäytön näkökulmasta SVT Uutisten toimituspäällikkö on SVT Uutisten henkilökunnasta kaikkein korkeimmalla paikalla, ja hänellä siksi on oletettavasti suurin päätäntävalta siinä, millaiset kielenkäytön tavat SVT Uutisissa ylipäättään vallitsevat. Siten blogikirjoituksiin liittyy kiinteästi myös niiden (intertekstuaalinen) suhde SVT Uutisten muihin sisältöihin.

SVT Uutisten blogikirjoitukset on julkaistu SVT Uutisten verkkosivustolla, ja ne ovat siten ikään kuin osa muuta SVT Uutisten toimituksellista sisältöä. Blogikirjoitusten julkaisupaikka vaikuttaa ilmiselvältä, mutta julkaisupaikkaan – SVT Uutisten verkkosivustoon – liittyy oletettavasti paljon muitakin elementtejä, jotka vääjäämättä vaikuttavat blogikirjoituksiin. Muilla elementeillä viitataan sekä SVT:n että SVT Uutisten omiin diskursiivisiin käytänteisiin, siis organisaation sisäisiin kielenkäytön tapoihin. Ei liene sattumaa, että blogikirjoitukset on kirjoittanut juuri SVT Uutisten toimituspäällikkö, jolla on – kuten edellä todettiin – tietty asema ja päätäntävalta siitä, millaisia diskursiivisia käytäntöjä SVT Uutisten toimituksessa vallitsee. Diskursiivisiin käytänteisiin kuuluvat Pynnösen (2013) mallin mukaisesti myös tekstilajille eli genrelle tyypilliset kielenkäytön tavat. Tässä vaiheessa on syytä tarkastella hieman lähemmin, minkälainen teksti blogi on ja mikä on sille lajityypillistä.

Blogille tyypillisenä piirteenä voidaan pitää sekä sen yksinkertaista rakennetta että luonnetta ”itseilmaisun henkilökohtaisena tilana”. Lisäksi blogille on tyypillistä lukijoiden mahdollisuus julkaista kommentteja suoraan jokaisen blogiartikkelin yhteydessä. Niin ikään blogille tyypillistä ovat myös hyperlinkit muihin verkkosivustoihin ja -aineistoihin. (Heinonen & Domingo 2009.) SVT Uutisten blogikirjoitukset täyttävät tyypillisen blogin piirteet siinä mielessä, että kirjoitukset näkyvät verkkosivulla uusimmasta vanhimpaan. Syksyn 2015 blogikirjoitukset on kirjoittanut yksi ja sama henkilö. Sen sijaan blogissa näkyy myös vanhempia kirjoituksia, jotka ovat SVT Uutisten ulkomailla työskentelevän toimittajan julkaisemia. Näin ollen blogilla on kaiken kaikkiaan kaksi kirjoittajaa. SVT Uutisten blogikirjoituksiin on liitetty blogille tyypilliseen tapaan kommenttikentät. Samoin blogikirjoitusten perässä ovat myös linkit sosiaalisen median palveluihin Facebookiin ja Twitteriin, joiden kautta lukijoiden on mahdollista jakaa blogikirjoitukset. Tässä mielessä siis blogi sisältää linkkejä muihin sivustoihin, joskaan itse blogitekstit eivät sisällä hyperlinkkejä.

SVT Uutisten blogikirjoitusten kenties suurin ulkoinen seikka liittyy kieleen. Kummatkin blogikirjoitukset on julkaistu sekä suomeksi että ruotsiksi ja nimenomaan niin, että ruotsinkieliset versiot ovat ennen suomenkielisiä. Tämä seikka kertoo ensinnäkin siitä, että SVT Uutiset haluaa selvästi toimia kahdella kielellä ja että kaksikielisyys nähdään tarpeelliseksi. Blogikirjoitusten kieliversiot kertovat myös jotain siitä, millainen on SVT Uutisten oletettu yleisö: blogikirjoitusten perusteella yleisön oletetaan koostuvan sekä suomea että ruotsia puhuvista lukijoista. Toisaalta on syytä ottaa huomioon myös se seikka, että ruotsinkieliset versiot ovat suomenkielisten edellä – ruotsin kielen merkitys korostuu näin suomen kieleen verrattuna. Koska ruotsinkieliset versiot ovat kummassakin blogikirjoituksessa ennen suomenkielisiä versioita, kielivalintaa on pidettävä harkittuna seikkana.

Kummallakin blogikirjoituksella on kaksi otsikkoa, mikä johtuu siitä, että kummastakin blogikirjoituksesta on julkaistu ruotsin- ja suomenkielinen versio. Ensiksi julkaistun kirjoituksen otsikko on *SVT Uutiset 2017?*. Otsikko esittää siis kysymyksen siitä, millainen SVT Uutisten tulisi olla vuonna 2017 tai ehkä pikemmin, millaisia sisältöjä sen tulisi tarjota vuonna 2017. Tästä herääkin kysymys, mihin vuosiluvulla viitataan. Selvästi kuitenkin SVT Uutisilla on tavoite kehittää toimintaansa vuoteen 2017 mennessä. Kysymyksellä puhutellaan suoraan lukijaa, ja sillä yritetään saada lukija pohtimaan, miten asian tulisi olla. Lukijan

puhuttelun voikin olettaa olevan lajityyppillinen ja nimenomaan mediablogille tyypillinen piirre: lukijaa yritetään ikään kuin aktivoida osallistumaan sisällöntuotantoon. Tämä viittaa myös käsitykseen aktiivisesta yleisöstä, jonka esittelin luvussa 2.1.

Viimeksi julkaistun blogikirjoituksen otsikko on *Siirtolaisnäkökulmasta vähemmistönäkökulmaan*. Otsikon mukaan siis ollaan siirtymässä siirtolaisnäkökulmasta vähemmistönäkökulmaan, millä selvästi viitataan ensinnäkin jonkinlaiseen diskursiivisten käytänteiden muutokseen SVT Uutisissa ja oletettavasti SVT:ssä laajemmin. SVT:llä (SVT 2015b) onkin annettu ohjeistus siitä, miten tulisi puhua ulkomaalaistaustaisista henkilöistä. Ohjeistuksen mukaan tulisi välttää sanan *invandrare* ('maahanmuuttaja, siirtolainen') käyttämistä ja ennemmin käyttää määritettä *utländsk bakgrund* ('ulkomaalaistaustainen'). Näin ollen blogin otsikon voi yhtäältä tulkita jonkinlaiseksi mediablogin itsepohdiskeluksi siitä, millaisia nimityksiä median on tai ei ole soveliasta käyttää.

Koska SVT Uutisten blogikirjoitukset voidaan sijoittaa myös laajemmin koko ruotsinsuomalaiseen kontekstiin (ks. luku 1.2), otsikon on tulkittava viittaavan myös Ruotsin vähemmistöpoliittiseen kehitykseen. Vuonna 2009 suomen kieli sai kansallisen vähemmistökielen aseman ja ruotsinsuomalaiset kansallisen vähemmistön aseman (luku 1). Ennen tätä suomalaistaustaisista henkilöistä saatettiin käyttää juuri nimitystä *siirtolainen* 1960–1970-lukujen muuttoaaltojen takia. Otsikon voidaankin tulkita tarkoittavan jonkinlaista asenteellista muutosta: Ruotsissa asuvat suomalaistaustaiset henkilöt halutaan nähdä tietyllä tavalla paikkansa vakiinnuttaneena *vähemmistönä*. Yhteiskunnallisessa kontekstissa tarkasteltuna otsikon voidaan siten tulkita viittaavan SVT Uutisiin suomalaistaustaisen vähemmistön mediana ja siihen, että suomalaistaustaisen vähemmistön kehitys ja muuttuva luonne näkyvät myös SVT Uutisten kehityksessä.

Ensiksi julkaistun blogikirjoituksen sisältö on ikään kuin jaettu kahteen osaan. Alkuosa on kuin pieni tarina, jonka päähenkilöinä ovat suomalaistaustaiset Jussi ja Anna. Voidaan olettaa, että blogikirjoitukseen on valittu tarkoituksella suomalaiset etunimet ikään kuin kuvaamaan Ruotsissa asuvia suomalaistaustaisia, ja suomalaisiin nimiin liittyy myös tietty samaistumisen merkitys. Blogikirjoituksessa kerrotaan, että Jussi muutti työn perässä Suomesta Ruotsiin

vuonna 1968. Kirjoituksessa kerrotaan myös, ettei Jussi osannut ruotsia tullessaan Ruotsiin ja halusi siksi seurata suomenkielisiä uutisia ja kuunnella suomalaista musiikkia. Jussin tytär Anna syntyi vuonna 1972, ja hänen kerrotaan saaneen suomen kielen kotikielenopetusta. Annan lasten taas kerrotaan osaavan jonkin verran suomea mutta paremmin ruotsia. Näin ollen blogikirjoituksen alkuosassa kerrotaan ikään kuin tiivistetysti ruotsinsuomalaisten historia Ruotsissa: Alun perin ensimmäisen sukupolven ruotsinsuomalaiset ovat muuttaneet Ruotsiin, ja ensimmäisen sukupolven Ruotsissa syntyneet lapset ovat saaneet suomen kielen opetusta ja oppineet siten suomen kielen. Kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaiset taas osaavat paremmin ruotsin kuin suomen kielen, ja suomen kieltä he kuulevat pääosin kotona.

Alun tarinan jälkeen blogikirjoituksessa esitetään lukijalle kysymys siitä, kuulostaako edellä kerrottu tarina tutulta – toisin sanoen lukijan oletetaan samaistuvan alkuosan tarinaan. Blogikirjoituksen loppuosassa viitataan alkuosan tarinaan toteamalla, että aiemmin Ruotsissa toimivan suomenkielisen median tehtävänä on ollut ikään kuin pitää suomenkieliset kartalla siitä, mitä Ruotsissa tapahtuu ja että nyt tehtäväksi on tullut tavoittaa nuoremmat, ruotsia paremmin kuin suomea osaavat ruotsinsuomalaiset. Blogikirjoituksen loppuosassa puhutellaan lukijaa esittämällä kysymyksiä siitä, millaisia sisältöjä lukijat toivovat SVT Uutisten tarjoavan. Lukijoiden oletetaan selvästi olevan ruotsinsuomalaisia ja mahdollisesti kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaisia – edellähän kerrotaan, että juuri heitä yritetään nyt tavoitella. Loppuosassa esitetään kysymyksiä siitä, millaisia aiheita ja henkilöitä lukijat toivovat esitettävän ja miltä SVT Uutisissa käytettävä kieli kuulostaa lukijoiden mielestä. Näin ollen lukijaa pyritään aktivoimaan mielipiteen muodostamiseen, ja lopussa tarjotaan vielä selkeä kanava mielipiteen ilmaisemiseen kehotuksella ”meilaa ajatuksiasi”.

Näin ollen blogikirjoituksessa pureudutaan syvemmin siihen, mikä jo otsikosta on pääteltävissä: blogin keskeinen viesti on, että vuosikymmenten saatossa suomalaistaustainen vähemmistö on muuttunut, ja sitä myöten myös SVT Uutisten luonne ja tehtävä on muuttunut ja muuttuu jatkuvasti. SVT Uutiset pyrkii siten selvästi ottamaan suomalaistaustaisen yleisönsä yhä enemmän huomioon tarjonnassaan ja tarjoamaan yleisöä kiinnostavia sisältöjä. Näin ollen blogikirjoituksessa korostuu tietty yleisön palvelemisen tehtävä, josta puhuin luvussa 2.1.

Viimeksi julkaistun blogikirjoituksen aluksi siteerataan jotakin SVT Uutisten katsojaa. Sitaatilla halutaan selvästi tuoda ilmi yleisön asenne siirtolaisnäkökulmaan: siirtolaisuus nähdään vanhanaikaiseksi tavaksi ymmärtää ruotsinsuomalaisuutta. Sen jälkeen blogikirjoituksessa kerrotaan ruotsinsuomalaisuuden historiasta ja 1960–1970-lukujen suurista muuttoaaltoista. Samalla todetaan myös, että uudemmat sukupolvet muodostavat nykyisin suurimman osan SVT Uutisten yleisöstä. Blogikirjoituksen loppuosassa puhutaan tarkemmin ruotsinsuomalaisten identiteettikäsityksistä: siitä, että ruotsinsuomalaisten arkielämä tapahtuu Ruotsissa, mutta kiinnostus Suomea kohtaan on edelleen vahva. Sen jälkeen kirjoituksessa todetaan, että tämän kaltaisia ajatuksia SVT Uutisten yleisö on esittänyt yleisötapaamisissa. Loppuosassa puhutellaan jälleen suoraan lukijaa samankaltaisin kysymyksin kuin edellisessä blogikirjoituksessa, ja lukijaa kehoitetaan jälleen lähettämään sähköpostitse mielipiteitensä siitä, miten SVT Uutisten on uutisoitava Ruotsin tapahtumista ja kenelle SVT Uutisten tulisi puhua.

Tässäkin blogikirjoituksessa korostuu siten yleisön palvelemisen tehtävä. Blogikirjoituksessa harjoitetaan tietynlaista itsepohdiskelua siitä, miten SVT Uutiset tavoittaisi etenkin nuoret ruotsinsuomalaiset paremmin: millaiset sisällöt heitä kiinnostavat. Toisaalta blogikirjoituksessa pohditaan myös Ruotsin ja Suomen merkitystä ruotsinsuomalaisten elämässä, ja näistä maista puhutaan ikään kuin uutisaiheiden näkökulmasta. Yhtäältä Ruotsiin liittyvien uutisten ajatellaan kiinnostavan ruotsinsuomalaisia, sillä arkielämää eletään Ruotsissa. Toisaalta suomalaisten juurien ajatellaan herättävän kiinnostusta myös Suomen tapahtumia ja uutisia kohtaan. Lukijaa aktivoidaan jälleen osallistumaan sisällöntuotantoon, minkä voi tulkita sekä mediablogille tyypillisenä piirteenä että merkkinä siitä, että SVT Uutiset haluaa aktivoida yleisöänsä.

3.3.3 Ruotsinsuomalaisuuden diskurssi

Ruotsinsuomalaisuutta ja yleisöyttä nimetään ja kuvataan SVT Uutisten blogikirjoituksissa monin eri tavoin, ja näitä tapoja tarkastelen seuraavassa. Ensimmäisessä esimerkissä on selvästi ruotsinsuomalaisuuden näkökulma.

- (1) Ennen tärkein ruotsinsuomalaisen median tehtävä oli pitää suomenkieliset suomeksi kartalla siitä, mitä Ruotsissa tapahtui ja luoda täällä asuville suomalaisille edellytykset osallistua demokraattiseen keskusteluun. Nyt tehtäväksi on tullut myös tavoittaa nuoremmat sukupolvet, jotka osaavat ruotsin kielen.

Ruotsinsuomalaisuutta nimetään esimerkissä (1) kahdella tavalla. Ensimmäisessä virkkeessä alun perin Suomesta muuttaneita ruotsinsuomalaisia nimetään ilmauksin *suomenkieliset* ja *täällä asuvat suomalaiset*. Näin ollen ensimmäisessä virkkeessä ruotsinsuomalaisuutta nimetään paitsi kielellisen identiteetin (*suomenkieliset*) myös kulttuurisen identiteetin (*suomalaiset*) kannalta. Toisessa virkkeessä käytetään monikkomuotoista ilmausta *nuoremmat sukupolvet*, mutta siitä ei suoraan käy ilmi, viitataanko tällä kenties toisen ja kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaisiin. Joka tapauksessa tätä ilmausta täsmennetään määritteellä *jotka osaavat ruotsin kielen*. Virkkeestä saa siten käsityksen, että ainakin suurin osa nuoremmista ruotsinsuomalaisista osaa ruotsia jopa siinä määrin, että he puhuvat sitä äidinkielenään. Genetiivimuotoinen ilmaus ”osaavat ruotsin kielen” on nimittäin merkitykseltään erilainen verrattuna ilmaukseen ”osaavat ruotsin kieltä”: edellinen antaa sen mielikuvan, että puhuja osaa ruotsin kielen täysin, jälkimmäinen taas viittaa siihen, että puhuja osaa jonkin verran ruotsin kieltä.

Esimerkin (1) ilmauksessa *pitää suomenkieliset kartalla suomeksi* suomenkieliset eivät ole lauseen subjektina. Tästä syystä heidät esitetään jokseenkin passiivisena yleisönä, ikään kuin vastaanottajan roolissa. Esimerkissä (1) käytetään lisäksi ilmausta *luoda täällä asuville suomalaisille edellytykset osallistua*. Tässäkään virkkeessä suomalaistaustaiset eivät ole lauseen subjektina, ja siksi heistä välittyy jälleen jokseenkin passiivinen kuva: ikään kuin median tehtävä olisi aktivoida suomalaistaustaiset osallistumaan demokratiaan. Siten esimerkin (1) luoma kuva ruotsinsuomalaisista yleisönä ei tue aktiivisen yleisön käsitystä, jonka esitin luvussa 2.1. Seuraavassa esimerkissä ruotsinsuomalaisista puhutaan edelleen yleisöyden näkökulmasta:

- (2) Kuinka onnistumme luomaan niin mielenkiintoista ohjelmaa, että katsojat innostuvat meistä riippumatta iästä, asuinpaikasta tai suomen kielen osaamisen tasosta?

Esimerkissä (2) ruotsinsuomalaisia nimetään *katsojiksi*. Katsoja on siinä mielessä rajatumpi ilmaus kuin yleisö, että se viittaa tiettyyn median käytön tapaan. Esimerkissä (2) katsojiin liitetään myös määrite *riippumatta iästä, asuinpaikasta tai suomen kielen osaamisen tasosta*. Näin yleisöstä annetaan kuva, että siihen kuuluu monen ikäisiä, ympäri Ruotsia asuvia ja eri tavoin suomea osaavia henkilöitä. Esimerkissä (2) määritellään siten SVT Uutisten yleisökäsitystä ja sitä myöten käsitystä ruotsinsuomalaisuudesta: siitä, kuinka heterogeenisen vähemmistöryhmän ruotsinsuomalaiset muodostavat. Tämä tukee aiempia tutkimustuloksia ruotsinsuomalaisten erilaisista identiteettikäsityksistä (ks. luku 2.2). Seuraavassa esimerkissä puhutaan samanaikaisesti yleisöstä ja ruotsinsuomalaisuudesta:

- (3) Uskomme, että sinulla on vastauksia, joita haemme. Sinulla, jolla on suomalaiset juuret ja joka asut Ruotsissa.

Esimerkissä (3) puhutaan ikään kuin samanaikaisesti ruotsinsuomalaisista ja SVT Uutisten yleisöstä. Esimerkin (3) sinä-pronominilla viitataan samaan aikaan sekä yleisöön että ruotsinsuomalaisiin, ja selvästi ruotsinsuomalaisuutta määritellään *sinä*-sanaan liitetyillä määritteillä: *jolla on suomalaiset juuret ja joka asut Ruotsissa*. Esimerkin (3) perusteella siis ruotsinsuomalainen on henkilö, jolla on suomalaiset juuret ja joka asuu Ruotsissa. Seuraavassa esimerkissä yleisö ja ruotsinsuomalaiset rinnastetaan vielä selkeämmin:

- (4) Suurin osa yleisöämme on pitkään ollut sukupolvi, joka muutti tänne 60-luvulla ja Ruotsia on tarkasteltu suomalaisin silmin. Nyt suuren muuttoaallon suomalaiset ovat asuneet täällä viitisenkymmentä vuotta. Toinen ja kolmas sukupolvi muodostavat yhdessä noin 80% kohdeyleisöstämme.

Esimerkissä (4) SVT Uutisten yleisöä ja sen muuttumista määritellään ikään kuin ruotsinsuomalaisuuden kautta. Ensin käytetään substantiivilauseketta *sukupolvi, joka muutti tänne 60-luvulla* perfektimuotoisessa lauseessa ja tällä tavoin kerrotaan, että yleisö on perinteisesti koostunut tällaisista henkilöistä. Virke jatkuu passiivimuotoisella lauseella *Ruotsia on tarkasteltu suomalaisin silmin*. Tällä viitataan siis 1960-luvulla Ruotsiin muuttaneeseen sukupolveen, ja lauseesta saa käsityksen, että 1960-luvulla Ruotsiin muuttaneet suomalaiset ovat identifioituneet enemmän suomalaisuuteen kuin ruotsalaisuuteen. Toisessa ja kolmannessa virkkeessä kerrotaan *nyt*-adverbilla sekä preesensmuotoisin verbein, miten asia on tällä hetkellä: toisessa virkkeessä kerrotaan ensin, että 1960–1970-lukujen suurista muuttoaalloista on jo vuosikymmeniä aikaa, ja tämän ensimmäisen sukupolven ruotsinsuomalaiset alkavat olla jo ikääntyneitä. Kolmannessa virkkeessä kerrotaankin, että toinen ja kolmas sukupolvi muodostavat suurimman osan SVT Uutisten kohdeyleisöstä.

Identifioituminen ruotsalaisuuteen tai suomalaisuuteen ilmenee blogikirjoituksissa myös Ruotsin ja Suomen nimeämisenä ja siinä, miten näistä maista puhutaan. Usein Ruotsi ja Suomi nousevat esiin jopa samassa virkkeessä, ikään kuin vertailun kohteina:

- (5) Hän on ylpeä juuristaan ja käy mielellään idässä vertailemassa kesämaataan Ruotsiin.

Esimerkissä (5) käytetään nimitystä *kesämaa*, jolla viitataan Suomeen lomanviettopaikkana. *Vertailla*-verbillä *kesämaa* ja Ruotsi asetetaan vastakkain. Ajatus Suomesta lomanviettopaikkana käy ilmi myös seuraavasta esimerkistä:

- (6) Jussi teki töitä hiki hatussa tienatakseen kasaan loman Suomessa. Silloin sai elää täysillä.

Esimerkissä (6) Suomelle ei sinänsä anneta mitään nimitystä, mutta mielenkiintoisen esimerkistä tekee Suomeen liitetty ilmaus *elää täysillä*. Ilmaus antaa sen mielikuvan, että Suomessa elämä on jollakin tavalla parhaimmillaan. Toisaalta imperfektimuotoinen lause

kertoo, että näin asiat olivat ennen. Jälkimmäisestä virkkeestä herää siten mielikuva, että ajattelutavat tai vähintäänkin ajat ovat tästä muuttuneet. Suomesta puhutaan myös seuraavassa esimerkissä, tällä kertaa sitä nimetään jonkinlaisena kiinnostuksen kohteena:

- (7) Mutta Suomi herättää meissä uteliaisuutta. Haluamme mielellämme tietää, mitä Suomessa tehdään kätevämmin kuin täällä ja meitä kiinnostaa seurata ilmiöitä ja trendejä esi-isiemme maasta.

Esimerkin (7) ensimmäisessä virkkeessä Suomeen yhdistetään substantiivi *uteliaisuus*. Suomi on virkkeen subjektina, ja tästä syystä sen merkitys korostuu (verrattuna esimerkiksi lauseeseen *olemme kiinnostuneita Suomesta*). Selvästi siis Suomi koetaan tärkeäksi, ja siellä tapahtuvista asioista halutaan pysyä perillä. Toisessa virkkeessä taas vertaillaan Suomea ja Ruotsia *kuin*-sanalla. Sivulauseeseen *mitä Suomessa tehdään kätevämmin kuin täällä* liittyy olettaus, että jotakin Suomessa tehdään kätevämmin kuin Ruotsissa. Toisessa virkkeessä huomionarvoista on myös, että Suomesta käytetään ilmausta *esi-isien maa*. Näin ollen virkkeessä tulee ilmi ruotsinsuomalaisten suomalaiset juuret ja niiden tärkeys. Seuraavassa esimerkissä taas puhutaan Ruotsista, johon liitetään tietty arkielämän näkökulma:

- (8) Nuorille ruotsinsuomalaisille sukupolville Ruotsi on luonnostaan kotimaa. Myös monet vanhemmat tuntevat Ruotsin meidän maaksemme, jossa teemme työtä, rakastamme, kärsimme ja kasvamme. Ruotsin poliittiset päätökset vaikuttavat suoraan meihin.

Esimerkin (8) ensimmäisessä virkkeessä Ruotsi rinnastetaan *olla*-verbillä sanaan *kotimaa*. Näin Ruotsiin liitetään tietty tuttuuden tunne. Seuraavassa virkkeessä Ruotsista puhutaan metaforalla *meidän maamme*. Ilmaukseen liitetään verbit *tehdä työtä*, *rakastaa*, *kärsiä* ja *kasvaa*. Verbit antavat mielikuvan Ruotsista jonkinlaisena arkielämän tapahtumapaikkana. Viimeisessä virkkeessä taas Ruotsi ikään kuin henkilöidään yhdeksi instituutioksi (verrattuna ilmaukseen *Ruotsin hallitus tekee poliittisia päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan meihin*). Toisaalta viimeinen virke herättää mielikuvan myös siitä, että Ruotsin hallitus ikään kuin yksinään päättää kansalaistensa asioista, eikä yksittäisellä kansalaisella ole vaikutusmahdollisuuksia.

Blogikirjoitusten yhteiskunnallisen kontekstin huomioon ottaen viimeisestä virkkeestä herää myös kysymys, viitataanko poliittisilla päätöksillä kenties nimenomaan Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan.

Esimerkit (7) ja (8) luovat mielikuvan ruotsinsuomalaisten jonkinasteisesta yhteisöllisyydestä ja ”me-hengestä”. Yhteisöllisyys käy ilmi sekä me-persoonapronomineista (kuten ilmauksessa *Suomi herättää meissä uteliaisuutta*) että monikon ensimmäisessä persoonassa taivutetuista verbeistä (kuten ilmauksessa *monet vanhemmat tuntevat Ruotsin meidän maaksemme, jossa teemme työtä, rakastamme, kärsimme ja kasvamme*). Näin ruotsinsuomalaisuudesta annetaan kuva, että se on jotakin yhteisesti jaettua ja koettua ja että suomalaiset juuret koetaan ruotsinsuomalaisia yhdistäväksi tekijäksi.

Ruotsinsuomalaisista ja SVT Uutisten yleisöstä voidaan edellä mainittujen diskurssien valossa esittää joitakin pohdintoja. Blogikirjoitukset antavat ruotsinsuomalaisista ensinnäkin sellaisen kuvan, että alun perin Suomesta Ruotsiin muuttaneet suomalaiset eivät ole yleisesti ottaen osanneet ruotsia kovin hyvin ja ovat siksi tarvinneet SVT Uutisten kaltaisia suomenkielisiä medioita kertomaan Ruotsin tapahtumista suomeksi. Nuoremmista ruotsinsuomalaisista taas annetaan blogikirjoituksissa sellainen kuva, että he osaavat ikään kuin luonnostaan ruotsin kielen ja että heillä on tästä syystä kenties muita käyttötarkoituksia ruotsinsuomalaisten asioita käsittelevälle medialle. Toisen ja kolmannen sukupolven ruotsinsuomalaisten myös todetaan nykyisin olevan SVT Uutisten suurin yleisö.

Blogikirjoituksissa puhutaan myös Suomesta ja Ruotsista. Näin blogikirjoitukset luovat kuvaa siitä, miten ruotsinsuomalaiset identifioituvat suomalaisuuteen tai ruotsalaisuuteen. Blogikirjoitukset luovat ensinnäkin mielikuvan siitä, että Suomi on ollut aikaisemmin rakas kotimaa (etenkin Suomesta alun perin muuttaneille), ja Suomeen on saatettu tuntea kaipuuta. Monelle ruotsinsuomalaiselle Suomi on saattanut olla myös ”kesämaa”, jonkinlainen lomanviettopaikka, jossa ei kuitenkaan ole eletty arkielämää. Suomesta ja Ruotsista puhuttaessa blogikirjoitukset herättävät mielikuvan myös siitä, että nuorille ruotsinsuomalaisille Ruotsi on luonnostaan kotimaa – hehän ovat syntyneet Ruotsissa. Vaikuttaa siltä, että Suomi maana ja yhteiskuntana sekä suomalaisuus kulttuurina kiinnostaa edelleen ruotsinsuomalaisia. Tämän

voikin tulkita merkiksi arvostuksesta omia suomalaisia juuria kohtaan: blogikirjoituksissa nimittäin määritellään ruotsinsuomalaisuutta suomalaisten juurien ja Ruotsissa sijaitsevan asuinpaikan kautta. Toisaalta blogikirjoituksissa annetaan myös vaikutelma, että ruotsinsuomalaiset (ja sitä myöten SVT Uutisten yleisö) on nykyisin yhä heterogeenisempi ihmisryhmä: ruotsinsuomalaisia on jo lähes kaikissa ikäluokissa, heitä asuu nykyisin ympäri Ruotsia ja heidän suomen kielen taitonsa vaihtelevat.

Blogikirjoituksista saamani havainnot tukevat aikaisempaa ruotsinsuomalaisia koskevaa tutkimusta (luku 2.2). Blogikirjoitukset antavat ruotsinsuomalaisista ensinnäkin sellaisen kuvan, että vaikka Ruotsi nykyisin kenties koetaankin kotimaaksi, suomalaiset juuret vaikuttavat olevan ruotsinsuomalaisille edelleen tärkeitä ja monille jopa ylpeyden aihe. Yhä useammat ruotsinsuomalaiset puhuvat ruotsia (nuoremmat kenties jopa äidinkielenään), ja toisaalta yhä harvempi ruotsinsuomalainen osaa suomea ainakaan äidinkielen tasoisesti. Ruotsinsuomalaiset ovat yhä heterogeenisempi vähemmistöryhmä, ja näin ollen ruotsinsuomalaisuus voidaan kokea hyvin eri tavoin. Toisaalta ruotsinsuomalaisuus vaikuttaa blogikirjoitusten perusteella olevan yhdistelmä suomalaisia juuria ja Ruotsissa elettyä elämää, ja tähän aiemmassa tutkimuksessakin on usein päädytty.

Edellä sanottuun on tarpeen lisätä, että tällaisen kuvan ruotsinsuomalaisuudesta saa SVT Uutisten blogikirjoitusten perusteella. Kokonaan toinen kysymys on, kuinka suuri osa ruotsinsuomalaisista todella ajattelee ja kokee tällä tavoin. Näin ollen blogikirjoituksista tekemiäni havaintoja ei voida yleistää koskemaan kaikkia ruotsinsuomalaisia, vaikkakin samaan aikaan blogikirjoitusten on tulkittava ainakin osittain heijastelevan ruotsinsuomalaisten identiteettikäsityksiä.

3.3.4 SVT Uutisten diskurssi

SVT Uutisia nimetään ja kuvataan blogikirjoituksissa sekä vähemmistömedian että yleisemmin mediainstituution näkökulmista. Esimerkissä (9) SVT Uutisia peilataan niin muihin Ruotsin suomenkielisiin medioihin kuin ylipäätään muihin medioihin ja median käyttöön:

- (9) SVT Utistien yleisö on muuttunut ja mediaa käytetään nyt monella eri tavalla. Ennen tärkein ruotsinsuomalaisen median tehtävä oli pitää suomenkieliset suomeksi kartalla siitä, mitä Ruotsissa tapahtui ja luoda täällä asuville suomalaisille edellytykset osallistua demokraattiseen keskusteluun.

Ensimmäisessä virkkeessä puhutaan *mediasta*, ja sitä kuvataan passiivimuotoisella verbillä *käyttää*. Näin ollen median käyttäjiin eli yleisöön otetaan tässä jokseenkin etäisempi näkökulma, ja virkkeessä puhutaankin yleisöstä selvästi yleisellä tasolla. Toisaalta virkkeessä puhutaan myös median käytön monista eri käyttötavoista tai -tarkoituksista, ja tämän voi tulkita osin viittaavan myös yhteiskunnan medioitumisen käsitykseen. Vaikka medialla viitataan selvästi mediaan ja median käyttöön yleisesti, sen voidaan nähdä viittaavan myös SVT Utisiin. Toisessa virkkeessä SVT Utisista ja muista Ruotsin suomenkielisistä medioista käytetään ilmausta *ruotsinsuomalainen media*. Ilmauksessa merkillepantavaa on, että siinä puhutaan nimenomaan ruotsinsuomalaisesta eikä esimerkiksi suomenkielisestä mediasta. Ilmauksessa tuodaan näin esiin kulttuurin näkökulma, ja siinä korostuu uutisaiheiden merkitys, ei niinkään kieli. Viimeisessä SVT Utisia koskevassa esimerkissä esitetään SVT Uutiset laajemmassa kontekstissa, ja siinä tuodaan esiin myös toimituksen näkökulma:

- (10) Analysoimme Utisia ja ympäristöä, keskustelemme aiheesta toimituksen kanssa, tapaamme yleisöä ja hioimme ohjelmiamme vastataksemme tulevaisuuden tosiasioihin. Ja ollaksemme parempia yleisöllemme.

Ensimmäisessä lauseessa rinnastetaan SVT Uutiset ja *ympäristö*. *Ympäristö*-sanaa voidaan tässä kontekstissa pitää monitulkintaisena: mitenkään ilmiselvää ei ole, viitataanko sillä ruotsinsuomalaiseen kontekstiin vai kenties koko ruotsalaiseen yhteiskuntaan. Toisessa lauseessa *toimitus*-sanaan taas liitetään *keskustella*-verbi, ja tässä tuodaan esiin toimituksen päättävältä mediasisältöjen tuottamisessa. Lauseesta saa sen mielikuvan, että toimittajilla on ainakin jossakin määrin mahdollisuus vaikuttaa sisältöjen tuottamiseen. Seuraavassa lauseessa puolestaan puhutaan *tulevaisuuden tosiasioista*. Tulkinnanvaraiseksi jää, mihin tällä viitataan: viitataanko tällä ruotsinsuomalaisen yleisön muuttuviin tarpeisiin, median murrokseen vai kenties molempiin. Viimeisessä virkkeessä korostuu yleisön palvelemisen tehtävä: siinä

korostuu ajatus siitä, että SVT Uutiset on olemassa yleisöään varten ja että tälle yleisölle on siksi pyrittävä tarjoamaan niitä sisältöjä, joita se toivoo.

- (11) Mitä mieltä sinä olet? Miten Uutisten on valvottava Ruotsin tapahtumia?
Kenelle meidän tulee puhua Uutisissa?

Esimerkin (11) ensimmäisessä virkkeessä puhutellaan lukijaa ja yritetään siten aktivoida yleisöä mukaan vaikuttamaan SVT Uutisten tarjontaan. Tämän voikin tulkita merkiksi mediablogista, jossa pyritään tarjoamaan toimituksellista lisäsisältöä: uutisoinnissa yleisösuhte yleensä jää hieman etäisemmäksi, mutta tämän kaltainen mediablogi mahdollistaa tiiviimmän yleisösuhteen luomisen. Toisessa virkkeessä SVT Uutisille annetaan jonkinlainen yhteiskunnan valvontatehtävä *valvoa*-verbiä käyttämällä. Virke herättääkin mielikuvan SVT Uutisista vallan vahtikoirana, ja mielenkiintoista virkkeessä on myös, että siinä puhutaan nimenomaan ruotsalaisen yhteiskunnan ”valvomisesta”. Virkkeeseen sisältyy olettaus, että jollakin tavalla ja jossakin määrin Ruotsin tapahtumia on valvottava. Esimerkin (11) viimeisessä virkkeessä puolestaan pohditaan SVT Uutisten yleisöä: virkkeessä kysytään, keitä SVT Uutisten tulisi puhutella ja siten SVT Uutiset ikään kuin pyytää yleisöään ”ilmiantamaan” itsensä. Näin ollen virkkeeseen liittyy tietynlainen yleisön uudelleen määrittelyn tarve.

Blogikirjoituksissa nimetään ja kuvataan sekä SVT Uutisia ja muuta Ruotsissa toimivaa suomenkielistä mediatoimintaa että mediaa ja median luonnetta yleisemmin. SVT Uutisille annetaan ensinnäkin joitakin tehtäviä. Yksi ja kenties useimmin toistuva on yleisön palvelemisen tehtävä. Blogikirjoituksissa annetaan sellainen mielikuva, että SVT Uutiset haluaa pyrkiä vastaamaan yleisön muuttuviin tarpeisiin, ja siksi yleisöä yritetäänkin aktivoida mukaan sisällöntuotantoon. Ylipäättään blogikirjoituksissa halutaan todeta, että sitä mukaa kuin ruotsinsuomalainen yleisö ja sen tarpeet muuttuvat, myös SVT Uutisten on kyettävä muuttumaan mukana. Tietynlainen yleisön uudelleen määrittely vaikuttaakin blogikirjoitusten perusteella olevan juuri nyt ajankohtaista SVT Uutisissa. SVT Uutisten toisena tehtävänä mainitaan valvontatehtävä, mikä taas herättää mielikuvan SVT Uutisista vallan vahtikoirana, siis päätöksentekijöiden ja muiden valtaa pitävien toimijoiden tekemisiä valvomassa. Blogikirjoitukset antavat SVT Uutisista myös sellaisen kuvan, että sen toimittajilla on ainakin jossain määrin päätäntävaltaa sisällöntuotannossa.

3.3.5 Päätelmiä SVT Uutisten blogikirjoituksista

Edellä tarkastelin valitsemiani kahta SVT Uutisten blogikirjoitusta tekstilajikontekstin tasolla ja sisällön ja kielivalinnan näkökulmasta sekä ruotsinsuomalaisuuden ja SVT Uutisten diskurssien näkökulmista.

Luvussa 1.2 totesin, että blogikirjoitukset (kuten koko muukin tutkimusaineistoni) voidaan nähdä osana koko ruotsinsuomalaisuuden historiallista, poliittista ja kulttuurista kontekstia Ruotsissa. Tämän lisäksi blogikirjoituksia voidaan tarkastella myös tekstilajina: valitsemiani blogikirjoitukset vaikuttavat täyttävän mediablogille tai journalistiselle blogille tyypilliset piirteet, mikä käy ilmi paitsi blogikirjoitusten sijainnista ja ulkoasusta myös lukijan puhuttelusta. Oman painoarvonsa blogikirjoituksille antaa se seikka, että ne ovat toimituspäällikkö Elina Majakarin kirjoittamia – toimituspäälliköllä voidaan olettaa olevan suurin päätävävalta SVT Uutisissa siitä, miten ja mistä asioista puhutaan. Toimituspäällikön voidaan katsoa edustavan journalistista eliittiä (ks. luku 2.1).

Yksi huomionarvoinen seikka SVT Uutisten blogikirjoituksissa liittyy kielivalintoihin. Kummatkin blogikirjoitukset on julkaistu sekä ruotsiksi että suomeksi ja siten, että suomenkieliset versiot ovat ruotsinkielisten alla. Tämän voi olettaa heijastelevan SVT Uutisten kielipolitiikkaa ja enenevissä määrin myös ruotsinsuomalaisten omaa ”kielipolitiikkaa”: yhä suurempi osa SVT Uutisten yleisöstä ja ruotsinsuomalaisista puhuu ruotsia paremmin kuin suomea. Näin ollen SVT Uutiset ei harjoita toiminnassaan kielellistä purismia vaan toimii selkeästi sekä enemmistö- että vähemmistökielellä.

Blogikirjoituksista on erotettavissa kaksi diskurssia: ruotsinsuomalaisuuden ja SVT Uutisten diskurssit. Ruotsinsuomalaisuuden diskurssi käy ilmi puhuttaessa sekä ruotsinsuomalaisten historiasta ja SVT Uutisten muuttuneesta yleisöstä että Ruotsista ja Suomesta. Blogikirjoituksissa nostetaan hyvin selkeästi esiin se seikka, että sitä mukaa kuin ruotsinsuomalainen vähemmistöryhmä on muuttunut etenkin ruotsin kielen taidoiltaan, myös SVT Uutisten tehtävä on muuttunut: sen tehtävänä ei enää ole niinkään tarjota suomenkielisiä uutisia Ruotsissa asuville suomalaisille vaan suomalaistaustaisia kiinnostavia sisältöjä.

Blogikirjoituksissa annetaan ruotsinsuomalaisuudesta sellainen kuva, ettei suomen kielellä ole ruotsinsuomalaisuudessa niin suurta merkitystä kuin aiemmin, vaan keskeinen merkitys on ”alkuperällä” ja kulttuurisilla juurilla. Kielivähemmistöidentiteetin sijaan voidaan siis puhua jonkinlaisesta kulttuurivähemmistöidentiteetistä. Käsitys kielen merkityksestä tukee myös ajatusta etnolingvistisestä vitaliteetista ja siitä, ettei kielen katoaminen välttämättä tarkoita koko vähemmistöryhmän katoamista (ks. luku 2.2.1).

Ruotsinsuomalaisuutta tarkastellaan blogikirjoituksissa myös puhumalla ruotsinsuomalaisten suhteesta Ruotsiin ja Suomeen, ja maita jopa vertaillaan keskenään rinnastamalla ne samassa lauseessa. Ruotsi vaikuttaa luonnollisesti olevan ruotsinsuomalaisille arkielämän tapahtumapaikka, josta on vuosikymmenten kuluessa tullut ruotsinsuomalaisille kotimaa. Blogikirjoituksista saa kuitenkin sellaisen mielikuvan, että Suomi herättää ruotsinsuomalaisissa edelleen kiinnostusta, ja jollakin tavalla tämä kulttuurinen kytkös halutaan säilyttää. Blogikirjoitukset antavat yhtäältä sellaisen kuvan ruotsinsuomalaisista, että heidän etnolingvistinen identiteettinsä on yhdistelmä Ruotsissa elettyä elämää ja suomalaisia juuria. Toisaalta suomalaisuus vaikuttaa olevan monelle myös vaalimisen aihe ja tapa erottautua valtaväestöstä, minkä voi tulkita psykologisesti varman vähemmistön merkiksi.

SVT Uutisten diskurssissa nousee esiin sekä vähemmistömedian että ylipäättään median toimintalogiikan näkökulmat. Mainitsemisen arvoista blogikirjoituksissa on ensinnäkin, että niissä puhutaan ruotsinsuomalaisesta, ei suomenkielisestä mediasta. SVT Uutisista ja muista Ruotsin suomenkielisistä medioista puhutaan siis kulttuurisesta näkökulmasta kielellisen sijaan. Lisäksi SVT Uutisille annetaan blogikirjoituksissa tietynlainen valvontatehtävä, mikä herättää mielikuvan SVT Uutisista vallan vahtikoirana. Blogikirjoituksissa viitataan myös median murrokseen, joka vaikuttaa enenevissä määrin näkyvän myös SVT Uutisissa. Tämän lisäksi blogikirjoitukset viittaavat myös aktiivisen yleisön käsitykseen kehottamalla yleisöä osallistumaan sisällöntuotantoon.

4 Päätelmiä SVT Uutisista ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana

Pro gradu -tutkielmani on tapaustutkimus, jonka kohteena on Ruotsin television alaisuudessa toimiva SVT Uutiset. Pyrin keräämään tapaustutkimukseni kohteesta mahdollisimman monipuolista aineistoa, jotta tutkimukseni perusteella voitaisiin tehdä alustavia johtopäätöksiä siitä, millaista kuvaa ruotsinsuomalaisuudesta SVT Uutisten sisällöissä annetaan ja miten SVT Uutiset ylipäänsä määrittelee itsensä vähemmistön mediana ja mediainstituutiona. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miten SVT Uutiset määrittää roolinsa ruotsinsuomalaisen vähemmistön mediana?
2. Millaisena ruotsinsuomalaisuutta kuvataan SVT Uutisten sisällöissä?

Näihin kysymyksiin etsin vastauksia tutkimusaineistoni pohjalta. Tutkimukseni empiirinen osuus koostuu kolmesta eri aineistosta. Ensimmäisen osan tutkimukseni empiirisestä osuudesta muodostaa SVT Uutisten uutispäällikön kanssa tehty haastattelu. Haastatteluaineisto on jaoteltavissa kahteen eri osaan: SVT Uutisiin mediainstituutiona ja SVT Uutisiin vähemmistön mediana.

Haastatteluaineiston perusteella vaikuttaa siltä, että SVT Uutisten toimintaan mediainstituutiona vaikuttavat monet seikat, kuten koko mediakentän murros ja rahoituksen riittämättömyys. Lisäksi SVT Uutiset ottaa itselleen erilaisia tehtäviä: haastatteluaineistossa nousevat esiin ainakin informoinnin, valistajan ja päätöksenteon valvonnan roolit. SVT Uutisilla vaikuttaa olevan keskeinen rooli myös identiteettiaineksen tarjoamisessa ruotsinsuomalaiselle yleisölleen: identiteettiainesta tarjotaan nimenomana ruotsinsuomalaisin uutisaihein. SVT Uutisissa on nähtävissä myös vähemmistömedialle tyypillisiä ideologisia periaatteita: toimittajien eräänlaista natiivia ruotsinsuomalaisuutta pidetään toimituksessa selkeästi ihanteena, ja toisaalta valtamedioista halutaan erottautua myös erilaisilla, ruotsinsuomalaisiin liittyvillä aiheilla. Tärkeimmäksi tehtäväksi vaikuttaakin nousseen ruotsinsuomalaisia koskettavista aiheista uutisoiminen ja siten kulttuurisen identiteetin ylläpitäminen ja rakentaminen. Voidaan sanoa, että SVT Uutisissa on nähtävissä koko

vähemmistöryhmän kehitys: aiemmin tärkeää on ollut omakielisyys ja Suomen tapahtumat, nyt ruotsinsuomalaiset aiheet.

Toisen osan tutkimukseni empiirisestä osuudesta muodostavat seurantajaksot, joiden avulla tarkastelin SVT Uutisten verkkouutisia kahdesta eri näkökulmasta. Yhtäältä tarkastelin, mitkä uutisaiheet tavallisimmin nousevat esiin SVT Uutisten sivuilla, ja toisaalta kiinnitin huomiota myös siihen, missä suhteessa SVT Uutiset julkaisee suomen- ja ruotsinkielisiä uutisia. Tutkimusaineistoni antoi kaksi erittäin selkeää tulosta. Ensimmäinen näistä liittyy uutisaiheisiin. Aineistoni perusteella vaikuttaa siltä, että tavallisimmin SVT Uutiset nostaa esiin ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin ja Ruotsin vähemmistöpolitiikkaan liittyviä aiheita. Lisäksi vaikuttaa siltä, että vähemmistöpolitiikkaan liittyviä uutisia julkaistaan hieman enemmän kuin ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyviä. Vähemmistöpoliittisissa uutisissa nousevat useimmiten esiin ruotsinsuomalaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet, ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyvissä uutisissa taas ruotsinsuomalaiset ”esikuvat” ja suomenkielinen mediatarjonta.

Toinen selkeästi havaittavissa oleva tulos liittyy SVT Uutisten julkaisemien suomen- ja ruotsinkielisten uutisten määriin. Aineistoni perusteella vaikuttaa siltä, että SVT Uutiset julkaisee selvästi enemmän suomen- kuin ruotsinkielisiä uutisia. Lisäksi kaikki seurantajaksojen aikana julkaistut ruotsinkieliset uutiset yhtä lukuun ottamatta vaikuttivat olevan käännöksiä suomenkielisistä uutisista. Käännösten aiheet viittasivat samaan havaintoon kuin alkuperäistekstien aiheet: valtaosa uutisista käsitteli vähemmistöpolitiikkaa tai ruotsinsuomalaisuutta. Näiden tulosten voikin sanoa tukevan haastattelussa esiin nousseita seikkoja: keskeistä vaikuttavat olevan ruotsinsuomalaisia koskettavat aiheet. Ruotsinsuomalaisuudesta saakin uutisten perusteella sen kuvan, ettei siinä ole kyse vain joko suomalaisuuteen tai ruotsalaisuuteen identifioitumisesta, vaan suomalaisuus ja ruotsalaisuus vaikuttavat elävän rinnakkain ruotsinsuomalaisten elämässä. Suomen kielellä vaikuttaa edelleen olevan tärkeä symbolinen merkitys, mutta tärkeintä on kuitenkin ruotsinsuomalaisen identiteetin ylläpitäminen.

Kolmas osa aineistoani ovat SVT Uutisten verkkosivustolla julkaistut blogikirjoitukset. Blogikirjoituksissa huomionarvoista on ensinnäkin se seikka, että ne ovat toimituspäällikkö Elina Majakaran kirjoittamia, mikä antaa blogikirjoituksille oman painoarvonsa. Tärkeä seikka blogikirjoituksissa on myös kieleen liittyvä valinta: molemmat blogikirjoitukset on julkaistu sekä ruotsiksi että suomeksi ja siten, että ruotsinkielinen versio on ennen suomenkielistä. Ruotsin kieltä halutaan näin selvästi korostaa blogikirjoituksissa. Blogikirjoituksissa vaikuttaa korostuvan sama ajatus kuin haastattelussakin: aikaisemmin SVT Uutisten tehtävänä on ollut informoida Ruotsissa asuvia suomalaisia suomeksi ajankohtaisista tapahtumista, sittemmin tärkeämmäksi tehtäväksi on tullut tavoittaa nimenomaan ruotsinsuomalainen yleisö, ja nykyisin kielellä ei niinkään ole merkitystä. Ruotsinsuomalaisuudesta saakin sen mielikuvan, ettei suomen kielellä ole ainakaan käyttökielenä niin suurta merkitystä, vaan tärkeää on kulttuurinen identiteetti ja kulttuuriset juuret, joita halutaan ylläpitää. Mielenkiintoista on, että blogikirjoituksissa puhutaan myös SVT Uutisista ruotsinsuomalaisena mediana suomenkielisen median sijaan. Blogikirjoitukset tukevat haastattelua myös siinä, että niissä SVT Uutisten tehtäväksi nimetään päätöksenteon valvominen.

Aineistoni perusteella vaikuttaa siltä, että ruotsinsuomalaista vähemmistöä koskettavat aiheet ovat tulleet yhä tärkeämmäksi SVT Uutisille. Keskeistä ei niinkään ole kieli, joskin suomen kielellä vaikuttaa edelleen olevan tärkeä symbolinen merkitys sekä SVT Uutisille että ruotsinsuomalaisille. Ylipäätään aineistostani voidaan nähdä sekä SVT Uutisia että koko ruotsinsuomalaista vähemmistöryhmää koskettava seikka: aiemmin SVT Uutisten tehtävänä on ollut tarjota suomenkielisille asukkaille päivän tärkeimmät uutiset suomeksi, sillä aiemmin Ruotsissa asuvat suomalaiset eivät välttämättä osanneet ruotsin kieltä. Nyt kieltä tärkeämpää vaikuttavat olevan suomalaiset juuret ja oman kulttuurisen identiteetin ylläpitäminen. Tässä SVT Uutisilla vaikuttaakin olevan olennainen rooli: vähemmistön median voidaan sanoa omalta osaltaan vaikuttavan koko vähemmistön olemassaoloon, ja vaikuttaa siltä, että keskittymällä yhä useammin vähemmistöaiheisiin SVT Uutiset haluaa tarjota ruotsinsuomalaiselle yleisölleen identiteettiainesta. SVT Uutisilla saattaa tässä mielessä olla keskeinen merkitys ruotsinsuomalaisen identiteetin ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Tutkimukseni antaa kuitenkin vain alustavia havaintoja, joita tulee tutkia vielä syvemmin ja laajemmin luotettavampien tulosten saamiseksi. Oma tutkimukseni ei ota huomioon

ruotsinsuomalaisen yleisön mielipiteitä ja tarpeita *sinänsä*, vaan ainoastaan SVT Uutisten näkökulman ruotsinsuomalaisiin ja omaan asemaansa vähemmistömedianä. SVT Uutisten roolia ruotsinsuomalaisen vähemmistön medianä olisikin voinut tutkia vielä syvemmin selvittämällä, kuinka tärkeänä yleisö pitää SVT Uutisia esimerkiksi oman identifioitumisen kannalta ja missä määrin yleisö ylipäättään seuraa SVT Uutisten sisältöjä. Vaikka SVT Uutiset tavoittaakin laajan lukijakunnan, luvut eivät vielä kerro yleisön mediankäytön tavoista ja tarpeista. Omassa tutkimuksessani näkökulma on myös siinä mielessä rajattu, että fokus on nimenomaan SVT Uutisissa. Tutkimukseni olisi voinut käsitellä myös muita Ruotsissa toimivia suomenkielisiä medioita, ja tällä tavoin olisin saanut tutkimukseeni enemmän vertailupohjaa. Tutkimusaineistoni on myös siinä mielessä rajattu, että siihen kuuluvat vain SVT Uutisten verkkosisällöt. Ulkopuolelle jäävät näin ollen esimerkiksi televisiolähettykset, jotka ovat keskeinen osa SVT Uutisten sisällöntuotantoa. Televisiolähettyksistä olisi voinut saada vertailupohjaa verkkouutisille, ja olisin voinut pureutua vielä syvemmin siihen, mitkä aiheet SVT Uutisten sisällöissä nousevat esiin. Lopuksi voidaan lisätä, että tutkimukseni ulkopuolelle jäävät valtamedioiden (ja esimerkiksi SVT:n muiden osastojen) näkemykset vähemmistömedioista ja SVT Uutisista. Olisin voinut tutkia, miten SVT:n sisällä suhtaudutaan SVT Uutisiin, ja tällä tavoin olisin saanut vertailupohjaa SVT Uutisten uutispäällikön näkemyksille.

Hyödyllistä olisikin tutkia ruotsinsuomalaisen yleisön mediankäytön tapoja ja tarpeita kysymällä heiltä itseltään, mihin tarkoituksiin he käyttävät suomenkielisiä medioita ja missä määrin he käyttävät suomenkielisiä medioita ruotsinkielisiin verrattuna. Lisäksi tämän tutkimuksen tueksi olisi hyödyllistä tutkia muitakin Ruotsissa toimivia suomenkielisiä medioita. Yksi otollinen tutkimuskohde on Ruotsin radion alaisuudessa toimiva Sisuradio, joka on SVT Uutisten tapaan julkisen palvelun media. Aiheellista olisi tutkia myös valtamedioiden suhtautumista vähemmistömedioihin ja tietoisuutta Ruotsissa toimivista suomenkielisistä medioista.

Lähdeluettelo

Tutkimusaineisto

Eirto, Emma 2015, uutispäällikkö. Haastattelu Skype-videoneuvottelutyökalun välityksellä 22.1.2016.

SVT Uutiset 2016a. <http://www.svt.se/nyheter/utiset/>. Haettu 23.11.2015–17.1.2016.

SVT Uutiset 2016b. <http://blogg.svt.se/utiset/>. Haettu 25.5.2016.

Lähteet

Alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskeva Eurooppalainen peruskirja 1992.

http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1998/19980023/19980023_2. Haettu 26.5.2016.

Camauër, Leonor 2005. *En kartläggning. Minoritetsmedier och minoritetspolitik i Sverige*. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.

Christensen, Christian 2001. Minorities, multiculturalism and theories of public service.

Teoksessa: Kivikuru, Ullamaija (toim.), *Contesting the Frontiers. Media and Dimensions of Identity*. Göteborg: Nordicom. 81–102.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa:

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 24–42.

Fairclough, Norman 2002. *Miten media puhuu*. Suomentaneet Virpi Blom & Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.

Heinonen, Ari 2008. *Yleisön sanansijat sanomalehdissä*. Tampereen yliopisto: Journalismin tutkimusyksikkö.

Heinonen, Ari & Domingo, David 2009. Blogit journalismin muutoksen merkinä.

Teoksessa: Väliverronen, Esa (toim.), *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus. 68–87.

- Heinonen, Sirkka & Ruotsalainen, Juho 2015. *Kudos: Median ja journalismin viriäviä tulevaisuuksia. MEDEIA-hankkeen loppuraportti*. Tutu e-julkaisuja 4/2015. Turun yliopisto: Tulevaisuuden tutkimuskeskus.
https://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/e-tutu/Documents/eTutu_4-2015.pdf.
- Huovila, Tapani 2005. *Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja*. Helsinki: WSOY.
- Jaakkola, Maarit 2013. *Hyvä journalismi. Käytännön opas kirjoittajalle*. Vantaa: Kansanvalistusseura.
- Jansson, André 2001. Contested meanings. Audience Studies and the Concept of Cultural Identity. Teoksessa: Kivikuru, Ullamaija (toim.), *Contesting the Frontiers. Media and Dimensions of Identity*. Göteborg: Nordicom. 57–79.
- Jenkins, Richard 2014. *Social Identity*. Abingdon: Taylor and Francis.
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2016. *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kielilaki 2009/600. <http://www.minoritet.se/1299>. Haettu 26.5.2016.
- Kielitoimiston sanakirja 2016.
<http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>. Haettu 4.4.2016.
- Kunelius, Risto 2003. *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. Porvoo: WSOY.
- Kunelius, Risto, Noppari, Elina & Reunanen, Esa 2009. *Media vallan verkoissa*. Tampereen yliopisto: Tiedotusopin laitos.
- Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) 2007. *Tapauksetutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lainio, Jarmo 2014. The Art of societal ambivalence: A retrospective view on Swedish language policies for Finnish in Sweden. Teoksessa: Halonen, Mia, Ihalainen, Pasi & Saarinen, Taina (toim.), *Language policies in Finland and Sweden*. Bristol: Channel View Publications. 116–144.
- Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä 2009/724. www.minoritet.se/1299. Haettu 26.5.2016.

- Liebkind, Karmela 2010. Social Psychology. Teoksessa: Fishman, Joshua A. & García, Ofelia (toim.), *Handbook of language and ethnic identity: Volume 1: Disciplinary and regional perspectives*. Oxford: Oxford University Press. 18–31.
- Liebkind, Karmela & Henning-Lindblom, Anna 2015. Identitet och etnicitet – och språk? Teoksessa: Tandefelt, Marika (toim.), *Gruppspråk, samspråk och två språk. Svenskan i Finland – i dag och i går I:2*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 183–200.
- Markelin, Lia 2012. Finansiering av minoritetsspråkssändningar inom public service. Teoksessa: Olkinuora, Hannu, Ingves, Marit & Markelin, Lia, *Journalismin kohtalo mediamurroksessa. Överlevnadsstrategier för minoritetsmedier med fokus på public service*. Helsingfors: Finlands svenska tankesmedja Magma. 68–106.
- Matikainen, Janne & Villi, Mikko 2015. Aktiivinen yleisö? Tutkimus yleisön asenteista sisällön tuottamista ja jakelua sekä verkossa osallistumista kohtaan. *Media & viestintä* 38 (3). 147–164.
- Palm, Göran & Sandström, Håkan 2014. Migration between Politics, Journalism and PR. New Conditions for Power, Citizenship and Democracy? *Nordicom Review* 35 (Special Issue). 141–153.
- Parkvall, Mikael 2009. *Sveriges språk – vem talar vad och var? Rappling 1*. Rapporter från Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet. Stockholm: Stockholms universitet.
- Pietikäinen, Sari & Kelly-Holmes, Helen 2012. The Dangers of Normativity – the Case of Minority Language Media. Teoksessa: Blommaert, Jan, Leppänen, Sirpa, Pahta, Päivi & Räisänen, Tiina (toim.), *Dangerous Multilingualism. Northern Perspectives on Order, Purity and Normality*. London: Palgrave Macmillan. 194–204.
- Pietilä, Marika 2015. *Sverigeфиннар – en bortglömd minoritet*. Stockholms universitet, examensarbete för masterexamen i journalistik.
- Pynnönen, Anu 2013. *Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun Working Paper N:o 379.
<https://www.jyu.fi/jsbe/tutkimus/julkaisut/workingpaper/wp379>. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 6.1.2016.

Radio- och tv-lag 2010/696. <https://lagen.nu/2010:696>. Haettu 26.5.2016.

Regeringsbeslut 2013/83. Tillstånd för Sveriges Television för att sända tv och sökbar text-tv. <http://www.radioochtv.se/sv/att-sanda/tv/>. Haettu 26.5.2016.

Reunanen, Esa 2014. Toimittajan poliittinen identiteetti – Aktiivinen aatteenkannattaja, passiivinen puhelinpylväs vai jotain ihan muuta? Teoksessa: Luostarinen, Heikki & Raittila, Pentti (toim.), *Journalistin vapaus*. Tampere: Vastapaino. 46–73.

Reunanen, Esa & Koljonen, Kari 2014. *Toimittajan sanansijat*. Tampere: Tampere University Press.

Ruotsin kielilautakunta 2003. *Sveriges officiella minoritetsspråk – en kort presentation*. Stockholm: Norstedts Akademiska förlag.

Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2007. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 158–169.

Santana, Arthur D 2013. The New Role of Bilingual Newspapers in Establishing and Maintaining Social Group Identities among Latinos. Teoksessa: Rodriguez, America & Lasorsa, Dominic L. *Identity and Communication: New Agendas in Communication*. Abingdon: Routledge. 62–81.

Sarvimäki, Anneli, Palo-Bengtsson, Liisa, Kulla, Gunilla, Heikkilä, Kristiina & Ekman, Sirkka-Liisa 2007. Sellainen elämästä tuli. Teoksessa: Junila, Marianne & Westin, Charles (toim.), *Kahden puolen Pohjanlahtea II*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 509–542.

Sisuradio 2016. *SVT Uutiset vähentää Suomen valvontaansa*. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6346268>. Haettu 24.4.2016.

Sisuradio 2015. *Kuuntelu*. <http://sverigesradio.se/sida/default.aspx?programid=2514>. Haettu 21.12.2015.

Sisuradio 2012. *Suomalaistaustaiset Ruotsissa 2012*. Katsottavissa osoitteessa <http://sverigesradio.se/Diverse/AppData/Isidor/Files/185/13554.xlsx>. Haettu 9.11.2015.

- SOU 2015 = Statens offentliga utredningar 2015. *Medieborgarna & medierna. En digital värld av rättigheter, skyldigheter – möjligheter och ansvar*. Stockholm: Elanders Sverige AB.
- SOU 2005 = Statens offentliga utredningar 2005. *Rätten till mitt språk – Förstärkt minoritetsskydd*. Stockholm: Elanders Gotab AB.
- SOU 1997 = Statens offentliga utredningar 1997. *Steg mot en minoritetspolitik*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.
- Strömbeck, Jesper 2008. Medialisering och makt: En analys av mediernas politiska påverkan. *Statsvetenskaplig Tidskrift* 110 (4). 385–405.
- Suihkonen, Minna 2003. *"Kukaan ei halua elää semmoista elämää, jossa omaa ääntä ei kuulu": Haastattelututkimus etnisten vähemmistöjen omasta mediasta ja vähemmistötaustaisten toimittajien pääsystä valtamediaa*. Tampereen yliopisto: Journalismin tutkimusyksikkö.
- Suomela, Pia-Mari 2008. *Keskustelu kansallisesta vähemmistöasemasta Ruotsin lehdistössä. Kehysanalyysi Dagens Nyheterin ja Svenska Dagbladets kirjoittelusta ennen ja jälkeen vuoden 1999 valtiopäiväpäätöksen*. Tampereen yliopisto, pro gradu -tutkielma.
- Svensk mediedatabas 2016.
<http://smdb.kb.se/catalog/search?q=Uutiset+typ%3Atv&sort=OLDEST>. Haettu 29.3.2016.
- SVT 2015a. *Ett oberoende medieföretag i din tjänst*. <http://www.svt.se/omsvt/fakta/public-service/det-har-ar-public-service>. Haettu 16.11.2015.
- SVT 2015b. *Sverigespegling på SVT Nyheter*.
<http://www.svt.se/svts/article5391394.svt/BINARY/Sverigespegling%20p%C3%A5%20SVT%20Nyheter.pdf>. Haettu 25.1.2016.
- SVT Uutiset 2015. *Mediaprofessori: Vähemmistöt tarvitsevat erityisjärjestelyjä*.
<http://www.svt.se/nyheter/uutiset/mediaprofessori-vahemmistot-tarvitsevat-erillisjarjestelyja>. Haettu 30.12.2015.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Uimonen, Risto 2009. *Median mahti*. Helsinki: WSOY.

Ulkoasiainministeriö 2015. *Media*.

<http://www.finland.se/public/default.aspx?nodeid=36200&contentlan=1&culture=fi-FI>.
Haettu 21.12.2015.

Virta, Erkki 2007. Suomalaisuus ja ruotsalaisuus. Teoksessa: Junila, Marianne & Westin, Charles (toim.), *Kahden puolen Pohjanlahtea II*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 432–462.

Väliaverronen, Esa (toim.) 2009. *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Weckström, Lotta 2011. *Suomalaisuus on kuin vahakangas. Ruotsinsuomalaiset nuoret kertovat suomalaisuudestaan*. Turku: Siirtolaisinstituutti.

Weckström, Lotta 2008. *Representations of Finnishness in Sweden*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Ågren, Marja 2007. Risteilyllä – identiteettien välisellä matkalla. Teoksessa: Junila, Marianne & Westin, Charles (toim.), *Kahden puolen Pohjanlahtea II*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 486–508.

Liitteet

Liite 1. Seurantajaksojen uutisaiheet ja käännökset.

Ensimmäisen seurantajakson uutisaiheet.

Uutisen otsikko	Julkaisu- päivämäärä	Uutisen koodi	Ruotsinsuomalaisiin ja vähemmistö- politiikkaan liittyvät uutiset	Suomeen liittyvät uutiset	Ruotsiin liittyvät uutiset	Kansainvälisiin tapahtumiin/ muihin Pohjoismaihin kuin Ruotsiin liittyvät uutiset	Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvät uutiset
Saabin konkurssi toi monelle uuden uran Trollhättanissa	23.11.2015	1.1.1.			x		
Suomenkielisiä lapsiasiamiehiä yhdessätoista kunnassa	23.11.2015	1.1.2.	x				
Jorma Kontio vuoden 2015 ruotsinsuomalainen	23.11.2015	1.1.3.	x				
Valjakkala jälleen karkuteillä	24.11.2015	1.2.1.		x			
Nato hätäkokousta venäläiskoneen takia	24.11.2015	1.2.2.				x	
Ruotsi tiukentaa turvapaikkakäytäntöjä	24.11.2015	1.2.3.			x		

Pohjolaan havitellaan yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa	24.11.2015	1.2.4.					x
Taidemusiikkia rajat ylittäen	24.11.2015	1.2.5.	x				
Nedläggningen blev en ny start	24.11.2015	1.2.6.			x		
Meänkielille ja suomelle halutaan kielikeskus	25.11.2015	1.3.1.	x				
Uppsala tuplasi äidinkielen opetuksen	25.11.2015	1.3.2.	x				
Ministeri: Suomenruotsalaisille ei vähemmistöasemaa	27.11.2015	1.4.1.	x				
Mitä jos Suomi olisi yhä osa Ruotsia?	27.11.2015	1.4.2.					x
Uppsala fördubblade finskundervisningen	27.11.2015	1.4.3.	x				
yht. 14			7	1	3	1	2

Toisen seurantajakson uutisaiheet.

Uutisen otsikko	Julkaisu- päivämäärä	Uutisen koodi	Ruotsinsuomalaisiin ja vähemmistö- politiikkaan liittyvät uutiset	Suomeen liittyvät uutiset	Ruotsiin liittyvät uutiset	Kansainvälisiin tapahtumiin/ muihin Pohjoismaihin kuin Ruotsiin liittyvät uutiset	Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvät uutiset
Mediaselvitys kimmastutti vähemmistöedustajat	15.12.2015	2.1.1.	x				
Selvittäjä pahoittelee muotoilua vähemmistöistä	15.12.2015	2.1.2.	x				
Mediaprofessori: vähemmistöt tarvitsevat erillisjärjestelyjä	15.12.2015	2.1.3.	x				
Huovilan pilapiirroksat kirjaksi	15.12.2015	2.1.4.	x				
Santa Lucia raikui kouluissa	15.12.2015	2.1.5.	x				
Kaamos alkaa Kiirunassa	15.12.2015	2.1.6.			x		
”Sibelius on kaikkien sydämissä”	15.12.2015	2.1.7.		x			
Särbehandling ett livsvillkor för minoritetsmedier	15.12.2015	2.1.8.	x				
Utredaren beklagar formuleringen i mediautredningen	15.12.2015	2.1.9.	x				

Medieutredningen upprör minoritetsrepresentanter	15.12.2015	2.1.10.	x				
Kaivosyhtiöille vaaditaan laajempaa ympäristövastuuta	16.12.2015	2.2.1.					x
Smoukahontas-Sara loi avaruuskielen	16.12.2015	2.2.2.		x			
Kylpyhuoneet menevät kuumille kiville	16.12.2015	2.2.3.		x			
Mitä kuuluu Pajalaan?	16.12.2015	2.2.4.			x		
Keveneekö pukinkontti pakolaiskriisin aikana?	16.12.2015	2.2.5.			x		
Poliisi rekisteröi romanikerjäläisiä	16.12.2015	2.2.6.			x		
SVT kehittää vähemmistötarjontaansa	16.12.2015	2.2.7.	x				
Tiernatytöt Tukholmasta	16.12.2015	2.2.8.					x
Bastubaletten menee ihon alle	16.12.2015	2.2.9.	x				
Stjärnflickorna från Stockholm	16.12.2015	2.2.10.					x
Joulu on vaarallinen lemmikille	17.12.2015	2.3.1.			x		
Sulat vedet viivästyttivät siian pyyntiä	17.12.2015	2.3.2.		x			

Nevsille suurtilaus Kiinasta	17.12.2015	2.3.3.			x		
Solnaan suomenkielinen esikouluosasto	17.12.2015	2.3.4.	x				
Henkilöllisyyksiä aletaan tarkastaa	17.12.2015	2.3.5.			x		
Sara från Jakobstad skapade rymdvarelsespråken i nya Star Wars	17.12.2015	2.3.6.		x			
Polisen har kartlagt romska tiggare	17.12.2015	2.3.7.			x		
Julen innebär faror för sällskapsdjuren	17.12.2015	2.3.8.			x		
Jouluruuat Suomi-seurojen leipälaji	18.12.2015	2.4.1.	x				
Yksityisyrietykset majoittavat turvapaikanhakijoita	18.12.2015	2.4.2.			x		
Norjalainen lahjahanke - Suomelle tunturi	18.12.2015	2.4.3.				x	
Lohi on joulun poppis	18.12.2015	2.4.4.		x			
Poroja jää junan alle Etelä-Lapissa	18.12.2015	2.4.5.					x
Auerin vapautus jää voimaan	18.12.2015	2.4.6.		x			
Norges galna gränsgåva till Finland – vill ge bort berg	18.12.2015	2.4.7.				x	
Solna startar finsk förskoleavdelning	18.12.2015	2.4.8.	x				
yht. 36			13	7	10	2	4

Kolmannen seurantajakson uutisaiheet.

Uutisen otsikko	Julkaisu- päivämäärä	Uutisen koodi	Ruotsinsuomalaisiin ja vähemmistö- politiikkaan liittyvät uutiset	Suomeen liittyvät uutiset	Ruotsiin liittyvät uutiset	Kansainvälisiin tapahtumiin/ muihin pohjoismaihin kuin Ruotsiin liittyvät uutiset	Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvät uutiset
Harrastuksena japanilaiset hahmot	11.1.2016	3.1.1.			x		
Maailma suree David Bowieta	11.1.2016	3.1.2.				x	
Japanska karaktärer som hobby	12.1.2016	3.2.1.			x		
Kouluun heitetty polttopullo kiristi turvatoimia	12.1.2016	3.2.2.			x		
Yhä useampi kamera valvoo Helsinkiä	12.1.2016	3.2.3.		x			
Romaani sohaisee sukuhistoriaa	12.1.2016	3.2.4.			x		
Kiinnostus suomenkieliseen päivähoitoon kasvaa	12.1.2016	3.2.5.	x				
Ruotsin ja Suomen yhteistyö tiivistyi	12.1.2016	3.2.6.					x
Ruotsinsuomalaisen kulttuurin vuosi	12.1.2016	3.2.7.	x				
Vähemmistöpolitiikassa askelia eteen ja taakse	12.1.2016	3.2.8.	x				

Terrorin ja pakolaisvirran vuosi	12.1.2016	3.2.9.				x	
Bastubaletten paljastaa pehmeän puolen	12.1.2016	3.2.10.	x				
Talvikuvia	12.1.2016	3.2.11.					x
Intresset för finskspråkig förskola ökar	12.1.2016	3.2.12.	x				
Vähemmistökielet P2-kanavalla kirvoittavat reaktioita	13.1.2016	3.3.1.	x				
Suomalaiset lähtevät kaduille partioimaan	13.1.2016	3.3.2.		x			
Pääministeri tuomitsee rasistiset partiot	13.1.2016	3.3.3.		x			
Turvapaikanhakijoiden opetus käyntiin Suomessa	13.1.2016	3.3.4.		x			
Tero Pitkämäestä Vuoden urheilija	13.1.2016	3.3.5.		x			
Gatupatruller ökar i Finland	13.1.2016	3.3.6.		x			
Skärpning av skolsäkerhet efter ett brandattentat	13.1.2016	3.3.7.			x		
Tätare samarbete inom försvaret	13.1.2016	3.3.8.					x
Sverige finska kulturens år	13.1.2016	3.3.9.	x				
Fram- och motgångar för minoritetspolitik	13.1.2016	3.3.10.	x				
Terrorism och flyktingströmmen	13.1.2016	3.3.11.				x	

Pajalalaiset pettyneitä kaivoksen kohtaloon	14.1.2016	3.4.1.			x		
Liikunnasta tulossa luokkakysymys	14.1.2016	3.4.2.		x			
Maahansyöksyn syy on yhä mysteeri	14.1.2016	3.4.3.			x		
HBQ-asiakkaille hedelmöitysklinikka Tukholmaan	14.1.2016	3.4.4.			x		
Minoritetsspråken i P2 förbryllar lyssnarna	14.1.2016	3.4.5.	x				
Ruotsinsuomalaisvanhukset jälleen huijausten kohteena	15.1.2016	3.5.1.	x				
Luottokorttipetokset ovat lisääntyneet rutkasti	15.1.2016	3.5.2.			x		
"Emme päästä kotiin ventovieraita"	15.1.2016	3.5.3.			x		
Falska släktingar lurar äldre finnsktalande på pengar	15.1.2016	3.5.4.	x				
Fertilitetsbehandling även för HTBQ-personer	15.1.2016	3.5.5.			x		
yht. 35			11	7	11	3	3

Vähemmistöpolitiikkaan ja ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin liittyvät uutisaiheet.

	Vähemmistöpolitiikkaan liittyvät aiheet			Kulttuuriin liittyvät aiheet			
Uutisen koodi	Esikoulu	Kielell./kultt. oikeudet	Hallinto-alue	Ruotsinsuom. "esikuvat"	Traditiot	Suomenk. mediat	Muut
1.1.2.			x				
1.1.3.				x			
1.2.5.				x			
1.3.1.		x					
1.3.2.		x					
1.4.1.		x					
1.4.3.		x					
2.1.1.		x					
2.1.2.		x					
2.1.3.		x					
2.1.4.				x			
2.1.5.					x		
2.1.8.		x					
2.1.9.		x					
2.1.10.		x					
2.2.7.						x	
2.2.9.						x	
2.3.4.	x						
2.4.1.					x		
2.4.8.	x						
3.2.5.	x						
3.2.7.				x			
3.2.8.			x				
3.2.10.						x	

3.2.12.	x						
3.3.1.						x	
3.3.9.				x			
3.3.10.			x				
3.4.5.						x	
3.5.1.							x
3.5.4.							x
yht. 31	4	10	3	5	2	5	2

Kielijakauma ja käännökset.

	Uutisen koodi	Suomenkielinen uutinen	Ruotsinkielinen uutinen	käännös
Saabin konkurssi toi monelle uuden uran Trollhättanissa	1.1.1.	x		
Suomenkielisiä lapsiasiamiehiä yhdessätoista kunnassa	1.1.2.	x		
Jorma Kontio vuoden 2015 ruotsinsuomalainen	1.1.3.	x		
Valjakkala jälleen karkuteillä	1.2.1.	x		
Nato hätäkokousta venäläiskoneen takia	1.2.2.	x		
Ruotsi tiukentaa turvapaikkakäytäntöjä	1.2.3.	x		
Pohjolaan havitellaan yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa	1.2.4.	x		
Taidemusiikkia rajat ylittäen	1.2.5.	x		

Nedläggningen blev en ny start	1.2.6.		x	x
Meänkielille ja suomelle halutaan kielikeskus	1.3.1.	x		
Uppsala tuplasi äidinkielen opetuksen	1.3.2.	x		
Ministeri: Suomenruotsalaisille ei vähemmistöasemaa	1.4.1.	x		
Mitä jos Suomi olisi yhä osa Ruotsia?	1.4.2.	x		
Uppsala fördubblade finskundervisningen	1.4.3.		x	x
	yht.	12	2	2
Mediaselvitys kimmastutti vähemmistöedustajat	2.1.1.	x		
Selvittäjä pahoittelee muotoilua vähemmistöistä	2.1.2.	x		
Mediaprofessori: vähemmistöt tarvitsevat erillisjärjestelyjä	2.1.3.	x		

Huovilan pilapiirroksat kirjaksi	2.1.4.	x		
Santa Lucia raikui kouluissa	2.1.5.	x		
Kaamos alkaa Kiirunassa	2.1.6.	x		
”Sibelius on kaikkien sydämissä”	2.1.7.	x		
Särbehandling ett livsvillkor för minoritetsmedier	2.1.8.		x	x
Utredaren beklagar formuleringen i mediautredningen	2.1.9.		x	x
Medieutredningen upprör minoritetsrepresentanter	2.1.10.		x	x
Kaivosyhtiöille vaaditaan laajempaa ympäristövastuuta	2.2.1.	x		
Smoukahontas-Sara loi avaruuskielen	2.2.2.	x		x
Kylpyhuoneet menevät kuumille kiville	2.2.3.	x		
Mitä kuuluu Pajalaan?	2.2.4.	x		
Keveneekö pukinkontti pakolaiskriisin aikana?	2.2.5.	x		
Poliisi rekisteröi romanikerjäläisiä	2.2.6.	x		
SVT kehittää vähemmistötarjontaansa	2.2.7.	x		
Tiernatytöt Tukholmasta	2.2.8.	x		
Bastubaletten menee ihon alle	2.2.9.	x		

Stjärnflickorna från Stockholm	2.2.10.		x	x
Joulu on vaarallinen lemmikille	2.3.1.	x		
Sulat vedet viivästyttivät siian pyyntiä	2.3.2.	x		
Nevsille suurtilaus Kiinasta	2.3.3.	x		
Solnaan suomenkielinen esikouluosasto	2.3.4.	x		
Henkilöllisyyksiä aletaan tarkastaa	2.3.5.	x		
Sara från Jakobstad skapade rymdvarelsespråken i nya Star Wars	2.3.6.		x	
Polisen har kartlagt romska tiggare	2.3.7.		x	x
Julen innebär faror för sällskapsdjuren	2.3.8.		x	x
Jouluruuat Suomi-seurojen leipälaji	2.4.1.	x		
Yksityisyrietykset majoittavat turvapaikanhakijoita	2.4.2.	x		
Norjalainen lahjahanke - Suomelle tunturi	2.4.3.	x		
Lohi on joulun poppis	2.4.4.	x		
Poroja jää junan alle Etelä-Lapissa	2.4.5.	x		
Auerin vapautus jää voimaan	2.4.6.	x		

Norges galna gränsgåva till Finland – vill ge bort berg	2.4.7.		x	x
Solna startar finsk förskoleavdelning	2.4.8.		x	x
	yht.	27	9	9
Harrastuksena japanilaiset hahmot	3.1.1.	x		
Maailma suree David Bowieta	3.1.2.	x		
Japanska karaktärer som hobby	3.2.1.		x	x
Kouluun heitetty polttopullo kiristi turvatoimia	3.2.2.	x		
Yhä useampi kamera valvoo Helsinkiä	3.2.3.	x		
Romaani sohaisee sukuhistoriaa	3.2.4.	x		
Kiinnostus suomenkieliseen päivähoitoon kasvaa	3.2.5.	x		
Ruotsin ja Suomen yhteistyö tiivistyi	3.2.6.	x		
Ruotsinsuomalaisen kulttuurin vuosi	3.2.7.	x		
Vähemmistöpolitiikassa askelia eteen ja taakse	3.2.8.	x		
Terrorin ja pakolaisvirran vuosi	3.2.9.	x		

Bastubaletten paljastaa pehmeän puolen	3.2.10.	x		
Talvikuvia	3.2.11.	x		
Intresset för finskspråkig förskola ökar	3.2.12.		x	x
Vähemmistökielet P2- kanavalla kirvoittavat reaktioita	3.3.1.	x		
Suomalaiset lähtevät kaduille partioimaan	3.3.2.	x		
Pääministeri tuomitsee rasistiset partiot	3.3.3.	x		
Turvapaikanhakijoiden opetus käyntiin Suomessa	3.3.4.	x		
Tero Pitkämäestä Vuoden urheilija	3.3.5.	x		
Gatupatruller ökar i Finland	3.3.6.		x	x
Skärpning av skolsäkerhet efter ett brandattentat	3.3.7.		x	x
Tätare samarbete inom försvaret	3.3.8.		x	x
Sverige finska kulturens år	3.3.9.		x	x
Fram- och motgångar för minoritetspolitik	3.3.10.		x	x
Terrorism och flyktingströmmen	3.3.11.		x	x
Pajalalaiset pettyneitä kaivoksen kohtaloon	3.4.1.	x		

Liikunnasta tulossa luokkakysymys	3.4.2.	x		
Maahansyöksyn syy on yhä mysteeri	3.4.3.	x		
HBQT-asiakkaille hedelmöitysklinikka Tukholmaan	3.4.4.	x		
Minoritetsspråken i P2 förbryllar lyssnarna	3.4.5.		x	x
Ruotsinsuomalaisvanhukset jälleen huijausten kohteena	3.5.1.	x		
Luottokorttipetokset ovat lisääntyneet rutkasti	3.5.2.	x		
"Emme päästä kotiin ventovieraita"	3.5.3.	x		
Falska släktingar lurar äldre finsktalande på pengar	3.5.4.		x	x
Fertilitetsbehandling även för HTBQ-personer	3.5.5.		x	x
	yht.	24	11	11

Käännösten aiheet.

Uutisen koodi	Ruotsinsuomalaisiin ja vähemmistöpolitiikkaan liittyvät uutiset	Suomeen liittyvät uutiset	Ruotsiin liittyvät uutiset	Kansainvälisiin tapahtumiin/ muihin Pohjoismaihin kuin Ruotsiin liittyvät uutiset	Sekä Suomeen että Ruotsiin liittyvät uutiset
1.2.6.			x		
1.4.3.	x				
2.1.8.	x				
2.1.9.	x				
2.1.10.	x				
2.2.2.		x			
2.2.10.					x
2.3.7.			x		
2.3.8.			x		
2.4.7.				x	
2.4.8.	x				
3.2.1.			x		
3.2.12.	x				
3.3.6.		x			
3.3.7.			x		
3.3.8.					x
3.3.9.	x				
3.3.10.	x				
3.3.11.				x	
3.4.5.	x				
3.5.4.	x				
3.5.5.			x		
yht.	10	2	6	2	2

Tammerfors universitet
Fakulteten för språk, översättning och litteratur
Magistersstudier i flerspråkig kommunikation och översättningsvetenskap, svensk
översättning

SALOKANNAS, MIINA: *"Från invandrarperspektiv till minoritetsperspektiv" – SVT
Uutiset som sverigefinnarnas minoritetsmedium.*

Pro gradu-avhandling, 85 sidor + en bilaga och svenskspråkig sammanfattning, 12 sidor
Juni 2016

1 Inledning

Finnarna har en lång historia i Sverige och så har också finska språket. På 1960–1970-talet flyttade många finnar till Sverige för att få jobb och ett bättre liv i Sverige. På den tiden hade majoriteten till stor del en mycket negativ ställning till finnarna som bodde i Sverige och finska språket ansågs vara fult. På 1990-talet började man ändå ställa sig mer positivt till personer med finsk bakgrund och den finska minoriteten ansågs ha en historisk och viktig betydelse bland svenskarna. Sverigefinnarna har sedan 2009 haft en status som en av de nationella minoriteterna i Sverige och finska språket anses vara ett av de nationella minoritetsspråken. Dessutom verkar sverigefinnarna utgöra en stark språk- och kulturminoritet vars medlemmar är stolta över sina finska rötter och vill bevara dessa. Sverigefinnarna är dock en heterogen minoritetsgrupp och det verkar variera hur sverigefinnarna själva identifierar sig. En intressant fråga är hur sverigefinnarna identifierar sig och vem som egentligen anses vara sverigefinne.

En synonym till sverigefinne kan sägas vara *sverigefinländare*, *finländare i Sverige*. Detta ger en bild av en finländare som bor i Sverige. En annan definition av sverigefinne är den som Statistiska centralbyrån (SCB) använder: *person med finländsk bakgrund*. Den finländska bakgrunden kan delas in i tre generationer: den första generationens sverigefinnar (som ursprungligen flyttat från Finland till Sverige), den andra generationens sverigefinnar (den första generationens barn) och den tredje generationens sverigefinnar (den första generationens barnbarn). Hur man än definierar sverigefinskheten är det klart att rättigheterna hos sverigefinnarna lyfts fram alltmer i Sverige.

Det finskspråkiga mediet i Sverige anses representera den sverigefinska minoriteten och stödja dess lagstadgade status. Å andra sidan kan medierna inte anses vara helt neutrala aktörer – de väljer ju själva vilka teman som lyfts fram. Det som är intressant med det finskspråkiga mediet är hur det finskspråkiga mediet skildrar sverigefinskhet och hurdan roll det har i den minoritetspolitiska kontexten. Ett av de största finskspråkiga medierna i Sverige är SVT Uutiset. SVT Uutiset är en finskspråkig nyhetsredaktion inom Sveriges television SVT. Den producerar främst finskspråkiga nyhetssändningar och finskspråkiga webbnyheter för de finskspråkiga i Sverige. SVT Uutiset når en stor del av sverigefinnarna och hör dessutom till public service-medier.

Mina forskningsfrågor är följande:

1. Hur definierar SVT Uutiset sin roll som sverigefinnarnas minoritetsmedium?
2. Hur representerar SVT Uutiset sverigefinskheten i sitt innehåll?

Dessa frågor försöker jag få svar på genom att betrakta ett finskspråkigt medium i Sverige, SVT Uutiset. Min pro gradu-avhandling är således en fallstudie och därför försöker jag betrakta SVT Uutiset ur olika synvinklar samt få en mångsidig helhetsbild av SVT Uutiset.

Som forskningsmaterial har jag för det första en intervju som jag genomförde med nyhetschefen för SVT Uutiset. För det andra betraktar jag webbnyheterna som publicerats på SVT Uutisets webbplats. Jag samlade in nyheterna under tre uppföljningsperioder som jag slumpmässigt hade valt. För det tredje gör jag en diskursanalys av två bloggskrifter skrivna av Elina Majakari, redaktionschefen för SVT Uutiset. Med hjälp av bloggskrifterna betraktar jag hur SVT Uutiset nämner sverigefinskhet samt SVT Uutiset och vad det sägs om dessa teman. Först betraktar jag den minoritetspolitiska utvecklingen i Sverige samt de finskspråkiga medierna i Sverige.

1.1 Minoritetspolitisk bakgrund

Finska språket är ett av de nationella minoritetsspråken i Sverige. Likaså är sverigefinnarna en av de nationella minoriteterna i Sverige. Som nationell minoritet har sverigefinnarna vissa rättigheter. För det första har sverigefinnarna enligt minoritetslagen rätt till att ”behålla och

utveckla sin kultur i Sverige”. Lagen framhäver barns möjlighet att använda det egna minoritetsspråket och utveckla kulturell identitet. I minoritetslagen stadgas det också om det så kallade finska förvaltningsområdet. Enligt 8 § i minoritetslagen har den enskilda ”rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde.”.

Trots dessa lagar realiserar sverigefinnarnas rättigheter inte alltid i praktiken. Pietilä (2015) anser att det finns stora brister i den finskspråkiga äldreomsorgen, och trots minoritetslagen kan alla kommuner inte erbjuda finskspråkiga förskoleplatser för finskspråkiga barn. Pietilä (2015) påstår också att de minoritetspolitiska frågorna inte lyfts fram i de svenskspråkiga medierna och således är majoriteten inte medveten om den finskspråkiga minoriteten. På samma sätt tänker Suomela (2008) som konstaterar att de svenskspråkiga medierna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet framhäver vikten av minoriteterna, men lämnar inte plats för minoriteterna att motivera varför service på det egna minoritetsspråket anses vara viktigt.

1.1.2 De finskspråkiga medierna i Sverige och SVT Uutiset

I Sverige finns det flera finskspråkiga minoritetsmedier och nuförtiden finns det till exempel två finskspråkiga tidskrifter, Ruotsin Suomalainen och Suomen Uutisviikko. Dessutom finns det finskspråkig verksamhet inom de två public service-medierna Sveriges Television och Sveriges Radio. Sveriges Radio har en finskspråkig division Sisuradio som sänder sina program på tre radiokanaler. Sveriges Television har också en finskspråkig nyhetsredaktion SVT Uutiset som hör till SVT:s nyhetsdivision. Redaktionscheferna för både SVT Uutiset och Sisuradio har dock sagt att deras resurser är mycket begränsade och att problemet med de finskspråkiga redaktionerna i Sverige över huvud taget har varit majoritetens ointresse för minoriteterna.

1.2 Material och metod

I denna studie består materialet av tre olika helheter. Den första helheten är intervjun med nyhetschefen för SVT Uutiset. Intervjun ger den djupaste informationen om uppfattningarna och tankesätten på SVT Uutiset och de resultat som den ger kan också jämföras med de två andra helheterna. Den andra helheten består av webbnyheterna på SVT Uutisets webbplats.

Dessa nyheter betraktar jag med hjälp av tre observationsperioder. På basis av observationsperioderna kan jag få en uppfattning om vilka teman som vanligast lyfts fram i webbnyheterna och hurdan bild de ger av sverigefinnarna. Den tredje helheten består av två bloggskrifter skrivna av redaktionschefen för SVT Uutiset, Elina Majakari. Bloggskrifterna ger en djupare uppfattning om hur SVT Uutiset uppfattar den sverigefinska minoriteten och sig själv som ett minoritetsmedium. De resultat som jag får av dessa tre helheter jämför jag alltså med varandra för att betrakta om några drag av resultaten upprepas i mitt forskningsmaterial.

Materialet samlar jag in med hjälp av tre metoder: intervju, innehållsanalys och diskursanalys. Intervju som forskningsmetod hör till kvalitativ forskning och kan kopplas ihop med observation: förutom *vad* som sägs kan man i intervjun fästa uppmärksamhet på *hur* det sägs. Det finns tre typer av intervjuer: enkätintervju, djupintervju och temaintervju. Av dessa är temaintervju det populäraste sättet att samla in material. I denna studie har jag temaintervju som forskningsmetod. Jag har strukturerat temana och frågorna för intervjun redan innan den själva intervjun sker och under intervjun betraktar vilka aspekter den person som intervjuas lyfter fram. Jag har dock formulerat också några hjälpfrågor om personen inte lyfter fram sådana saker som är relevanta för min studie.

Innehållsanalys använder jag som forskningsmetod när jag samlar in webbnyheter publicerade på SVT Uutisets webbplats. Innehållsanalys är en av de vanligaste forskningsmetoderna i kvalitativ forskning och den kan delas in i mindre kategorier på olika sätt. Ett sätt är att tala om klassificering av innehållet (som beskriver materialet kvantitativt) och innehållsanalys (som beskriver materialet i ord). I denna studie använder jag både klassificering och innehållsanalys, men jag kallar min metod ändå för innehållsanalys. Med hjälp av nyhetsmaterialet som jag samlat in betraktar jag kvantitativt hur många nyheter det har publicerats om de teman som jag definierat och hur många finsk- och svenskspråkiga nyheter det har publicerats. Jag beskriver innehållen i nyheterna också i ord. Jag använder också teoristyrd innehållsanalys när jag analyserar webbnyheterna. Detta betyder att den teoretiska referensramen i min studie styr den tematiska klassificeringen av nyheterna.

Den tredje forskningsmetoden i denna forskning är diskursanalys. Diskursanalys koncentrerar sig på språkbruket och hur språket skapar social verklighet men är också en del av den. Diskursanalys kan sägas vara en problematisk forskningsmetod därför att den antingen kan anses utgöra en forskningsmetod eller en teoretisk referensram. I denna forskning utformar jag en kombination av innehållsanalys och diskursanalys: på makronivån är det mer fråga om innehållsanalys, det vill säga jag beskriver innehållen i de två bloggskrifterna i ord. På mikronivån koncentrerar jag mig på enstaka språkliga uttryck och betraktar hur man nämner och beskriver SVT Uutiset och sverigefinskheten i bloggskrifterna.

2 Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen i denna pro gradu-avhandling består av två teman: medielogik och mediernas roller och uppgifter i samhället samt sverigefinnarnas identitetsuppfattningar och mediernas roll som uppbyggare av identitet.

2.1 Faktorer som påverkar mediernas verksamhet och innehållsproduktion

Det finns olika faktorer som påverkar mediernas verksamhet. Den traditionellt idealiska verksamhetsprincipen har varit strävan efter objektivitet. Ett tecken på objektivitet kan sägas vara mediernas öppenhet i att möjliggöra för publiken att bedöma medieinnehållen t.ex. i redaktionens blogg. Förutom objektivitet finns det dock andra faktorer som påverkar verksamheten. För det första kan redaktörerna vilja lyfta fram ämnen de själva tycker är viktiga och således väcka samhällelig diskussion. I fråga om de finskspråkigas rättigheter i Sverige har de finskspråkiga medierna i Sverige antagligen en viss synvinkel och vissa ämnen som lyfts fram. Därtill vill publiken allt oftare delta i produktionen av medieinnehållen och det kan till och med talas om *den aktiva publiken*. I detta sammanhang blir relationen mellan medierna och publiken mycket tätare och denna utveckling kan sägas framhäva minoritetsmedierna som redan har en tätare relation till publiken än majoritetsmedierna. Journalismen är på väg att förändras också på det sättet att nya former av journalism blir en utmaning för de traditionella medierna och således blir resurserna hos allt fler medier begränsade. Detta innebär att en medieinstitution inte kan rapportera om alla möjliga ämnen utan medierna är tvungna att koncentrera sig på vissa ämnen. Således framkommer det allt mer specialiserad journalism och så kallade *niche*-medier.

De finskspråkiga medierna i Sverige kan räknas till niche-medier därför att de ofta koncentrerar sig på ämnen som rör den finskspråkiga minoriteten. För de finskspråkiga medierna kan resurserna sägas spela än ännu viktigare roll därför att dessa medier ofta är mindre och har en mindre publik jämfört med majoritetsmedierna. I Sverige anses de medier som riktar sig till minoriteterna ha en uppgift att förstärka minoriteternas ställning i samhället. Allmänt sagt kan minoritetsmedierna sägas ha olika ideologiska verksamhetsprinciper. Minoritetsmedierna strävar nämligen ofta efter att utmana tanken om majoritetsspråken som de enda språken som används i medierna. Minoritetsmedierna använder ofta enbart minoritetsspråket och lyfter således fram minoritetsspråket i medierna. Detta verksamhetssätt kan kallas för *lingvistisk purism*. Detta sätt är dock problematiskt på det viset att det innehåller ett antagande om att mottagarna talar minoritetsspråket som sitt modersmål, vilket de inte nödvändigtvis gör.

Medierna kan anses ha olika uppgifter och roller i samhället. Traditionellt sett har mediernas viktigaste uppgift varit att informera människorna. Denna uppgift härrör från medeltiden då det var viktigt för handelsmän att få information om vad som pågår på marknaderna. Därtill har medierna en stor roll i och med att de påverkar människorna och deras åsikter. På 1800–1900-talen ansågs medierna ha en direkt påverkan på människorna, men under 1930–1960-talen, i samband med den så kallade MCR-traditionen (Mass Communication Research) ändrades tankesätten och medierna ansågs för det mesta förmedla indirekt åsikter. Numera anses medierna påverka människorna och samhället genom att erbjuda diskussionsämnen: här är det fråga om den så kallade *agenda setting*-teorin. Enligt denna teori definierar medierna inte *vad* människorna tänker utan *vilka ämnen* de tänker på. Medierna kan lyfta fram ämnen som är av intresse för allmänheten. Ytterligare kan medierna sägas ha en uppgift att kontrollera beslutsfattarnas verksamhet. Redaktörerna själva har upplevt det viktigt förutom att kontrollera beslutsfattandet också lyfta fram samhällliga missförhållanden och orättvisor.

Medierna har också en samhällelig funktion: de skapar en slags samkänsla genom att lyfta fram gemensamma diskussionsämnen. Det kan vidare påstås att medierna hjälper människan att definiera sin identitet. Därför är det viktigt att märka hur kraftigt medierna påverkar människan och samhället. Förutom redaktörerna deltar också publiken i innehållsproduktionen. Det kan

till och med talas om *den aktiva publik* som innebär att publiken allt oftare har viljan att påverka hurdana innehåll medierna producerar.

När man forskar i medier är det också nödvändigt att märka hur journalism, medier och mediebruksvanor är på väg att förändras. Förutom att tankesätten har förändrats och medierna allt mer fokuserar på att erbjuda service i stället för varor har också publiken förändrats på det sättet att människorna allt oftare längtar efter individuella innehåll. På sistone har man börjat tala om ”niche”-medier som omfattar sådana medier som på något sätt är specialiserade på något ämnesområde och ofta riktar sina innehåll till en viss, begränsad publik.

2.2 Minoritetsidentitet och mediernas betydelse för minoriteterna

Det andra stora temat, sverigefinnarnas identitetsuppfattningar, betraktar jag genom att definiera begreppet *identitet* ur tre olika synvinklar och presentera tidigare forskning kring sverigefinnarna. Dessutom jämför jag tidigare forskningsresultat om sverigefinnarna med de tre olika synvinklarna på minoritetsidentitet.

Den första synvinkeln på identitet kallas för etnolingvistisk identitet. I etnolingvistisk identitet är det fråga om individens ursprung. En sådan identitetsuppfattning kan vara betydelsefull för individen för det första därför att man ofta tillägnar sig en sådan identitet redan i barndomen. Dessutom kan en uppfattning om ett gemensamt ursprung syfta till symboliskt släktskap. Etnolingvistisk identitet svarar också delvis på frågan om det existentiella dilemma. En annan synvinkel på identitet är språkgruppsidentitet. Språket kan vara av betydelse för identitet speciellt i sådana fall där språket är det största och mest synbara särdrag hos en språkgrupp. Detta kommer fram speciellt i språkminoritetsgrupper. Här är det också fråga om *etnolingvistisk vitalitet* som syftar till hur livskraftigt ett minoritetsspråk är jämfört med majoritetsspråket.

Den tredje synvinkeln på identitet är uppfattningen om psykologiskt säker och osäker minoritet. En psykologiskt osäker minoritet jämför sig med majoriteten i allt och identifierar sig med majoriteten. Medlemmarna i en psykologiskt osäker minoritet är inte stolta över sin bakgrund utan snarare skäms över sitt medlemskap. En psykologiskt säker minoritet i sin tur framhäver

sina särdrag, och medlemmarna i en sådan minoritet identifierar sig kraftigt med minoritetsgruppen. En sådan minoritet kan också kräva socialt erkännande för sina särdrag.

Sverigefinnarna som minoritet kan betraktas ur de synvinklar som presenterats ovan. För det första kan den etnolingvistiska identiteten sägas påverka sverigefinnarnas liv. Detta syns i att både finskheten och svenskheten samtidigt påverkar sverigefinskheten. Svenskheten är något sådant man identifierar sig med i det vardagliga livet men finskheten kan också anses vara något kärt och viktigt för många sverigefinnar. Många sverigefinnar känner sig på något sätt annorlunda än svenskarna, men de identifierar sig inte heller som finnar. För några sverigefinnar är finska språket viktigare än för andra, men språket verkar i alla fall ha symbolisk betydelse för minoritetsgruppen. Det kan också sägas att den sverigefinska minoriteten har drag av både psykologiskt säkra och psykologiskt osäkra minoriteter. Sverigefinskheten är något sådant som några medlemmar i minoriteten kan skämmas över, och det kan också finnas vilja att identifiera sig med majoriteten, det vill säga svenskarna. Å andra sidan verkar många sverigefinnar vara stolta över den finländska bakgrunden och den kan också upplevas som ett sätt att skilja sig från majoriteten.

Medierna bidrar till hur individerna skapar och upprätthåller identitet. Medierna skapar en gemenskapskänsla genom att lyfta fram gemensamma ämnen. Således skapar medierna en ”vi”-känsla och detta framhävs i minoritetsmedierna som riktar sitt innehåll till en viss publik. Dessutom kan medierna framhäva antingen heterogena eller homogena särdrag i kulturella identiteter. Minoritetsmediernas roll i minoritetens identitetsuppfattningar kan vara speciellt viktig. Personer med utländsk bakgrund kan nämligen uppleva minoritetsmediernas innehåll viktiga på grund av teman som berör minoriteternas kulturella rötter.

3 Analys och resultat

I detta kapitel presenterar jag mina forskningsresultat. Först analyserar jag intervjumaterialet (3.1), sedan webbnyheter publicerade på SVT Uutisets webbplats (3.2) och till slut bloggskrifterna publicerade likaså på SVT Uutisets webbplats (3.3).

3.1 Intervju med nyhetschefen för SVT Uutiset

Intervjun med nyhetschefen för SVT Uutiset genomförde jag i januari 2016 med hjälp av Skype-videosamtalsverktyget. Jag hade strukturerat några ämnesområden och hjälpfrågor innan jag genomförde själva intervjun men försökte skapa en så naturlig och informell diskussionssituation som möjligt. Själva analysmaterialet delade jag in i mindre bitar med tematiserande innehållsanalys som metod. Jag strukturerade två huvudteman: faktorer som påverkar verksamheten och innehållen i SVT Uutiset och SVT Uutisets roller som minoritetsmedium.

En viktig faktor som påverkar verksamheten hos SVT Uutiset är sändningstillståndet som definierar vad SVT Uutiset har som uppgift. Dessutom kan man anta att hela den minoritetspolitiska utvecklingen har bidragit till att SVT Uutiset finns. Numera publicerar SVT Uutiset nyheter både på finska och på svenska, men finska språket verkar ha symbolisk betydelse för SVT Uutiset. SVT Uutiset kan sägas vara ett tvåspråkigt medium men ändå verkar finska språket vara ett sätt för SVT Uutiset att skilja sig från majoritetsmedierna. Slutligen är också resurserna en faktor som påverkar verksamheten.

SVT Uutiset verkar inte uppvisa lingvistisk purism som verksamhetsmodell, men ändå verkar nyhetschefen anse att redaktörerna i en ideal situation är ”nativa” sverigefinnar. Enligt nyhetschefen kan redaktörerna relativt fritt bestämma vilka slags nyheter som publiceras. Å andra sidan är det inte bara redaktörerna som påverkar innehållen utan också publiken som alltmer vill delta och som också tas med i produktionen.

Nyhetschefen nämner några roller och uppgifter som SVT Uutiset har och tar. Som public service-medium har SVT Uutiset naturligtvis i uppgift att erbjuda medieinnehåll för allmänheten. Ändå konstaterar nyhetschefen att SVT Uutiset strävar efter att erbjuda alternativa synvinklar. Därför kan SVT Uutiset sägas vara ett niche-medium som har en viss synvinkel på teman som lyfts fram. Det blir också klart att SVT Uutiset har i uppgift att kontrollera beslutsfattandet och lyfta fram sådana minoritetspolitiska missförhållanden som andra medier inte nödvändigtvis fäster uppmärksamhet på.

3.2 Webbnyheterna

Jag genomförde tre observationsperioder under vilka jag samlade in alla nyheter som publicerades på SVT Uutisets webbplats. Således betraktade jag vilka ämnes- eller temaområden som upprepas i nyheterna, det vill säga vilka teman som oftast lyfts fram. På basis av den teoretiska referensramen skapade jag tre teman: nyheter som anknyter till Sverige och svenskheten, nyheter som anknyter till Finland och finskheten och nyheter som anknyter till sverigefinskheten. På basis av mitt material tillade jag ännu två teman: nyheter som anknyter till både Sverige och Finland och nyheter som anknyter till internationella händelser.

Sammanlagt publicerade SVT Uutiset 85 nyheter under observationsperioderna och av dessa nyheter anknöt största delen (31 nyheter) till sverigefinskheten. Näst oftast anknöt nyheterna till Sverige och svenskheten (24). Antalet nyheter som anknöt till Finland och finskheten var 15, till både Sverige och Finland 9 och till internationella händelser 6. Majoriteten av nyheterna publicerades på finska (63) och en mindre del på svenska (22). Alla svenskspråkiga nyheter förutom en var översatta från finskspråkiga nyheter och de översatta nyheterna handlade mest om sverigefinskheten.

Av de nyheter som anknöt till sverigefinskheten handlade 17 om minoritetspolitiska ämnen och 14 den sverigefinska kulturen. Av de nyheter som anknöt till minoritetspolitiken handlade 10 nyheter om sverigefinnarnas kulturella och språkliga rättigheter, 4 förskola och 3 det finska förvaltningsområdet. Av de nyheter som anknöt till den sverigefinska kulturen handlade största delen (5) om sverigefinska "förebilder", 5 nyheter om de finskspråkiga medierna i Sverige, 2 om sverigefinska traditioner och 2 om andra ämnen.

Nyheterna som anknyter till minoritetspolitiken lyfter ofta fram uppfattningen om att sverigefinnarnas rättigheter inte realiseras. Nyheterna som anknyter till den sverigefinska kulturen framhäver ofta sverigefinska förebilder och betydande sverigefinska personer inom kulturen. I nyheterna som anknyter till Sverige finns det två särdrag. Å ena sidan väcker nyheterna känslan av otrygghet och en negativ bild av Sverige, men å andra sidan presenteras Sverige som avancerat samhälle. Likaså är bilden av Finland splittrad. Å ena sidan ger nyheterna en negativ bild av Finland som något slags kontrollsamhälle, men å andra sidan

framhäver nyheterna finska förebilder och betydande finska kulturpersoner på samma sätt som nyheter som anknyter till sverigefinskheten. Nyheterna som anknyter till både Sverige och Finland lyfter fram det täta samarbetet mellan länderna och nyheterna som anknyter till internationella händelser framhäver känslan av otrygghet och tragiska händelser.

3.3 Bloggskrifterna av SVT Uutiset

Jag betraktade de två bloggskrifterna publicerade på SVT Uutisets webbplats på makro- och mikronivå. Först och främst kan bloggskrifterna betraktas som genre: de verkar ha sådana särdrag som mediebloggar eller journalistiska bloggar har. Det som är anmärkningsvärt är att bloggskrifterna har skrivits av Elina Majakari, redaktionschefen för SVT Uutiset. Redaktionschefen kan sägas påverka mest den synvinkel som redaktionen har. Att bloggskrifterna har skrivits av redaktionschefen och inte till exempel av någon av redaktörerna kan därför antas vara ett medvetet val.

En annan viktig aspekt med bloggskrifterna har med språkval att göra. Bloggskrifterna har nämligen publicerats både på svenska och finska och på det sättet att den svenskspråkiga versionen är före den motsvarande finskspråkiga. Detta kan sägas återspegla språkpolitiken i SVT Uutiset och också i hela den sverigefinska kontexten: alltför sverigefinnar (och således SVT Uutisets publik) kan svenska bättre än finska och därför är SVT Uutiset tvungen att använda både finska och svenska.

På mikronivå kan man skilja två diskurser: sverigefinskhetsens och SVT Uutisets diskurser. Först och främst kommer det fram i bloggskrifterna. Samtidigt som den sverigefinska minoritetsgruppen har utvecklats och förändrats har också SVT Uutiset och dess uppgift förändrats: tidigare har SVT Uutiset haft i uppgift att erbjuda finskspråkiga nyheter för de finskspråkiga i Sverige men numera är det viktigare att erbjuda innehåll som intresserar sverigefinnarna, det vill säga som har med sverigefinskheten att göra. Finska språket spelar inte längre en så stor roll som tidigare utan de finska rötterna är viktiga. I bloggskrifterna pratas det också om Sverige och Finland, och de jämföras ofta inom en mening. För sverigefinnarna verkar Sverige vara hemlandet och platsen för det vardagliga livet, men Finland verkar fortfarande väcka intresse bland sverigefinnarna.

Anmärkningsvärt i bloggskrifterna är också att man talar om SVT Uutiset som sverigefinskt, inte finskspråkigt, medium. Denna benämning framhäver således den kulturella aspekten i stället för den språkliga. SVT Uutisets diskurs innehåller också en uppfattning om att SVT Uutiset har i uppgift att kontrollera beslutsfattandet. Dessutom hänvisar bloggskrifterna också till den aktiva publiken genom att uppmuntra publiken att delta i produktionen.

4 Sammanfattning och diskussion

Min pro gradu-avhandling består av tre typer av material: intervjun med nyhetschefen för SVT Uutiset, webbnyheterna publicerade på SVT Uutisets webbplats och bloggskrifterna publicerade på samma webbplats.

På basis av intervjumaterialet verkar det finnas många faktorer som påverkar SVT Uutisets verksamhet: bland annat är sändningstillståndet och resurserna sådana faktorer. SVT Uutiset kan också sägas ha några ideologiska principer som är typiska för ett minoritetsmedium. Dessutom har SVT Uutiset också några roller och uppgifter. Det blir klart att SVT Uutiset vill påverka vilka teman som får uppmärksamhet, och å andra sidan har SVT Uutiset också i uppgift att kontrollera beslutsfattandet. Minoritetspolitiken och teman som berör sverigefinnarna syns också i webbnyheterna: största delen av alla nyheterna som SVT Uutiset publicerar handlar om minoritetspolitiska frågor eller den sverigefinska minoritetsgruppen. Slutsatserna som jag fick på basis av intervjun framhävs också i bloggskrifterna: det blir klart att SVT Uutiset tidigare haft i uppgift att erbjuda finskspråkiga nyheter för de finskspråkiga i Sverige, men numera är de teman som berör minoritetsgruppen viktigare än språket.

Således kan man påstå att hela minoritetsgruppens utveckling syns också i SVT Uutiset: finska språket verkar inte längre vara den viktigaste aspekten även om finskan verkar ha en symbolisk betydelse. Viktigare är nuförtiden att erbjuda teman som berör minoritetsgruppen och således skapa och upprätthålla den sverigefinska identiteten. Det är dock nödvändigt att tillägga att de resultat som jag nu presenterat inte kan sägas beröra alla sverigefinnar och att denna avhandling inte ger några slutgiltiga resultat. Nyttigt skulle således vara att forska i den sverigefinska publiken: hur sverigefinnarna använder olika medier och vilka funktioner olika medier har i sverigefinnarnas vardag.